

Laiškai

LIETUVIAMS

1966

LIEPA-RUGPIŪTIS / JULY-AUGUST

* * * GYVENIMUI TEKANT	266
K. Trimakas, S. J. SIEKiant SUGYVENIMO IR VIENYBĖS	268
Dekretas VIENYBĖS ATSTATYMAS (I)	270
Vysk. P. Brazys ir INTERVIU APIE EKUMENIZ- vysk. V. Brizgys MĄ LIETUVIŲ TARPE	273
Kun. P. Dilys EKUMENINIO JUDĖJIMO BRUOŽAI	276
Kun. A. Trakis VIENIJIMOSI PASTANGOS	278
E. Gerulis BENDRAS PAVOJUS JUNGIA	280
Kun. V. Cukuras PRAKTIŠKOS GALIMYBĖS	283
Atsakymai į anketą SUGYVENTI — NEIŠVENGIAMA, VIENYTIS — SUNKU	284
K. Trimakas, S. J. KAS YRA EKUMENINIS SĄJŪDIS	296
A. Grauslys MEILEI BRĖŠTANT	298
J. Vaišnys, S. J. TRUMPI ATSAKYMAI	302
G. Ivaškienė SUBRENDIMO PAŽYMIAI	303
M. Landas NEVELTUI ŽEMĖJ GYVENU	304
* * * IŠKARPA IŠ ANAPUS	305
D. Lukienė ir EKRANO MIRGESY	306
S. Semėnienė	
SKAITYTOJO ŽODIS	308

**LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.**

Vyriausias redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Vyresnysis redaktorius Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

Dr. Arūnas Liulevičius

Techninė redaktorė Birutė Bulotaitė

Foto redaktorius Algimantas Kezys, S. J.

Administratorius Petras Kleinotas, S. J.

Viršelis ir vinjetės Algirdo Kurausko

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636

Telefonas REpublic 7-8400

Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams — 4 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$4.00, single copy 40c. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

laiskai
LIETUVIAMS

Vol. XVII Nr. 7

Liepa-Rugpiūtis / 1968 / July-August

PASKUTINIUOJU METU daugiau negu bet kada anksčiau Dievas žadina susiskaldžiusius krikščionis apgailėti susiskaldymą ir ilgėtis vienybės. Daug kas yra pajutę šios malonės impulsą; diena iš dienos plečiasi Šventosios Dvasios puoselėjamas sąjūdis ir tarp mūsų atskyrusiųjų brolių, siekias atstatyti vienybę tarp visų krikščionių. Tas visas sąjūdis vienybėn yra vadinamas ekumeniniu. Jam priklauso tie, kurie šaukiasi triasmensio Dievo bei išpažįsta Jėzų savo Viešpačiu ir Išganytoju.

Iš Katalikų Bažnyčios Visuotiniame Susirinkime priimto Dekreto apie Ekumenizmą

GYVENIMUI TEKANT

■ JAUNIMO METŲ VIDURVASARIS

Jaunimo vadovų studijų savaitė, didžioji stovykla Dainavoje ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas — tai trys pagrindiniai Jaunimo metų įvykiai vidurvasario karštyje.

Našiausiai pasidarbuota Jaunimo vadovų studijų savaitėje, artimiau pabendrauta įvairias jaunimo organizacijas apėmusioje didžiojoje stovykloje, giliausiais išpūdžiais pagyventa pačiame Kongrese — akademinė programa, ypač H. Nagio, St. Lozoraičio bei Ant. Sužiedėlio paskaitomis, parodomis, lietuviška D. Lapinsko "Lokio" opera. Dainų Švente bei sekmadienio pamaldomis: evangelikų — Tėviškės bažnyčioje; katalikų — šv. Kryžiaus ir Marijos Gimimo bažnyčiose vyskupams Braziui ir Brizgiui atnašaujant Mišias kartu su lietuvių jaunimo dvasios vadais iš įvairių pasaulio kraštų.

Kongresas veržėsi ir iš savo ribų: apeliuodamas atsisaukimu Lietuvos laisvinimo reikalu į Jungtines Tautas.

Kongresas veržėsi ir į ateitį, priimdamas nutarimą burti jaunimą prie Lietuvos Bendruomenės, organizuojant jaunimą apjungiančius ir jų veiklą derinančius komitetus.

Pagaliau tikimasi, kad Kongresas, uždegęs dalyvius tautiniu entuziazmu, bus akstinas gyvesnei lietuviško jaunimo veiklai visame pasaulyje.

■ NAUJA TAKTIKA LENKIJOJE

Gomulkos vyriausybė bando nauja taktika suskaldyti Lenkijos katalikus. Vienam Lenkijos arkivyskupui skatinant tikinčiuosius dalyvauti žemiškojo miesto statyboje, vyriausybės laikraštis vedamajame kvietė krašto katalikus burtis apie kalbėtoją, o ne apie reakcionierių kardinolą.

Taip kalbėjęs arkivyskupas yra iniciatorius neseniai parašyto laiško, kuriame Lenkijos vyskupai išreiškė savo lojalumą kardinolui Višinskiui. Dėl to ši Gomulkos naujoji taktika vargiai gali pasisekti.

■ NERAMUMAI ISPANIJOJE

Šiuo metu Ispanijoje Bažnyčia pergyvena atgimimą, o taip pat ir įtampą. Atgimimas skatinamas Vatikano II Susirinkimo nutarimų; įtampa gi kyla bandant atliuosuoti diktatūrinės valdžios varžtus.

Gegužės 11 d. policija išsklaidė protestuojančių kunigų eisena, mušdama žygiuojančius lazdomis. Po to vyriausybė konfiskavo kelis katalikų laikraščių numerius už straipsnius, ginančius kunigų demonstraciją. Viešumon buvo atskleista, kad gegužės 12 d., t. y. sekančią dieną po kunigų sumušimo, Barcelonos gubernatorius Antonio Ibanez Freire reikalavo miesto arkivyskupo Greforio Mogrego y Casaus atleisti juos iš parapijų, tačiau arkivyskupas atsisakė tai padaryti.

Birželio 9-12 d. Madride įvykusiame Katalikų Akcijos vadovaujančiųjų asmenų suvažiavime buvo nutarta išreikšti sekančius pageidavimus: 1) kad krašto valdžia nebeturėtų lemiamos įtakos naujiems vyskupams paskirti, 2) kad vadovaujantys hierarchijos asmenys pasitrauktų iš politinės veiklos ir 3) kad būtų pradėtas atviras dialogas tarp visų Ispanijos katalikų.

■ ORTODOKSŲ PRIESPAUDA RUSIJOJE

Krašto Bažnyčių Tarybos Niujorke leidžiamame biuletenyje *Religion in Communist Dominated Areas* gegužės 15 d. numeryje pateikiamas dviejų ortodoksų kunigų prašymo Sovietų Sąjungos vyriausioms valstybės vyrams vertimas į anglų kalbą. Prašyme suminimi aštuoni būdai, kuriais trukdoma ortodoksų Bažnyčiai Rusijoje. Sovietų Sąjungos konstitucija garantuoja teises tikintiesiems ir jų religinėms bendruomenėms, tačiau šių dviejų kunigų prašyme parodoma, kaip įstatymas iškreipiamas ir panaudojamas religijai persekioti. Komisarai religiniam kultui įsakymus duoda žodžiu, vengia juos pateikti raštu, kad nebū-

tų galima protestuoti jų nelegalumą. Bažnyčioms uždaryti naudojami triukai — įsakoma iškelti kunigą, o paskui uždaroma ir vietinė bažnyčia, nes naudojamosi ortodoksų bažnytiniu įstatymu, teigiančiu, kad negali būti bažnytinės bendruomenės be kunigo. Religinės apeigos trukdomos įvedant visokiausias registracijas ir raštinius leidimus. Vaikai verčiami religinėse apeigose nedalyvauti. Daromi administraciniai trukdymai. Bažnytinės bendruomenės apribojamos dvidešimčia žmonių, tuo iškreipiant sovietinį įstatymą, kuriame sakoma, kad religinę bendruomenę turi sudaryti bent dvidešimt žmonių. Nelegaliai apriojamas kunigų skaičius, tuo būdu trukdant atlikti iškilmingas ortodoksų religines apeigas.

■ EKUMENINĖS PROŠVAISTĖS

— Tėvų dominikonų studijų namuose birželio mėnesį įvyko misijonierių kursai, kuriuose dalyvavo 80 anglikonų ir episkopų kunigų bei pasauliečių. Kursantai susitiko su Kanados primatu Quebeco arkivyskupu kardinolu Maurice Roy. Kursų vietovę — Montmorency namus — 1962 m. tėvams dominikonams padovanojo Quebeco Anglikonų Bažnyčia.

— Liuteronų leidžiamame žurnale *Una Sancta* birželio numeryje Čikagos Liuteronų Teologijos mokyklos profesorius Carl E. Braaten pasiūlė Bažnyčiai susivienyti protestantų "grįžimu prie Romos". Anot jo, kaskart darosi sunkiau atsakyti į klausimą, ar protestantizmas turėtų būti nepriklausomas sąjūdis šalia Katalikų Bažnyčios, ar jis turėtų susijungti ir būti raugu reformai pačioje Bažnyčioje.

— *Mūsų Sparnų* birželio nr. rašoma, kad 1965 m. XII 5 Šilutės evangelikų liuteronų bažnyčioje įvyko iškilmingos ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvavo Estijos Ev. Liuteronų Bažnyčios arkivysk. Kyvits, Latvijos Ev. Liuteronų Bažnyčios arkivysk. Turs, Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios atstovas kun. P. Jašinskas, Katalikų Bažnyčios atstovas prel. Kuodis ir Stačiatikių Bažnyčios atstovas protojierejus Semionovas.

Tai bene pirmos tokio pobūdžio pamaldos tėvynėje.

— Grįžusi į Londoną devynių anglikonų kunigų grupė paskelbė, kad Prancūzijoje neseniai atnaujintas kunigų sąjūdis yra pavyzdys kunigų darbui su "naujaisiais pagonimis". Anglikonų kunigų grupė praleido keturias dienas "Mission de France" centre Pontigny.

— Portlande, Oregone, vykstančiame metodistų suvažiavime dr. Albertas C. Outler ragino metodistus greičiau užmegzti pokalbį su katalikais: liuteronai užmezgė dialogą prieš keturis mėnesius, metodistai gi tik birželio 28 d., t. y. praėjus 10 mėnesių po katalikų kvietimo.

— Gegužės mėnesį Niujorke pasibaigė trečioji pokalbių serija tarp Katalikų Bažnyčios JAV-ėse ir Presbiterijonų bei Reformatų Bažnyčių atstovų. Teologinės komisijos pagrindinis pokalbio klausimas lietė ryšį tarp Šv. Rašto ir tradicijos. Liturginė komisija paruošė tekstą bendroms pamaldoms už krikščionių vienybę, už Bažnyčios atsinaujinimą, padėkai ir už taiką (tekstas turės dar būti patvirtintas katalikų vyskupų konferencijos ir reformatų tarybos).

— Sekančiais metais dešimtoji tarptautinė Anglikonų Bažnyčios Lambetho Konferencija turės tą pačią temą, kaip ir Vatikano II Susirinkimas, t. y. Bažnyčios atsinaujinimą. Manoma, kad Suvažiavime bus svarstomos galimybės susijungti su kitais protestantais Indijoje, Austrijoje, Kanadoje ir Afrikoje.

— Bostono arkivyskupas kardinolas Cushing suteikė "imprimatur" leidimą protestantų paruoštam Šv. Rašto vertimui (*Revised Standard Version*). Tuo būdu katalikai gali pasinaudoti šiuo vertingu Šv. Rašto vertimu.

— Birželio 4 d. Čikagoje įvyko pirmasis viešas katalikų-evangelikų pobūvis, kuriame apie Šv. Raštą ir modernųjį žmogų kalbėjo katalikų kun. V. Bagdanavičius, M.I.C., ir evangelikų kun. A. Jurėnas.

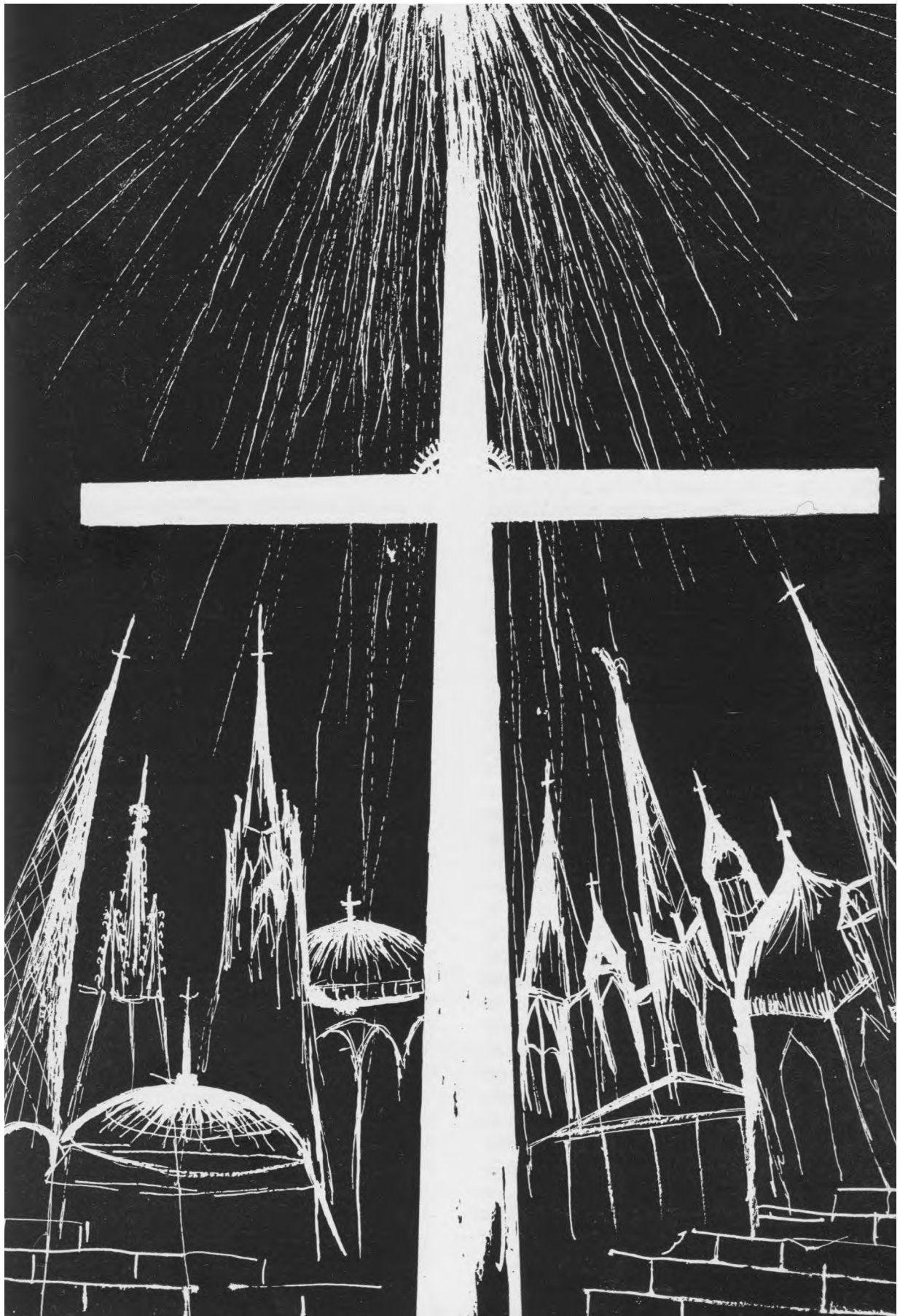
— Winnonos, Minnesotoj, vyskupijoj katalikų kapinės atidarytos visiems, tiek katalikams, kiek nekatalikams. Katalikams kunigams leidžiama pravesti laidojimo apeigas nekatalikams, jei giminės to pageidauja.

Siekiant sugyvenimo ir vienybės

Vienas svarbiausių reiškinių krikščionių pasaulyje yra besiplečiančios pastangos tarp skirtingų grupių draugiškiau sugyventi, bendrauti ir net vienytis. Kristus troško, kad jojo sekėjuose klestėtų vieningas sugyvenimas. Visgi dėl nesuvaldomo blogio jų tarpe buvo skaldomasi nuo pat pirmųjų dienų. Tačiau, kur rasdavosi skilimas, rasdavosi ir pastangos tą skilimą atitaisyti. Net ir didžiausi susiskaldymai Rytuose ir Vakaruose neapsiėjo be siekimo tuoj pat susiskaldymo žaizdas užgydyti. Deja, vienijančios pastangos tada dar buvo mažesnės už skaldymosi jėgas: juk paprastai net brolių ginčo pradžioje būna daug kartumo; tik kartumui išsekus pajuntama, kad, nors pyktasi, tebesama broliai. Šiandien tas pajutimas apima vis gausesnius krikščionių būrius. Pirmosios platesnio masto vienijimosi pastangos prasidėjo prieš pusšimtį metų protestantų tarpe. Katalikų Bažnyčia, skelbdamasi vienintele tikrąja, tuomet laikėsi nuošaliai. Visgi ir katalikų tarpe ekumeninė dvasia brendo, o Jono XXIII sušauktas Visuotinis Susirinkimas katalikų tarpe ekumenizmą įpilietino "Dekretu apie Ekumenizmą", juos kviesdamas visu krikščionišku nuoširdumu bendrauti su atsiskyrusiais broliais. Ekumeninis sąjūdis turi maždaug sekančias gaires: 1) vieni kitus pažinti, 2) melstis, 3) išsiaiškinti, 4) bendradarbiauti ir 5) vienytis. 1) Pažinti: pradžioje vieni kitų nekentę, paskui ignoravome. O ignoracija ir nepažinimas santykius tikrai aptemdo. Tik pažintimi galima išsiugdyti pagarbą ir meilę. Dėl to reikia įvairių grupių krikščionims susitikti, susipažinti ir bendrauti. 2) Melstis: krikščionių vienybė yra Kristaus norima, bet jai atsiekti dar yra daug kliūčių, kurias nugalėti galima tik Dievo pagalba. Tad jo malonės prašant reikia melstis — vieniems su kitais ir vieniems už kitus. 3) Išsiaiškinti: nesusipratimai trukdo ne tik vieniems kitus pažinti, bet taip pat suprasti kitų įsitikinimus, kuriuos esame linkę savaip "įrėminti". Kitų įsitikinimai teisingai suprantami tik jiems patiems juos išaiškinus. Tad reikia daugiau pokalbio. 4) Bendradarbiauti: krikščionybė jos išpažinėjams stato tuos pačius tikslus ir uždavinius, kuriuos galima lengviau įvykdyti sutelkiant jėgas ir tarpusaviai bendradarbiaujant. Todėl lauktina, kad tarp jų išsivystytų vis didesnis bendradarbiavimas. 5) Vienytis: pažinimas, malda, išsiaiškinimas ir bendradarbiavimas natūraliai veda į artimesnius dvasinius ryšius, vainikuojamus krikščioniška meile. Susikūrusi dvasinė vienybė vis labiau ieškos išorinės išraiškos — ne vienalyčio uniformotumo, bet didžios bendruomenės organiško junginio.

Šiuo specialiu "Laiškų Lietuviams" numeriu apie ekumenizmą siekiame lietuvių visuomenėje skleisti krikščioniško sugyvenimo mintį. Pirmą tad spausdiname Vatikano II Susirinkimo priimtą "Dekretą apie Ekumenizmą", paskui abiejų lietuvių vyskupų išeivių teigiamus atsiliepimus, toliau mūsų evangelikų brolių ekumeninius svarstymus: prasmينį — kun. P. Dilio, istorinį — kun. A. Trakio ir statistinį — E. Gerulio. Iš katalikų: kun. V. Cukuras nurodo kai kurias praktiškas galimybes, o K. Trimakas, S. J., apibūdina patį ekumeninį sąjūdį. Anketų pasisakymuose atsispindi ekumenizmui pritariančiųjų nuomonės bei nuotaikos. Tai pirmas lietuvių katalikų - protestantų susitikimas spaudoje. Juo, kaip ir aplamai visu ekumeniniu sąjūdžiu, neieškome pigaus visų krikščionių grupių susiliejimo, bet krikščioniško sugyvenimo ir vienybės — tokios, kokios nori pats Kristus.

Kęstutis Trimakas, S. J.

Vienybės

Dekretas apie Ekumenizmą, priimtas Visuotinio Katalikų Bažnyčios Susirinkimo 1965 m.

atstatymas

Vienas pagrindinių II Vatikano ekumeninio susirinkimo siekių yra varyti pirmyn visų krikščionių vienybės atstatymo darbą. Juk Viešpats Kristus įsteigė tik vieną vienintelę Bažnyčią, bet daugelis krikščionių bažnyčių skelbiasi žmonėms tikruoju Jėzaus Kristaus palikimu. Visos išpažįsta save Viešpaties mokinėmis, bet yra skirtingai įsitikinusios ir eina skirtingais keliais, tarsi pats Kristus būtų pasidalinęs (plg. 1 Kor. 1, 13). Aišku, jog šis pasidalinimas ir atvirai prieštarauja Kristaus valiai, ir yra papiktinimas pasauliui, ir kenkia šventam uždaviniui — skelbti evangeliją visai tvarinijai.

Tačiau amžių Viešpats išmintingai ir kantriai vykdo mumyse, nusidėjėliuose, savo malonės planą. Paskutiniuoju metu jis ėmė gausiau skleisti tarp savęs pasidalinuosiose krikščionyse gailestį ir vienybės troškimą. Ši malonė yra visur palietusi labai daug žmonių. Ir nuo mūsų atsiskyrusiųjų brolių tarpe. Šventajai Dvasiai veikiant, kaskart stiprėja sąjūdis visų krikščionių vienybei atstatyti.

Šiame vienybės sąjūdyje, kuris yra vadinamas ekumeniniu, dalyvauja garbinantieji triasmenį Dievą ir išpažįstantieji Jėzų Viešpačiu bei Išganytoju. Dalyvauja ne vien paskirai, bet ir susibūrę į bendruomenes, kuriose išgirdo evangeliją; jas vadina savo ir Dievo Bažnyčia. Kone visi, nors skirtingu būdu, trokšta vienos ir regimos Dievo Bažnyčios, kuri būtų tikrai visuotinė ir pasiūsta į visą pasaulį, kad tasai atsiųstų į evangeliją ir taptų Dievo garbei išganytas.

Šis šventasis Sinodas į visa tai žvelgia su džiaugsmu. Doktriną apie Bažnyčią jau nušvietė. Dabar, apimtas troškimo, kad bū-

tų atstatyta vienybė tarp visų Kristaus mokinių, nori ištiesti pagalbos ranką visiems katalikams — nurodyti kelius ir būdus bendradarbiauti su ta juos kviečiančia Dievo malone.

I. KATALIKIŠKIEJI EKUMENIZMO PRINCIPAI

Bažnyčios vienybė

Sušvito mums Dievo meilė, kai vienatinis Tėvo Sūnus buvo pasiūstas į pasaulį, kad, tapęs žmogumi, visą žmoniją atpirkimu atgimdytų ir sujungtų į viena (plg. 1 Jo. 4, 9; Kol. 1, 18-29; Jo. 11, 52). Prieš pasiaukodamas kaip tyra atnaša ant kryžiaus altoriaus, meldė Tėvą už tikinčiuosius: "Kad visi būtų viena, kaip tu. Tėve, esi manyje, ir aš tavyje; kad jie taip pat būtų mumyse viena, ir tokiu būdu pasaulis pažintų, jog tu esi mane siuntęs" (Jo. 17, 21). Įsteigė nuostabų Eucharistijos sakramentą, kuris ir ženklina, ir neša Bažnyčios vienybę. Davė savo mokiniams naują meilės įsakymą (plg. Jo. 13, 34). Pažadėjo atsiųsti ramybę nešančią Dvasią (plg. Jo. 16, 7), kuri yra gaivinas Viešpats, kad pasiliktų su jais per amžius.

Pakeltas ant kryžiaus ir pasiekęs garbę, Viešpats Jėzus pažadėtąją Dvasią atsiuntė. Jai veikiant, pašaukė ir subūrė Naujojo Tes-

Vertimas A. Tamošaičio, S.J. Vertime laikomasi taisyklės, pradedami tikrinį daiktavardį "Bažnyčia" didžiąją raide (pvz. Kristaus Bažnyčia, Ortodoksu Bažnyčia), o bendrinį — mažąja (pvz. visos bažnyčios). Kituose šio numerio rašiniuose paliekama taip, kaip parašė autorius.

tamento tautą, kuri yra Bažnyčia, kad būtų viena tikėjimu, viltimi ir meile, kaip apaštalas sako: "Vienas tėra kūnas ir viena Dvasia, kaip ir viena jūsų pašaukimo nėra viltis. Vienas tėra Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas" (Efez. 4, 4-5). Juk "kurie tik esate pakrikštyti Kristuje, juo apsilvirkote... Visi esate vienas Kristuje Jėzuje" (Gal. 3, 27-28).

Šventoji Dvasia, gyvenanti tikinčiuosiuose, pripildanti ir valdanti visą Bažnyčią, neša tą nuostabų tikinčiųjų bendravimą ir taip glaudžiai visus sujungia su Kristumi, jog yra Bažnyčios vienybės pagrindas. Ji paskirsto malonės ir tarnavimo būdus (plg. 1 Kor. 12, 4-11), turtindama Jėzaus Kristaus Bažnyčią įvairiomis dovanomis, "kad šventieji būtų ruošiami savo tarnybai, Kristaus kūno statybai" (Efez. 4, 12).

Kad ši jo šventoji Bažnyčia būtų visur iki pasaulio pabaigos tvirtai statoma, Kristus Dvylikos kolegijai pavedė galią mokyti, valdyti ir pašvęsti. Išsirinko iš jų Petrą ir, šiam išpažinus tikėjimą, nutarė ant jo pastatyti savo Bažnyčią. Pažadėjo jam dangaus karalystės raktus ir, išpažinus meilę, pavedė ganyti visas avis (plg. Jo. 21, 15-17), stiprinti jų tikėjimą (plg. Lk. 22, 32) ir išlaikyti tobulą vienybę. Pats Kristus Jėzus amžinai pasilieka vyriausiuoju kertiniu akmeniu (plg. Efez. 2, 20) ir mūsų sielų ganytoju.

Jėzus Kristus nori, kad jo tauta augtų. Tam panaudoja apaštalus ir jų darbo tęsėjus, tai yra vyskopus su Petro įpėdiniu kaip savo galva, kurie. Šventajai Dvasiai veikiant, ištikimai skelbia evangeliją, teikia sakramentus ir mylėdami valdo. Jis tobulina tos tautos bendravimą vienybe: to paties tikėjimo išpažinimu, jungtiniu dieviškojo kulto šventimu ir brolišku Dievo šeimos sutarimu.

Tokiu būdu Bažnyčia, vienintelė Dievo kaimenė, tarsi tautų viduryje iškelta vėliava (plg. Iz. 11, 10-12), tarnaudama visai žmonių giminei taikos evangelija, viltingai keliauja į savo tikslą — dangiškąją tėvynę (plg. 1 Petr. 1, 3-9).

Tokia yra Kristuje ir per Kristų, Šventajai Dvasiai teikiant skirtingas dovanas, palaiminta Bažnyčios vienybės paslaptis. Jos

kilniausias pavyzdys ir šaltinis yra asmenų vienybė Trejybėje — vienas Dievas, Tėvas ir Sūnus, Šventojoje Dvasioje.

Atsiskyrusių brolių ir Katalikų Bažnyčios santykiai

Šioje vienoje ir vienintelėje Dievo Bažnyčioje jau nuo pat pradžių kilo skilimų (plg. 1 Kor. 11, 18-19; Gal. 1, 6-9; 1 Jo. 2, 18-19), kuriuos apaštalas rimtai peikia ir smerkia (plg. 1 Kor. 1, 11 tt.; 11, 22). O vėlesniais šimtmečiais gimė didesnių nesutarimų, ir gana nemažos bendruomenės nutraukė pilnos vienybės ryšius su Katalikų Bažnyčia, kartais ne be žmonių kaltės abiejose pusėse.

Tų, kurie dabar tose bendruomenėse gimsta ir įgyja Kristaus tikėjimą, atsiskyrimo nuodėmė kaltinti negalima; juos Katalikų Bažnyčia apima broliška pagarba ir meile. Juk tie iš jų, kurie tiki Kristų ir yra reikiamai priėmę krikštą, su Katalikų Bažnyčia tam tikru būdu, nors ir netobulai, bendrauja. Žinoma, dėl įvairių skirtumų tarp jų ir Katalikų Bažnyčios — tiek doktrinos, o kartais ir drausmės, tiek Bažnyčios struktūros atžvilgiu — pilnam bažnytiniam bendravimui pastoja kelią daug kliūčių, kartais gana didelių; ekumeninis sąjūdis kaip tik stengiasi jas šalinti. Vis dėlto, krikšto tikėjimu išteisinti, jie yra įjungti į Kristų; todėl juos teisėtai puošia krikščionių vardas, o Katalikų Bažnyčios sūnūs pagrįstai pripažįsta savo broliais Viešpatyje.

Be to, už regimosios Katalikų Bažnyčios sienų gali būti tam tikrų elementų arba turtų, net gausių ir didelių, kurių visuma palaiko ir gaivina pačią Bažnyčią: rašytasis Dievo žodis, malonės gyvenimas, tikėjimas, viltis, meilė bei kitos vidinės Šventosios Dvasios dovanos ir kiti regimi dalykai. Visa tai kyla iš Kristaus ir į jį veda; teisėtai tad priklauso vienai Kristaus Bažnyčiai.

Pas brolius, kurie yra nuo mūsų atsispyrę, taip pat atliekama nemaža šventųjų krikščionių tikėjimo apeigų. Nėra abejonės, kad jos įvairiais būdais, priklausančiais nuo skirtingo kiekvienos bažnyčios arba bendruomenės stovio, tikrai gali gimdyti malonę ir turi būti laikomos tinkamomis priemonėmis išganymo bendrystei pasiek-

ti. Todėl tos atsiskyrusios bažnyčios ir bendruomenės, nors mes ir tikime jas turint trūkumų, jokių būdu nėra beprasmės ir bereikšmės išganymo paslapyje. Kristaus Dvasia neatsisako jų panaudoti kaip išganyimo priemonių, kurių galia kyla iš pačios malonės ir tiesos pilnatvės, patikėtos Katalikų Bažnyčiai.

Tačiau nuo mūsų atsiskyrusieji broliai, nė paimti pavieniui, nė susibūrę į bendruomenes arba bažnyčias, nėra palaiminti taja vienybe, kurią Jėzus Kristus norėjo suteikti visiems savo atgimdytiems ir atnaujinantiems žmonėms, skirtiems tapti vienu kūnu ir pulsuoti nauju gyvenimu; taja vienybe, kurią skelbia Šventasis Raštas ir garbingoji Bažnyčios Tradicija.

Vien Katalikų Bažnyčioje, kuri yra "bendroji pagalba išganymui", galima pasiekti visą jo priemonių pilnybę. Mat, tikime, kad Petro vadovaujamai apaštalų kolegijai Viešpats pavedė visus Naujojo Testamento turtus įkurti žemėje vienam Kristaus kūnui, į kurį turi pilnai įsijungti, kas tik jau koku nors būdu priklauso Dievo tautai. Toji tauta, keliaudama žemėje, savo nariuose lieka išstatyta nuodėmei. Tačiau Kristuje auga ir yra Dievo švelniai vedama, kaip jo paslaptį suplanuota, iki dangaus Jeruzalėje džiaugsmingai pasieks visą amžinosios garbės pilnatvę.

Ekumenizmas

Šiandien, dvelkiant Šventosios Dvasios malonei, daugelyje pasaulio dalių yra stropiai stengiamasi malda, žodžiu ir veiksmu pasiekti tą Jėzaus Kristaus norimą vienybės pilnatvę. Todėl šis šventasis Susirinkimas ragina visus katalikus, išvelgus laiko ženklus, uoliai dėtis prie ekumeninio darbo.

"Ekumeniniu sąjūdžiu" yra suprantami darbai bei užsimojimai, suplanuojami ir organizuojami krikščionių vienybei ugdyti, žiūrint įvairių Bažnyčios reikalų ir laiko aplinkybių. Čia pirmoje eilėje priklauso visos pastangos pašalinti žodžius, sprendimus ir veiksmus, kurie, neatitikdami atsiskyrusiųjų brolių padėties, prasilenkia su atodaira bei tiesa ir tokiu būdu sunkina tarpusavio santykiavimą. Paskui čia priklauso "pokal-

bis", susirinkus skirtingų bažnyčių arba bendruomenių krikščionims, kuriame, vadovaudamiesi tikėjimo dvasia, gerai informuoti žinovai išsamiau paaiškina savo grupės doktriną ir ryškiau iškelia jos būdingus bruožus.

Šitoks pokalbis leidžia visiems tiksliau pažinti ir teisingiau įvertinti kitų bendruomenių mokslą bei gyvenimą. Taip pat tos bendruomenės ima pilnesniu mastu veikti išvien, atlikdamos bendrai gerovei uždavinius, kurių reikalauja kiekvieno krikščionio sąžinė, ir, kur leista, rinkdamosios bendrai maldai. Pagaliau visi peržiūri savo ištikimybę Kristaus valiai, liečiančiai Bažnyčią, ir, kaip reikia, stropiai leidžiasi į atnaujinimo ir reformavimo darbą.

Kuomet, ganytojams prižiūrint, katalikai protingai ir ištvermingai visa tai vykdo, padeda sklisti atodairai ir tiesos, sutarimo ir bendradarbiavimo, broliškos meilės ir vienybės gėriui. Tuo keliu žengiant, palengva, nugalėjus kliūtis tobulai bažnytinei bendrystei, visi krikščionys, švęsdami vieną Eucharistiją, pasieks vienos ir vienintelės Bažnyčios vienybę, kurią Viešpats Kristus jai nuo pat pradžių suteikė. Tikime, kad ta vienybė neprarandamai yra Katalikų Bažnyčioje ir, kaip viliamės, vis didės iki pasaulio pabaigos.

Aišku, darbas, kuriuo yra paruošiami ir priimami asmenys, trokštą pilnai bendrauti su Katalikų Bažnyčia, savo prigimtimi skiriasi nuo ekumeninio veikimo. Tačiau tarp jų nėra jokios priešybės, nes abu kyla iš ištaraus Dievo nutarimo.

Be abejo, katalikai, ekumeniškai veikdami, turi rūpintis atsiskyrusiaisiais broliais: juos minėti maldoje, supažindinti su Bažnyčia, žengti į jų pusę pirmuosius susitarinimo žingsnius. Tačiau visų pirma turi nuoširdžiai ir atidžiai apsvarstyti, ką reikia atnaujinti ir padaryti pačioje katalikų šeimoje, kad jos gyvenimas ištikimiau, ryškiau liudytų apie doktriną ir santvarką, kurias Kristus perdavė apaštalų pastangomis.

Nors Katalikų Bažnyčia yra iš Dievo gavusi visą apreiškimą tiesą ir visas malonės priemones, jos nariai iš to negyvena visu priderančiu uolumu. Tuo būdu Bažnyčios veidas nuo mūsų atsiskyrusiesiems

Ekumenizmas,

kurio siela yra vienybės siekianti meilė

Interviu su lietuviais katalikais vyskupais
katalikų - protestantų sugyvenimo klausimu

PIRMAS KLAUSIMAS: Kokią vertę matote ekumeniniame sąjūdyje, kuris, pagal Visuotiniame Bažnyčios Susirinkime priimtą "Dekretą apie Ekumenizmą", yra "puoselėjamas Šventosios Dvasios malonės" įvairiose krikščionių grupėse?

Antrasis Visuotinis Vatikano Susirinkimas ne pradėjo ekumeninio sąjūdžio Katalikų Bažnyčioje, o tik jį "įpilietino", suorganizavo ir padarė pirmaeilį savo uždavinį. Susirinkimas aiškiai norėjo, kad liturginis, struktūrinis, teorinis ir praktinis Bažnyčios atsinaujinimas prisitaikintų prie šio uždavinio. Todėl ir mūsų visų rūpestis turi būti galimai greičiau ir geriau įsijungti į tą ekumeninio darbo barą, kuris mums yra prieinamas tėvynėje ir tremtyje.

Vysk. Pranas Brazys, M.I.C.

broliams ir visam pasauliui ne taip ryškiai šviečia, ir yra pristabdomas Dievo karalystės augimas. Todėl visi katalikai turi siekti krikščioniškojo tobulumo (plg. Jok. 1, 4) Rom. 12, 1-2) ir kiekvieno padėti atitinkančiu būdu veikti, kad Bažnyčia, nešiodama savo kūne Jėzaus nusižeminimą ir pasmerkimą mirčiai (plg. 2 Kor. 4, 10; Pil. 2, 5-8), kasdien apsivalytų ir atsinaujintų, iki Kristus ją sau pristatys pilną garbės, be dėmės ar raukšlės (plg. Efez. 5, 27). -

Išsaugojant būtinuose dalykuose vienybę, Bažnyčioje visiems, kiekvieno uždavinį atitinkančiu būdu, turi būti palikta prideranti laisvė laikytis įvairių dvasios gyvenimo ir tvarkymo formų, skirtingų liturginių apeigų, net savo keliu teologiškai plėtoti apreiškąją tiesą. Tačiau visur turi būti žiūrima meilės. Šiuo būdu elgiantis, vis pilniau bus apreiškta tikrasis Bažnyčios katalikiškumas ir apaštališkumas.

Iš kitos pusės, katalikai privalo džiaugsmingai pripažinti ir įvertinti tikrai krikščioniškas gėrybes, kylančias iš bendro paveldėjimo, kurias randa pas atsiskyrusiuosius

Ekumeninio sąjūdžio vertę, jeigu jis vystysis kaip tikimasi, trumpais žodžiais sunku išreikšti. Lengviau yra pasakyti, kaip šiandien pasaulis atrodytų, jeigu krikščionys niekad nebūtų suskilę. Reikia tikėtis, kad visa žmonija būtų jau pakrikštyta su visomis to pasėkomis kultūroje ir visame žmonijos gyvenime; apie tokias nelaimės kaip bolševizmas, nacizmas ar kitos prieš mūsų laikus, nebūtų buvę nei kalbos. Daugybė blogybių gimė, klestėjo, klesti, kad krikščionys neranda bendros kalbos, kaip jas pašalinti. Kiek laiko ir gerų pastangų bus išeikvota nors ir geriausioje dvasioje vienybės beieškant ir ką tuo laiku ir tomis pastangomis galėtumėm pasiekti, jeigu nebūtumėm suskilę. Kaip seks toliau, ekumeninio sąjūdžio mes nepradedame — jis visa-

brolius. Yra teisinga ir išganinga pripažinti Kristaus turtus ir galią žmonėse, kurie jį liudija, kartais net praliedami kraują: Dievas visuomet yra nuostabus savo darbuose.

Taip pat nereikia pamiršti, kad visa, ką Šventosios Dvasios malone atsiskyrusieji broliai nuveikia, gali padėti mūsų pačių stiprinimui. Kas tik yra tikrai krikščioniška, niekada neprieštarauja gūdnam tikėjimo gėriui; dargi visuomet gali padėti tobuliau įžvelgti pačią Kristaus ir Bažnyčios paslaptį.

Tačiau krikščionių pasidalinimas kliudo Bažnyčiai įgyvendinti turimą katalikiškumo pilnatvę tuose savo vaikuose, kurie jai priklauso krikštu, bet su ja pilnai nebendruoja. Netgi pačiai Bažnyčiai dėl to yra sunkiau tą katalikiškumo pilnatvę visais atžvilgiais išreikšti gyvenimo tikrovėje.

Šis šventasis Sinodas su džiaugsmu mato, kad katalikai vis daugiau įsijungia į ekumeninę veiklą; skatina viso pasaulio vyskopus ją sumaniai puoselėti ir protinai tvarkyti.

Tęsinys sekančiame numeryje.

da buvo. Mūsų laikais jo dvasia gal kiek kitokia. Iš geros valios ir Dievo malonės daug ko gero galime laukti. Tikėkimės, kad dar mūsų laikais daug ko gero sulauksime.

Vysk. Vincentas Brizgys

ANTRAS KLAUSIMAS: Kokie motyvai skatina krikščionis siekti tampresnių ryšių, sugyvenimo ir net vienybės?

Atsakoinybės jausmas ir sąmonė už žmonijos išganymą, faktas, kad Kristus įsteigė vieną, o ne kelias Bažnyčias, kad šv. Mišių auka. Eucharistija, Sakramentai ir kiti malonių šaltiniai, Kristaus palikti ne kuriai vienai grupei, o visiems per Krikštą tapusiems Kristaus Mistinio Kūno nariais. Protaujantis žmogus negali ramiai jaustis matydamas, kiek daug krikščionių tų dalykų net nežino ir jais nesinaudoja.

Vysk. Vincentas Brizgys

Tie motyvai yra aiškiai nurodyti pačiame "Dekreto apie Ekumenizmą" įvade. Juk niekas neabejoja, kad Kristus įsteigė vieną vienintelę Bažnyčią, o krikščionija prisistato pasauliui susiskaldžiusi į daugybę skirtingų bendrijų. Kiekviena jų skelbiasi esanti tikroji Kristaus sekėja, tačiau jų įsitikinimai prieštarauja vieni kitiems ir jų keliai yra skirtingi. Kristus meldėsi, kad jo sekėjai būtų vieningi ir kad iš jų vienybės pasaulis galėtų pažinti, jog jis yra Dievo Tėvo Siųstasis (Jon. 17, 21). Krikščionių nevieningumas yra didysis papiktinimas, kuris šiandien pastoja pasauliui kelią į evangeliją.

Vysk. Pranas Brazys, M.I.C.

TREČIAS KLAUSIMAS: Dar taip neseniai įvairios krikščionių grupės viena į kitą žiūrėjo priešišškai. Dabar jau jos bando viena su kita sugyventi. Kai kuriems katalikams toks pasikeitimas yra sunkiai suprantamas. Kaip tokiems katalikams reikėtų šį pasikeitimą išaiškinti?

Dalinai jau atsako, kas pasakyta į 1 ir 2. Kalbant apie vienos grupės jausmus kitai šiandien, negalima pamiršti, jog nebuvo beveik nė vieno Visuotinio Susirinkimo, kuris nebūtų svarstęs ir siekęs visų krikščionių vienybės. Jeigu kažkurie Susirinkimai pasmerkė grupes ar asmenis, jų doktrinas,

tai tik dėl to, kad apgynus krikščionių vienybę nuo skaldytojų. Verta prisiminti, kad kažkurie Susirinkimai šioje srityje buvo pasiekę daugiau, negu šis Vatikano II Susirinkimas. Net ir nebaigto Vatikano I Susirinkimo užsimojimai šioje srityje nebuvo mažesni už užsimojimus ir žygius Vatikano II Susirinkimo metu.

Vysk. Vincentas Brizgys

Yra faktas, kad ekumeninis Bažnyčios užmojis nemaža katalikų "užklupo" nepasiruošusius. Jie žiūri į jį su įtariu nepasitikėjimu, tarsi jis būtų kažkoks kairiųjų Bažnyčios ekstremistų laimėjimas ir pavojinga inovacija. Pats Paulius VI savo kalboje š. m. sausio 12 d. prisiminė šiuos "baikščiuosius" ir pabrėžė, kad Antrasis Vatikano Susirinkimas tikrai nebuvo vien tik senų ir žinomų dalykų pakartojimas: "Susirinkimas net buvo *innovatorius*, ištikimai ir darningai išvesdamas iš autentiškų Šventraščio ir geros teologijos šaltinių kai kuriuos kriterijus bei nuostatus, kuriuos Dievo garbei ir Bažnyčios misijos naudai galime skelbti kaip *naujus*". Netenka abejoti, kad ir katalikiškajame ekumenizme yra naujų kriterijų ir naujos dvasios, be kurios jis būtų tik negyva raidė. Nuo šio pažiūrų ir dvasios atsinaujinimo ir reikia pradėti, raginant šv. Pauliui: "Atsinaujinkite savo išmanymą dvasia" (Efez. 4, 23). Reikia, kad visi suprastų ir išmanytų, kas yra tas ekumenizmas, kurio siela yra vienybės siekianti meilė (plg. "Dekretą apie Ekumenizmą", nr. 8). "Taigi aš, kalinys Viešpatyje, maldauju jus elgtis, kaip verta to pašaukimo, į kurį jūs esate pašaukti, visu nuolankumu ir švelnumu, kantrybe, meile pakenčiant kitiems, rūpestingai palaikant taikos ryšiu Dvasios vienybę" (Efez. 4, 1-3). Tik šitokia dvasia bus galima vaisingai priimti ir vykdyti "Dekretą apie Ekumenizmą", visos Bažnyčios susirinkimo vienbalsiai priimtą. Tebuvo vos vienuolika balsų, kurie dėl vieno ar kito motyvo laikė jį nepriimtiniu. Tokiu tas dekretas galėjo būti laikomas prieš galutinę aprobata, bet ne po jos. Dabar visi jį turime nuoširdžiai priimti ir vykdyti, nes niekam nevalia būti atsiliekančiais murmėtojais ten, kur visa Bažnyčia iškilmingai sutaria.

Vysk. Pranas Brazys, M.I.C.

KETVIRTAS KLAUSIMAS: "Dekrete apie Ekumenizmą" sakoma: "Šventasis Susirinkimas ragina visus katalikus tikinčiuosius atpažinti laiko ženklus ir dalyvauti aktyviai ir išmintingai ekumeniniame darbe." Kaip reikėtų šį skatinimą įgyvendinti lietuvių išeivių visuomenėje?

Lietuvių visuomenėje, kaip ir visur, dirva ruošti reikia jungiant mūsų pastangas su Dievo malone: reikia vieniems už kitus melstis ir ugdyti tarpusavę pagarbą ir meilę. Gražus pavyzdys yra kai kurios ortodoksų grupės Šiaurės Afrikoje: jos viešai meldžiasi už krikščionių vienybę. Tai daryti gali visi — mokyti ir nemokyti. Viršiniai žygiai ir bandymai — seminarai, simpoziumai, diskusijos, bendros viešos pamaldos turi būti vykdomi išmintingai, paruoštai ir drausmingai. Nekompetentingas asmuo klaida gali padaryti daugiau žalos, negu naudos. Iš katalikų pusės visa turi vykti vyskupų kontrolėje: jie parenka kalbėtojus, laiką, būdą, kada ir kaip su kuo susitikti. Bendros direktyvos šiuo reikalu katalikams yra paskelbtos, o smulkesnės ruošiamos ir netrukus bus paskelbtos kardinolo Augustino Bea vadovaujamo Sekretoriato.

Vysk. Vincentas Brizgys

Teisingai sako Dekretas, kad ekumeniniame darbe reikia dalyvauti *visiems aktyviai ir išmintingai*. Ketvirtajame Dekreto numeryje yra trumpai nubrėžta bendroji tokio dalyvavimo programa. Pirmiausia reikia *vengti* tokių žodžių, pasisakymų ar veiksmų, kurie galėtų pažeisti mūsų atsiskyrusius brolius ir pablogintų mūsų santykius su jais. Toliau reikia vesti *dialogą* tarp skirtingų Bažnyčių ir Bendrijų. Tokiam dialogui vadovauti turi *"kompetentingi ekspertai"*, o ne mėgėjiški profanai, kurie savo pokalbiuose turėtų stengtis pasisavinti ir prisitaikinti tai, kas pasirodys žinovų bus sutarta. Galop reikia *bendradarbiauti* su skirtingomis Bažnyčiomis bei Bendrijomis visose viešojo gyvenimo ir bendrojo gėrio srityse, kur galima, reikia viešai ir kartu melstis, ypač už galutinės vienybės atstatymą.

Šiuo metu Krikščionių Vienybės Sekretoriatas ruošia paties "Dekreto apie Ekume-

nizmą" numatytą instrukciją jam vykdyti. Joje bus nurodyta, kas ir kaip sudaro ekumenines komisijas, kaip turi būti vedamas dialogas, kur ir koku būdu reikia stengtis bendrauti ir bendradarbiauti su mūsų atsiskyrusiais broliais. Bus konkrečiai nurodyta, į kokias viešas pamaldas dera kviešti skirtingų Bažnyčių ar Bendrijų krikščionis ir kada bei kaip galima dalyvauti jų pamaldose. Ekumeniniam sąjūdžiui gilėjant ir plečiantis, bus duodamos atitinkamos platesnės instrukcijos.

Manau, kad ir lietuvių išeivių visuomenėje pirmiausia reikėtų pradėti nuo to "dvasinio ekumenizmo" (nr. 8), kuris reiškiasi pagarbia tarpusavio meile, bendrais ypač visuomeninio bei tautinio pobūdžio parengimais ir bendravimu visose bendrojo gėrio srityje. Kartu reikėtų neužleisti ir tiesioginio ekumeninio darbo. Jis turėtų prasidėti paties "Dekreto apie Ekumenizmą" ir netrukus pasirodysiančios Krikščionių Vienybės Sekretoriato instrukcijos nuodugniu grupiniu studijavimu, atitinkamų komisijų sudarymu ir kompetentingų atstovų bei ekspertų periodiniais susitikimais. Tokiuose susitikimuose broliškoje dvasioje reikėtų iškelti visa tai, ko vieni iš kitų pageidauja ir kas trukdo sklandesnei suartėjimui bei bendradarbiavimui. Galop reikia gerai paruošti ir platesnei visuomenei prieinamų viešų susitikimų, kuriuose bendrai ir deramu būdu būtų meldžiamasi už tobulos vienybės atstatymą ir būtų skleidžiama teisinga ekumenizmo idėja.

Ekumeninio bendravimo ir bendradarbiavimo pavyzdžių mūsųose jau dažnėja. Europoje turime bendrą katalikų ir evangelikų gimnaziją, bendras studijų savaites. Atvykęs į Ameriką, buvau maloniai nustebintas tikrai pasektino pavyzdžio — birželio 5 d. ekumeninėje dvasioje suruoštų pirmojo Amerikos lietuvių apaštalinio prototaro prelato Prano Juro įvilktuvių. Šventiniame pokylyje šalia katalikų vyskupų sėdėjo presbiterijonų kunigas Hans Sidon, Lawrence Bažnyčių Tarybos pirmininkas, rabinas Abraham Haifinger, Lawrence ortodoksų ir lietuvių tautinės parapijos kunigai.

Vysk. Pranas Brazys, M.I.C.
* * *

EKUMENINIO JUDĖJIMO BRUOŽAI

Tik remiantis dideliais religiniais troškimais

KUN. POVILAS DILYS

Pastangos tarp įvairių krikščionių bendruomenių sukurti geresnius ir šiltesnius santykius nėra naujos, bet paskutiniu laiku jos tiek pagyvėjo, kad net kalbama apie ekumenišką laikotarpį Bažnyčios istorijoje. Paskutiniai du popiežiai, Jonas XXIII ir dabartinis Paulius VI, sušaukę ir pravedę Antrąjį Vatikano Suvažiavimą, ir pasaulinio masto protestantų teologai bei bažnyčios veikėjai, kaip O. Dibelius ir H. Asmussen, savo raštuose patvirtino tiesą, kad Kristaus Bažnyčios vienybė yra lemiantis mūsų šimtmečio klausimas. Nėra abejonių, kad pavienio krikščionio ekumeniškas nusistatymas yra gilus troškimas, kad bažnyčios viena kitą geriau suprastų, arčiau sugyventų ir ieškotų vienybės. Tai mums įsakė pats Jėzus Kristus Jono Evangelijoje (17, 21): "Kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje..." Apaštalas Povilas laiške Efeziečiams (4, 1-16) tai aiškiai pabrėžia. Todėl ekumeniškas nusistatymas tik tada turėtų vertę Dievo akyse, jei išeitų iš mūsų gilaus įsitikinimo, kad čia veikiame Kristaus vardu. Mūsų pagrindas yra mūsų krikščioniškas tikėjimas, kad Kristuje esame visi sujungti ir, nepaisant įvairių konfesinių skirtumų, Kristaus esame įpareigoti tą dvasinę vienybę, kaip tik galima, pagilinti ir skleisti. Tai yra pirmas ir svarbiausias žingsnis pozityviai tarp krikščionių ekumeniškai veikti. Yra gana paplitusi idėja, kad paskutiniu laiku ekumeninis judėjimas pagyvėjo dėl atsakingųjų Bažnyčios veikėjų baimės, jog visai krikščionijai gresia pavojus iš bedieviškų šio pasaulio galybių. Savo esme tai yra klaidingas tvirtinimas. Ekumeninio judėjimo pagrindas glūdi religinėje, ne politinėje plotmėje.

Kun. Povilas Dilys yra evangelikų reformatų žurnalo "Mūsų Sparnai" redaktorius; neseniai jų bažnytinio sinodo išrinktas superintendentu.

Tik remdamiesi dideliais religiniais troškimais, privalome pradėti ekumeniškus pokalbius tarp atskirų konfesijų. Tikėjimas, kad Kristaus tiesa yra didesnė už žmogaus pažinimą. Jo veikla yra vertingesnė už mūsų, yra tikrojo ekumenisto veikianti jėga. Ekumeniškai nusiteikęs žmogus žiūri į krikščionis virš savo konfesijos; mylėdamas savo artimą, jis meilėje stengiasi iš vienos pusės siekti visų vienybės Kristuje, o iš kitos pilnai supranta, kad ta vienybė kol kas negalėtų būti įgyvendinta. Iš to taško žiūrint, kiekviena krikščionių denominacija turi savo vietą dideliame Dievo žmonijos gelbėjimo plane.

Įvertindami 16-tojo amžiaus religinius įvykius, galime tvirtinti, kad jiems jokių būdu negali būti pritaikinti Naujojo Testamento žodžiai iš Apaštalo Darbų (20, 29-30): "Aš žinau, kad, man išvykus, įsibraus pas jus plėšrių vilkų, kurie nesigailės kaimeinės, ir iš jūsų pačių tarpo kelsis vyrų, kurie kalbės perkreiptus dalykus, kad patrauktų mokytinius paskui save". Šiandien net katalikų teologija galutinai pripažino faktą, kad reformacinis judėjimas neišėjo iš intencijos Kristaus Bažnyčią suskaldyti, bet ją atnaujinti; tai buvo gilus reformatorių troškimas. Jeigu istorijoje tas judėjimas privedė prie suskaldymo, tai mums reikia ieškoti priežasčių abiejose pusėse. Kiekvienas, kuris yra giliau susipažinęs su paskutiniųjų 400 metų istorija, žino, kad šio pasaulio valdovai išnaudojo vieną arba kitą Bažnyčią savo politiniams tikslams ir tuo būdu pagilino suskaldymą krikščionių tarpe. Mes, sekančios generacijos vaikai buvome tokioje skilimo dvasioje išauklėti. Nežiūrint to, kad tokioje nesveikoje religinėje atmosferoje gyvenome. Viešpats savo malonėje myli mus visus vienodai, ir siunčia savo Dvasią nelaimingai žmonijai. Tos

Dvasios ženklas, be abejo, yra rimtos ir gyvos pastangos tarp atskirų žmonių, priklausančių įvairioms konfesijoms, ieškoti geresnio supratimo, prisiartinimo ir vienybės. Paskutiniai metai aiškiai įrodo, kad Kristaus galia perviršija mūsų netobulumą. Antras Visuotinis Bažnyčios Suvažiavimas Romoje, ilga Pasaulio Bažnyčių Tarybos veikla — tai yra nauja, pasikeitusi dvasinė atmosfera krikščionių tarpe. Tai yra dangiškos amžinos meilės ir malonės patvirtinimas. Dabar mes, krikščionys, be abejo, jaučiame, kad Viešpats Jėzus yra su mumis iki pasaulio pabaigos, kaip Jis mums yra pažadėjęs.

Iš aukščiau suminėtų minčių, be abejo, kyla klausimas apie praktiškus galimumus ekumeniškai veikti. Nežiūrint net įvairių skaitlingų katalikų ir evangelikų teologų susitikimų bei jų labai pozityvių rezultatų, daug krikščionių — kaip katalikų, taip ir evangelikų — yra gana sunkioje religinėje padėtyje, liečiančioje tarpusavį krikščionių sugyvenimą. Jie išauklėti klaidingoje tradicijoje ir dabar sunku jiems pradėti kitaip galvoti. Todėl tegu bus leista čia trumpais žodžiais nupiešti mūsų nuomonę apie ekumenišką pradžią tarp katalikų ir evangelikų, kas, žinoma, liečia ir mus lietuvius.

Visų pirma reikia galutinai ir visiems laikams nusikratyti konfesinės polemikos. Polemikos dvasia visada buvo tikrai nepriimtina Viešpačiui. Ji tarnauja netikėjimui, ji skleidžia nesantaiką, ji yra piktosios dvasios įrankis; negalime vadintis krikščionimis, jeigu norime pažeminti kitą krikščionių tikėjimą, vis iš naujo kartodami ir kartodami dėsnius iš laikotarpio, kada krikščioniškas skelbimas buvo klaidingai suprantamas. Žinoma, galima meilėje parodyti savo broliui - krikščioniui jo, mūsų įsitikinimu, su Kristaus Dvasia nesuderinamą pažiūrą, bet daryti tai polemikos keliu, ir tuo pačiu laiku prisidengti tikrosios krikščioniškosios tiesos supratimu, yra didelė nuodėmė Dievo akyse. Kristus žydams, tiems tiesos išpažintojams, pastatė samaritiečius, kaip religinių žmonių pavyzdį. Ar ta Kristaus pamoka nekalba aiškiai prieš polemiką tarp įvairių konfesijų? Todėl pirmas praktiškas žingsnis ekumeniniame darbe

yra ne tik užmiršti polemikos kelią, bet išrauti iš savęs tą velnišką dvasią visiems laikams.

Tik po to galime pradėti pokalbius su broliais ir seserimis, priklausančiais kitai konfesijai. Praktiškai, kol kas tai būtų pokalbiai tarp katalikų ir protestantų. Tokius pokalbius turime vesti su įsitikinimu, kad Dievas veikia vienybės link, bet per netobulus žmones. Todėl pokalbiuose būkime realistai. Mokykimės Dievui palikti galutinį sprendimą.

Su kokia dvasia turėtume sueiti, organizuoti bendrus religinius vakarus ir tuo būdu keisti tą nesveiką atmosferą, kurioje buvome auklėti?

Eikime į pokalbius su nusistatymu, kad mylime savo Bažnyčią; teisingai suprantama meilė ir prisirišimas prie savo tikėjimo, visiškai nekliudo pažinti, ką tiki mūsų broliai kitoje konfesijoje. Eikime į pokalbius, nusistatę savyje nugalėti viską, kas primena mums neteisybes ir skriaudas, kitų padarytas mūsų tikėjimui istorijos bėgyje. Eikime į pokalbius pažinti daugiau iš amžinos tiesos. Niekuomet nesistenkime brolius ir seseris iš kitos krikščioniškos konfesijos atversti į savo tikėjimą; mes turime žinoti, jog pavienis atsivertimas neišsprendžia ekumeniško uždavinio.

Nesame tos nuomonės, kad Bažnyčios tik per savo oficialius atstovus turi vesti ekumeninius pokalbius; žinoma, tai yra labai svarbu, kad Bažnyčios išrinktų bendrą ekumeninę komisiją, kuri galėtų reguliariai sueiti ir praktiškai kalbėti apie suartėjimą. Bet ne visuomet tas kelias pasiekiamas. Tuojau atsirastų juridinių ir kitų kliūčių, ir ekumeninis darbas beveik nepajudėtų. Todėl šalia oficialaus pasikalbėjimo gali būti organizuojami ekumeniniai rateliai, kurių dalyviai galėtų vesti vaisingus pokalbius. Koks turi būti tų pokalbių turinys, ar tik įsigilinimas į Šventąjį Raštą, ar šalia to ir dogmatiniai klausimai — parodys laikas. Žinoma, ekumeniniai rateliai turėtų būti teologiškai paruošti.

Mes tikime, kad toks ekumeniškas darbas bus naudingas visiems. Todėl bandykime įrodyti jo reikalingumą lietuvių katalikų ir protestantų tarpe.

KRIKŠČIONIŲ VIENIJIMOSI PASTANGOS

Faktai ir idėjos iš protestantų pasaulio

KUN. ANSAS TRAKIS

Pagal Pasaulio Liuteronų Sąjungos dokumentą krikščionija skaito 775 milijonus narių, trečdalį žmonijos. Ji yra pasidalinusi bažnyčiose sekančiais: 393 mil. Romos Katalikų Bažnyčioje ir 382 mil. kitose bažnyčiose, kurios didžiausioj daugumoj apjungtos Pasaulio Bažnyčių Taryboje. Pastarosios pasiskirsto sekančiais: Ortodoksų Bažnyčiose 136 milijonai, evangelikų liuteronų 72,5 mil., presbiterijonų — reformatų 50 mil., anglikonų 40 mil., baptistų 24 mil., metodistų 20 mil., sekminininkų 10 mil., kongregacionalistų 2 mil. ir kitos denominacijos po mažiau, bet iš viso 28 milijonai. Turint omenyje, kad šituose skaičiuose yra nemažai ir tik vardinių krikščionių, tad vieningas krikščionių stojimas prieš biljonus turėtų būti būtinas.

EKUMENIŠKASIS BEI VIENYBĖS SĄJŪDIS

Siekimas vieningos krikščionijos yra toks pat senas, kaip ir pati krikščionija. Štai jau apaštalas Povilas, rašydamas korintiečiams, įspėja: "O aš gaudenu jus, broliai, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, kad jūs visi vienaip kalbėtumėte ir kad jūsų tarpe nebūtų susiskaldymų, bet kad jūs būtumėte glaudžiai susijungę, vienaip protaudami ir turėdami vienokią nuomonę. Nes Chloes namiškių man pranešta apie jus, mano broliai, kad jūsų tarpe yra nesutikimų. O turiu galvoje tai, kad kiekvienas jūsų sako: "Aš esu Povilo", "aš Apolo", "aš Kefo", "aš Kristaus". Ar Kristus yra padalytas?" 1 Kor. 1, 10—13.

Tačiau ekumeninės koncilijos arba tarybos susidarė visuotinėje Bažnyčioje ketvirtame amžiuje. Jų visuotinumas, katalikiškumas, nebuvo ginčijamas, kol visuotinė Bažnyčia buvo vienaitybė, nors pasireiškė įvairiais pavidalais. Bet regimoji Bažnyčia pasidalino išorinėmis grupėmis, kai

Kun. Ansas Trakis yra evangeliku liuteronų Tėviškės parapijos kunigas ir jų laikraščio "Svečias" faktinis redaktorius.

1054 metais išsiskyrė Rytų ir Vakarų padaliniai ir vėliau šešioliktame amžiuje pasidarė dar evangelikų arba protestantų padaliniai: liuteronai, reformatai, baptistai, metodistai, anglikonai.

Susiskaldymas protestantų tarpe neteikų palaimos patiems protestantams. Buvo įsivyravusios gana aršios kovos taip, kad vieni su kitais nebegalėjo rasti bendrų ryšių. Pastangos vieni kitus laimėti "perkrikštijimais" ar žodine kova turėjo susidurti su faktu, kad susidariusios paskiros evangelikų Bažnyčios didėja ir gyvėja, ir laukti, kol organizaciniai bei dogmatiniai viena su kita susijungs, yra beprasmiška. Pastangos iš šalies vieną su kita sujungti turėjo išdava, kad vieton dviejų bažnyčių susidarė trys ar net keturios. Pagaliau įsitikinta, kad kiekviena bažnyčia turi savo įsitikinimą ir uždavinius šiame pasaulyje, ir išmokta vienas kitą toleruoti ir gerbti, ieškant pirmo to, kas mus jungia, ne kas skiria.

EKUMENINIO SĄJŪDŽIO ISTORINĖ

APŽVALGA

Devynioliktame šimtetyje gana ryškiai pradėjo reikštis ekumeninis sąjūdis, vėčiant "ekumenę" į "visuotinumą": siekti įgyvendinti krikščionių tarpe duotą vienybę Kristuje. Susidarė devyniolikto amžiaus pradžioje kelias evangelikų bažnyčias apjungianti Biblijos Draugija. Evangelikų Aliansas tarpgrupinei maldos veiklai susikūrė 1846 metais, Krikščioniška Jaunimo ir Studentų Sąjunga 1894 m.. Tarptautinė Misijos Draugija 1900 m., Lambeto Konferencija anglikonų vyskupams visame pasaulyje susidarė 1867 m., Pasaulio Liuteronų Konferencija 1868 m., iš kurios išsivystė Pasaulio Liuteronų Sąjunga 1947 m., Pasaulio Reformatų Sąjunga 1875 m., Ekumeninė Metodistų Konferencija 1881 m.. Tarptautinė Kongregacionalistų Taryba 1891 m., Pasaulio Baptistų Sąjunga 1905 m., Senųjų Katalikų Vyskupų Konferencija 1889 m., kuri

palaikė ryšius su anglikonais ir ortodoksisais. Tarptautinė Misiijos Taryba sudaryta 1900 m. Pirmasis pasaulinis karas ir jo liūdnos pasėkos vertė protestantus dar gyviau reikštis ekumenine dvasia, buriant įvairias protestantų bažnyčias bendron veiklon. 1914 m. buvo sudaryta Pasaulio Taikos Sąjunga tarptautiniam bendradarbiavimui per bažnyčias vystyti. Ji rūpinos karo belaisviais ir pabėgėliais. Pasaulio Konferencija arba Ekumeninė Taryba praktiškam krikščionumui įgyvendinti susidarė švedų arkivyskupo Söderblom įtakoje 1919 metais. Rytų Ortodoksų Bažnyčios ekumeninis patriarchas Konstantinopolyje 1919 m. kreipėsi į visas bažnyčias sudaryti Bažnyčių Sąjungą. Švedijos arkivyskupas tuo pat laiku sudarė ekumeninės veiklos planą. Tomis jungtinėmis pastangomis 1927 m. susidarė nuolatinis Ekumeninės Tarybos organas. Buvo sukurta organizacija "Tikėjimas ir tvarka" 1933 metais, kurios uždavinys rasti bendrą bei artimesnį ryšį tarp bažnyčių. Tam tikslui įsteigtas nuolatinis Ekumenės Seminaras Ženevoje, ten pat įkurdintas Jaunimo ir Spaudos Centras. Ekumeninės Tarybos visuotinis suvažiavimas įvyko 1937 m. Oxforde, Anglijoje, tema: Bažnyčia, tauta ir valstybė. Jame iš lietuvių dalyvavo prof. Dr. V. Gaigalaitis ir jaunimo atstovu teko man būti. Čia nutarta sudaryti nuolatinę Ekumeninę ar Bažnyčių Tarybą.

Šios Tarybos konferencija Utrechte, Olandijoje, jau sudarė Bažnyčių Ekumenės Tarybos ar Pasaulio Bažnyčių Tarybos konstituciją ir sukūrė nuolatinę ekumeninį centrą Ženevoje. Konstitucijos pagrindas yra šis: "Pasaulio Bažnyčių Taryba yra bažnyčių bendruomenė, kuri išpažįsta mūsų Viešpatį Jėzų Kristų kaip Dievą ir Išgelbėtoją". Ji pasiūlo patarimą ir suteikia progą vieningai akcijai bendrų interesų reikaluose... ji neturi įsakinėti bažnyčioms... ji nėra "Super Church" (Antbažnyčia — *Red.*). Jos visuotinis susirinkimas įvyksta kas 5 metai, jos centrinis komitetas iš 90 narių susirenka kartą į metus. Vykdomasis komitetas iš 14 rinktų asmenų ir tarybos prezidentų susirenka du kartus į metus. Yra generalinis sekretoriatas ir visa eilė skyrių įvairiems tikslams.

Jos pirmasis visuotinis suvažiavimas įvyko 1949 m. Amsterdame, Olandijoje, tema: Pasaulio netvarka ir Dievo išgelbėjimo planas. Jos antrasis visuotinis suvažiavimas įvyko 1954 m. Evanstone, JAV, tema: Kristus pasaulio viltis. Trečiasis suvažiavimas įvyko 1961 m. New Delhi, Indijoje, tema: Jėzus Kristus, pasaulio šviesa. Šis pastutinis suvažiavimas apjungė apie 300 milijonų ortodoksų ir protestantų iš 197 bažnyčių — narių 50 valstybėse. Pirmą kartą tokiam ekumeniniame susirinkime dalyvavo ir Romos Katalikų Bažnyčios 5 oficialūs atstovai svečio teisėmis. Ten buvo tarp kitko nutarta tartis, pradėti pokalbį su Romos Katalikų Bažnyčia dėl krikščionių vienybės.

VIENYBĖS SĄVOKA

Kadangi ir dėl vienybės sąvokos galime būti nevieningos nuomonės, tai noriu čia pacituoti minėto Pasaulio Bažnyčių Tarybos susirinkimo nusistatymą apie Bažnyčios vienybę:

"Tėvo ir Sūnaus meilė Šv. Dvasios vienybėje yra vienybės šaltinis ir siekis, kuria Trivienis Dievas nori visai žmonijai ir sutvėrimui. Mes tikime, kad mes šioje vienybėje dalyvaujame Jėzaus Kristaus Bažnyčioje.

Mes tikime, kad vienybė, kuri yra kartu Dievo valia ir Jo dovana Jo Bažnyčiai, yra regiamą visiems visose vietose, kurie yra pakrikštyti, įmerkti į Jėzų Kristų ir Jį išpažįsta Viešpačiu ir Išganytoju. Jie yra Šventa Dvasia sujungti į vieną atsidavusių bendruomenę, kuri laikosi vieno apaštališko tikėjimo, vienos Evangelijos skelbimo, vienos duonos laužymo, bendros maldos ir bendro kūninio gyvenimo, siekdami liudyti ir tarnauti visiems, kurie tuo pačiu metu yra sujungti su visa krikščionių bendruomene visose vietose ir visais laikais taip, kad dvasiškija ir nariai yra visų pripažįstami ir kad visi gali veikti ir kalbėti podraug, kur tik reikalinga vykdyti uždavinius, kuriems Dievas savo žmones kviečia".

POKALBIO REIKALAS

Vienas pagrindinių ketvirtąjo Pasaulio Liuteronų Sąjungas suvažiavimo kalbėtojų

KOKIA KRIKŠČIONYBĖS ATEITIS?

Bendras pavojus jungia ekumenizman

EUGENIUS GERULIS

Eugenius Gerulis yra veiklus pasaulietis, Lietuvių Evangelikų Reformatų Bažnyčios Tremtyje Kolegijos generalinis sekretorius.

Lietuviai požiūriais į ekumenizmą pasidalina į tris grupes: vieni yra UŽ, antri — PRIEŠ, tretį, "neutralieji", sako: "Pagyvensim, pamatysim. Ko čia skubėti".

Tačiau tikrumoje susidaro ne trys, o tik dvi stovyklos. Vienoje matome tuos, kurie ekumenizmą remia, kitoje — kurie jo nereikia.

prof. Dr. E. Clifford Nelson, tema "Viena Bažnyčia ir Liuteronų Bažnyčia" išsireiškė: "Norint pasiekti vienybės, turime išeiti iš izoliacijos, iš monologinės bažnyčios, iš pokalbio su savimi į pokalbį su kitu, iš monologo į dialogą, į pokalbius, kurie ne tik susidurtų su tezėmis ir antitezėmis, bet nuširdžiai bei atvirai susitiktų tiesoje... Kadanį derybos dėl bažnyčių unijos yra beviltiškos pastangos, tai pokalbiai ir susitikimai prie Švento Rašto, krikščionybės šaltinio, sukėlė ekumeninį atgimimą taip, nors sienos tarp bažnyčių ir nepasidarė permatomos, bet yra perspindinčios. O tai veda į vieną viltį, kada konfesinės bažnyčios susitinka Kristuje, jie gali bendrai išpažinti Jį, kuris yra pasaulio ir bažnyčių šviesa".

GRĮŽIMAS PRIE EVANGELIJOS Į KRISTŲ

Protestantų pasaulyje žinomas Tūbingeno Romos Katalikų Teologijos Fakulteto dekanas kun. Hans Küng savo straipsnyje "Ką krikščionis laukia iš Vatikano II", laikraštyje "Christianity and Crisis" iškelia tarp kitko du *klaidingus kelius į vienybę*. Anot jo 1. "atsiskyrusių krikščionių" susivienijimas nebus pasiektas reikalaujant iš jų sugrįžti į Katalikų Bažnyčią: "Ateikite pas mus! Mes turime viską! Mes esame viena, šventa, katalikiška ir apaštališka Bažnyčia...! Šie kvietimai "sugrįžti" nuteikia taip, kad tik kiti esą skilimo kaltininkai, tik kiti turi ką nors atitaisyti... 2. anot kunigo Küng susivienijimas negali būti pasiektas pavieniais atsivertėliais, perkrikštimais... Tokių atsivertimų, anot jo, buvo

šimtmečiais, o tačiau atsiskyrusių konfesijų susivienijimas kaip toks nepriartėjo. Dažnai kiekviena bažnyčia skaito atsivertėlius į savo bažnyčią, bet pamiršta kiek iš jų "nusivertė" į kitas. O kas labiausiai pabrėžtina, koks mažas tas atsivertėlių skaičius, palyginant su kitais krikščionimis. Anot minėto Romos katalikų teologo, "kad ir mes katalikai turime atsiverti, nuolatos atsiverti iš naujo Kristui ir Jo Evangelijai". Toks atviras išpažinimas verčia visų bažnyčių teologus ir neteologus atvirai išpažinti. Prof. Küng, rašydamas apie tikrąją kelią į vienybę, tarp kitko nurodo, kad bažnyčia turi visada reformuotis. Bažnyčia turi visada atsinaujinti, o tai turi daryti Švento Rašto šviesoje, iš naujo patikrinant Bažnyčios dogmas, skelbimą, tradicijas, kurios dažnai skiria vieną nuo kitos.

Kvietimas atgal prie šaltinio, grįžimas į Kristų, Bažnyčios Galvą, reiškiasi šiandien gyvai visoje krikščionijoje. Susitikimas prie Dievo apreikštos tiesos, prie Šv. Rašto, keliamas Vatikano Tarybos ekumeniniuose susirinkimuose, tikrai nemažiau ir Pasaulio Bažnyčių Tarybos ekumeninėje veikloje bei paskirose bažnyčiose. Nuširdžiai artinantis prie paties Dievo apreikštos valios Jėzuje Kristuje ir šiąją valią stengiantis pildyti, Šv. Dvasios pagalba mes esame surenkami Visuotinėje Apaštališkoje Bažnyčioje, kurioje mums įsakoma siekti meilėje tobulos vienybės, kad paliudytume žodžiais ir darbais ir šių dienų pasauliui, juk mes sąnariai. Jo mokytiniai. Jo kūno sąnariai. Jo Bažnyčios nariai. Žmonija, tai matydama, garbintų Dievo didžiuosius darbus. ***

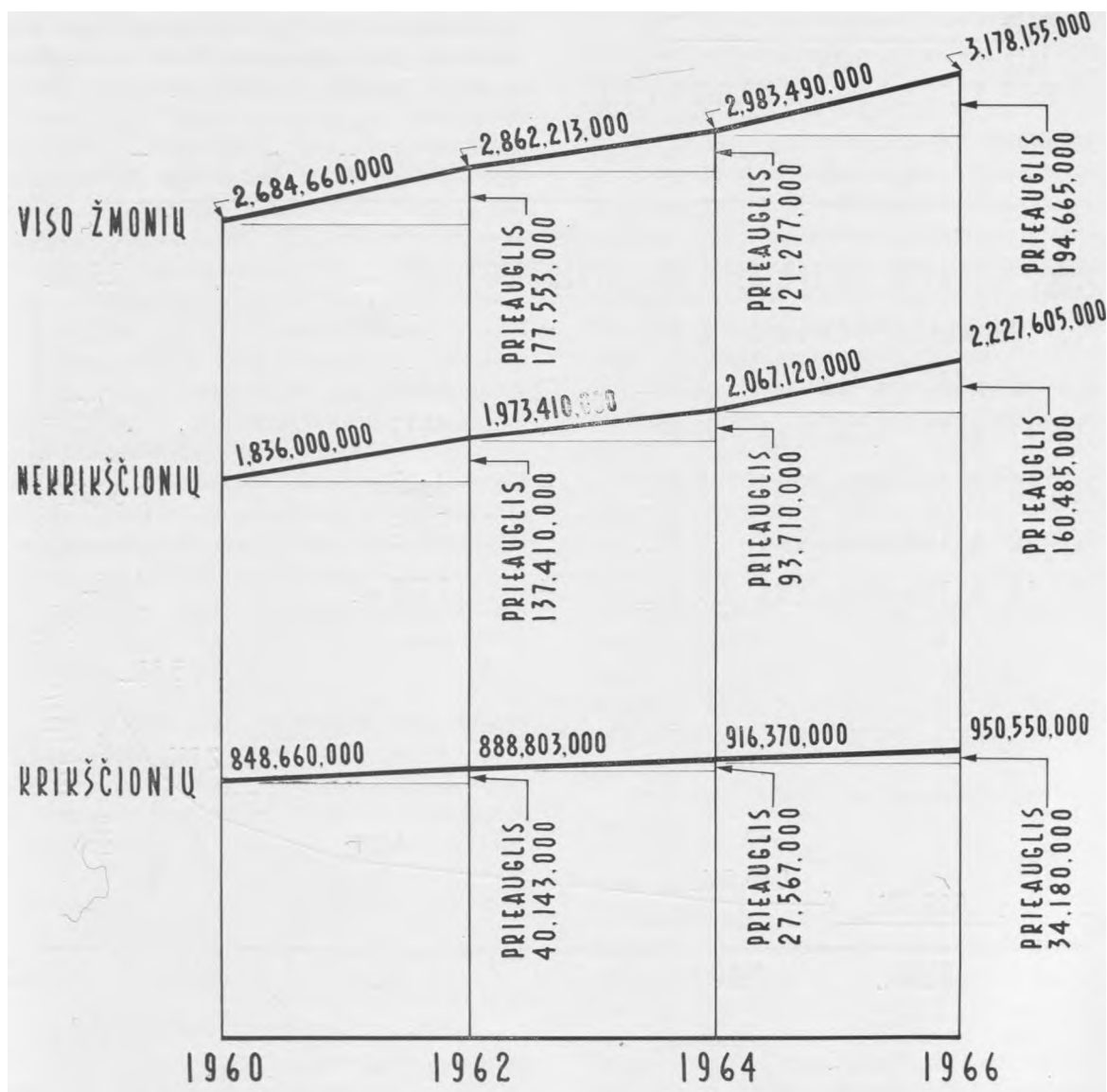
Daugelis kitų tautų šiame reikale lietuvius yra toli pralenkę. Plačioji lietuvių visuomenė ekumeniniu klausimu iki šiol dar nėra išsamiau net supažindinta. Ekumenizmui iš įvairių taškų kritiškai apžvelgti reiktų didelės ir išsamios studijos, nušviečiant jo teigiamybes, galimas neigiamybes ir lemtingą jo svarbą ateities krikščionijos plėtotei.

Pasaulinėje spaudoje linksniuojamų UŽ motyvų čia neminėsiu, o tik paliesiu vieną UŽ priežastį, kurią, norime ar nenorime, mums gimdo didėjanti nekrikščioniškojo pasaulio grėsmė.

Visi žinome, kad tiek krikščių, tiek ir nekrikščių gyventojų skaičius pasaulyje sparčiai auga, tačiau mažai kas atkreipia dėmesio, jog krikščių prieauglis yra žy-

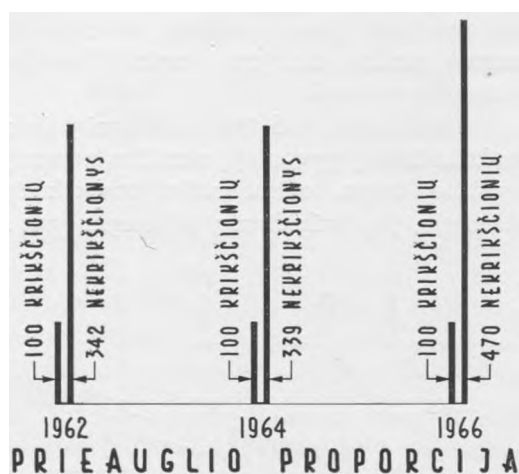
LENTELĖ

NR. 1

LENTELĖ NR. 1. Pasaulio žmonija, krikščionys ir nekrikščionys bei jų prieaugliai.
Nekrikščių yra du kartus daugiau negu krikščių.

LENTELĖ NR. 2

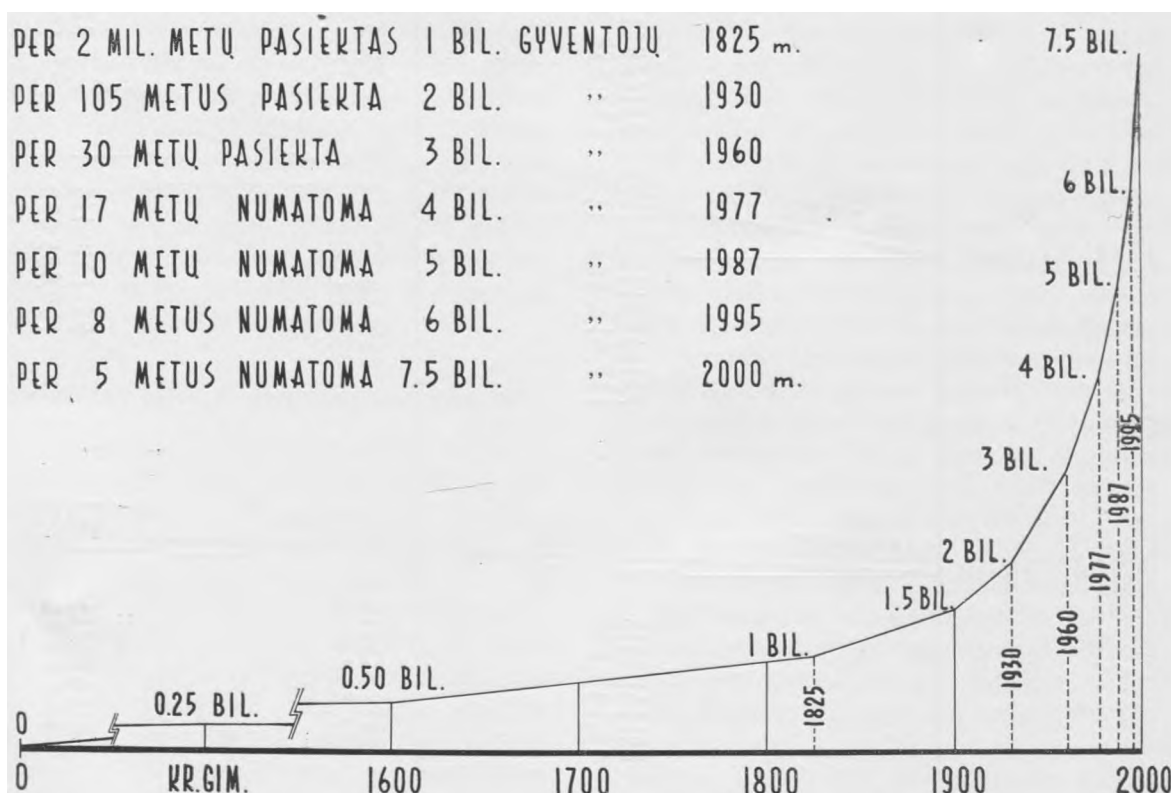

LENTELĖ NR. 2. Prieauglio proporcijos. Šiuo metu nekrikščionių prieauglis yra beveik 5 kartus didesnis už krikščionių prieauglį, kuris darosi vis mažesnis.

LENTELĖ NR. 3. Žmonijos vis spartėjantis dauginimasis. Reikėjo milijonų metų, kad 1825 m. pasiektų vieną bilijoną gyventojų. Dabar, nuo 1930 iki 1960 metų, užteko vos 30 metų laiko, kad būtų pasiektas antras bilijonas gyventojų. Juo toliau, tuo greičiau gyventojų skaičius pasaulyje dvigubėja: 1750 m., 1900 m., 1965 m., 2000 m. Per paskutinį 100 metų nekrikščionių skaičius pasaulyje padvigubėjo. (Lentelės paruošė Eugenius Gerulis. Jose matomi metai yra duomenų paskelbimo metai, kurie nuo faktinės padėties vėluojasi apie porą metų.)

LENTELĖ

NR 3

miai mažesnis už didėjantį nekrikščionių prieauglį ir ta prasme galima sakyti, kad proporcingai krikščionių skaičius pasaulyje kasdien mažėja. Mūsų nuosavos teritorijos

siaurėja, tarptautiniame forume tiek fizinis, tiek dvasinis mūsų balsas silpnėja, misijų ir įtakos plotai ankštėja. Nekrikščioniškasis pasaulis įvairiais keliais spaudžia

EKUMENINIS POKALBIS

Kokios praktiškos galimybės lietuvių tarpe

KUN. VALDEMARAS CUKURAS

Ekumeninio dialogo (pokalbio) reikalingumu niekas neabejoja, nors šis pabudęs interesas nevienodai stiprus bei dinamiškas lietuvių visuomenės sluogsnuose. Man regis, kad inteligentų, ypač jau šiame krašte mokslus baigusiu tarpe, jaučiama platesnė nuoširdaus draugiškumo dvasia kitaip tikintiesiems. Lietuvoje mokslus baigusieji, kunigai ir pasauliečiai, rodo tam tikro nerimo ženklų, ypač tie, kurie augo gyvai anais laikais pabrėžtoje katalikiškosios akcijos atmosferoje, dar gana skeptiškai seka Vatikano II pajudintas naujas sroves pačioje Bažnyčioje ir josios pastangose tiesti ranką kitų konfesijų sambūriams.

Man atrodo, kad ekumeninio pokalbio vaisingesniam vystymuisi tektų pirmiausia įtraukti šią jaunąją kartą, kuri natūraliai yra atviresnė naujajai dvasiai.

Kokios praktiškos galimybės? Lietuvių tarpe visas šis ekumeninis eksperimentas yra toks naujas, kad neįmanoma daryti jo-

kių projekcijų ateitin. Mūsų dvasinė būklė, mūsų konfesiniai ginčai (jeigu tokių tikrai būta) yra labai mažo, provincialinio, parapijinio masto. Tik tose apylinkėse, kuriose katalikai tiesiog susidurdavo su gana skaitlinga evangelikų - reformatų mažuma (Biržuose - Šiauliuose) arba evangelikais - liuteronais (Klaipėdos krašte), iš viso kildavo klausimas: kas mes, kas jie? Nepriklausomybės laikais nesuskubom, ir gal net nenorėjom, pakilti į kultūringesnio pokalbio plotmę, nes katalikiškoji akcija tada nudažė mūsų katalikų mąstyseną, o protestantų mažumos psichinė nuotaika — dar labiau pabrėžti skirtumus — vieni stengėsi kultūroje, ekonominiame gyvenime pakilti aukščiau už katalikus, kiti sąmoningai izoliavosi. Taigi, gana provinciališkas gyvenimo etas.

Gyvename visai kitokiose sąlygose, todėl mums neturėtų būti sunku ramiai ir be perdėto emocionalumo pažvelgti, ką veikia

krikščioniją į kertę. Negana išorinio pasaulio, krikščionija yra slegiama ir savo pačių vidinių krizių.

Kodėl taip yra? Priežasčių yra daug ir įvairių, bet dėl viso to kaltas yra ne Kristus, ne Jo mokslas, bet mes patys, mūsų bažnytinės institucijos, neįstengusios amžių bėgyje atsispirti dykumų dvasios gundymams. Šią problemą įdomiai yra mums atskleidęs A. Maceina savo "Did. Inkvizitoriuje" (žr. "Duonos, Sąžinės ir Vienybės" skyrių; taip pat Mato 4, 1-6 ir Luko 4, 1-7). Mato (12, 25) ir Luko (11, 17) užrašytas Kristus perspėjimas pildosi.

Šių dienų mokslininkai yra susirūpinę dėl nepaprasto gyventojų prieauglio pasaulyje. Jie pramato neišvengiamus ekonominius sunkumus. Žmonijoje krikščionijos

nenaudai dvasinių reikalų besikeičiančioji pusiausvyra yra lyg ir užmiršta. Ar nekyla mums klausimas: kokioje padėtyje bus krikščionija už 50 metų? Ką mes turime daryti dabar, kad išvengtume artėjančios katastrofos?

Viena iš gelbėjimosi priemonių yra ekumenizmas.

Milžiniškais žingsniais ir įvairiais keliais sparčiai artėjant nekrikščioniškojo pasaulio grėsmei krikščionijai užlieti, to realaus pavojaus akivaizdoje, jei jau mūsų užkietėjusios širdys ir politikuojantieji protai nenori rasti kitų motyvų UŽ ekumenizmą, tad tepažadina mus tarpusavio bendrystei bent savisaugos instinktas.

Mes turime veikti šiandieną, jei nenorime, kad mūsų tikintieji vaikai ateityje slapstytųsi katakombose.

SUGYVENTI - NEIŠVENGIAMA, BENDRAUTI - REIKALINGA, VIENYTIS - SUNKU.

I anketą atsiliepusieji
katalikai, evangelikai ir stačiatikė
pasisako
už krikščionišką bendravimą.

Norėdami pajusti lietuvių išeivių tarpe vyraujančias nuomones ir nuotaikas apie skirtingų krikščionių sugyvenimą, išdalino anketą 50 asmenų, katalikams ir protestantams po lygiai. Sulaukėme 10 atsakymų: 5 katalikų, 4 evangelikų reformatų ir 1 stačiatikės.

Įdomūs yra ne tik patys atsakymai, bet ir išreikšti motyvai, kodėl jie atsako arba ne-

atsako. Viena atsisakiusi rašyti pastebėjo: "Neatsakysiu į anketą — kartočiau tik skaitytas mintis". Kitas rašo, kad jis apsisprendė atsakyti, nes pagalvojo, kad "gal ir bus kam įdomu paskaityti ne tik šios srities specialistų mintis, bet ir trumpus nekvalifikuotus pasisakymus vidutinio amžiaus žmogaus, lietuvių išeivio". Pati įdomiausia yra stačiatikės pastaba: "Nesu lietuvaite ir lie-

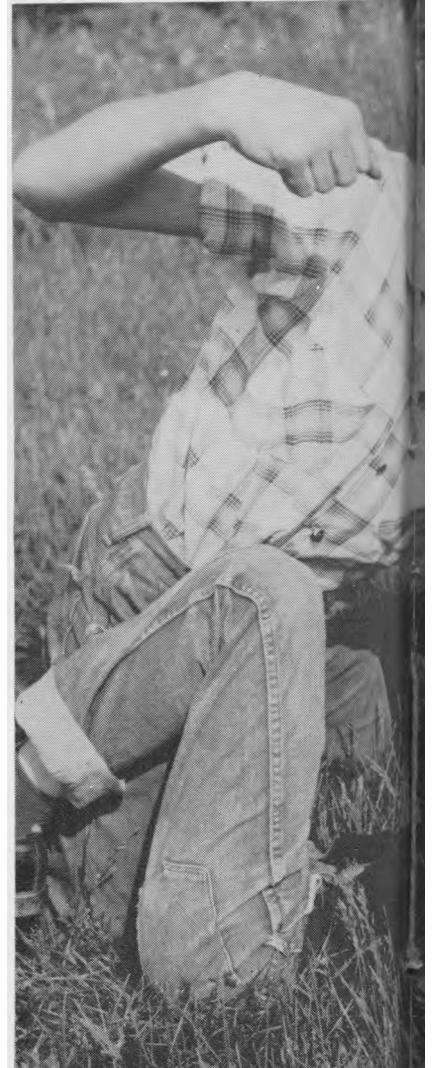
mūsų brolis, kuris kita forma Dievą garbina, kitaip savy yra suformavęs religinę nuotaiką. Pasikalbėjimai todėl turėtų vykti bent trijose plotmėse: mokslinėje - teologinėje, ypač skripturistinėje. Mums yra būtinas naujas, modernus, literatūriškai patrauklus ir moksliskai galimai tikslus šv. Rašto vertimas. Šitai atlikti turėtų jungtinė katalikų - protestantų biblistų komisija su kalbininkais. Antra — plačiausia būtų liturginė - karitatyvinė plotmė, kuri apimtų plačias mases, bet kuriai tikrai, nuoširdžiai pradėti šį naująjį kelią eiti nebus lengva, jei jų savo pavyzdžiu nepatrauks kunigai, vyskupai, bendruomenių vadai. Labai daug kur Vokietijoje, Olandijoje ir kitur jau seniai mokslininkai reguliariai tęsia dialogą ir yra nepaprastai daug pasiekę (jų darbo pėdsakai buvo jau pastebimi Vatikano II sesijų metu), bet tikras, nuoširdus platesnių tikinčiųjų sluoksnių pokalbis, bendradarbiavimas dar vis neišsina iš demonstracijų, iškilmių, paradų fazės. Mums, lietuviams, atrodo, parada, bent dabar visai nereikalingi. Mes turėtume labai kukliai, be jokių pretenzijų, pažvelgti į savo nueitą istoriją, gerai įsiskaityti į istorijos lapus ir atsekti, kas iš tikro mus pradėjo skirti. Man regis, kad skilimas buvo mums, kaip tautai, atneštas iš oro, kitos, politinės galios, bet ne gili religinė drama buvo suskilimo priežastis. Mūsų tautos religinis etas yra sa-

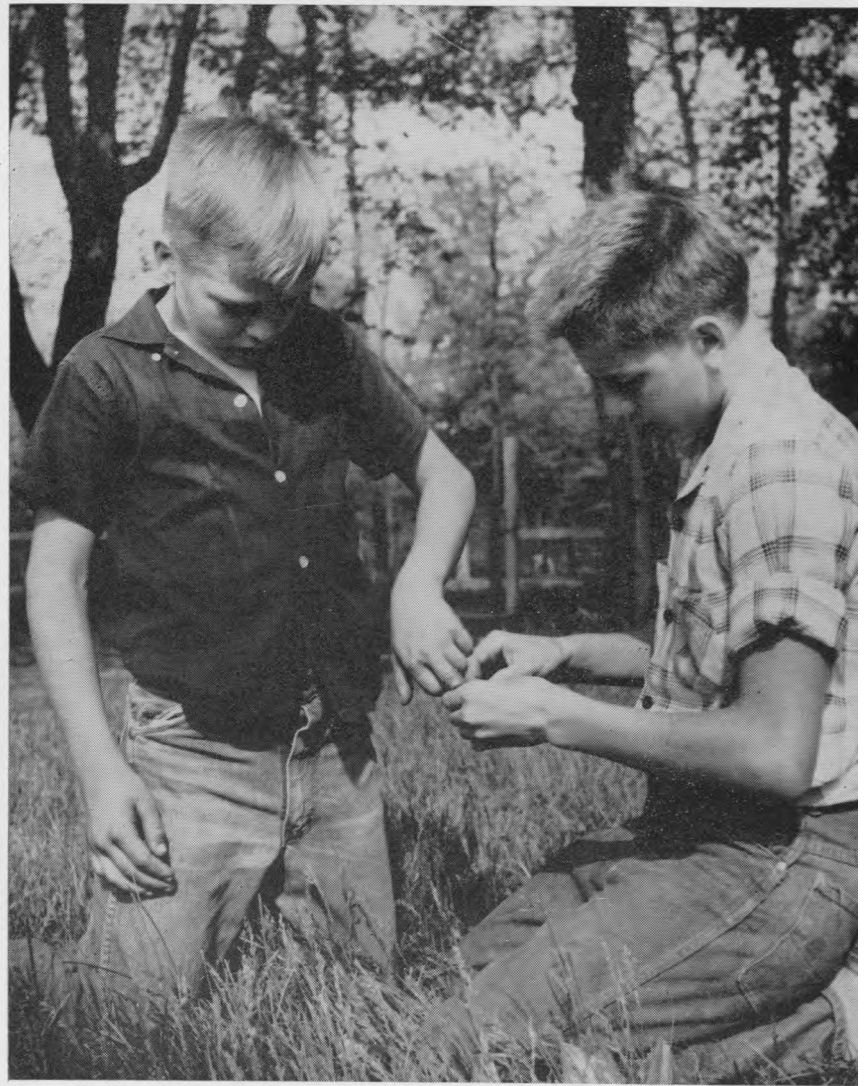
vas, tik mums būdingas. Ar nevertėtų tad mums visiems gerai įsiskaityti į Martyno Mažvydo mums paliktą spausdintą žodį, jo ne tik tautinį, bet ir religinį dinamizmą. Juk artimai susipažinę su Donelaičio kūryba, mes turėsime pripažinti, kad jo religinis nusiteikimas veik nieko nesiskiria nuo bet kurio kito kataliko kunigo, klebono eto. Gal dar daugiau, mums, kurie taip daug religinio pamaldumo formų esame pasiskolinę, norom ar nenorom, iš lenkų, Donelaitis galėtų padvelkti gaivia lietuviškosios dvasios šiluma... Giesmės. Mes turime daug ko vieni kitiems šioj srity duoti. Lietuviai katalikai — tai ne italai, prancūzai ar Amerikos katalikai, kurie pamažu visiškai nutilo savo pamaldų metu jau XIX amžių ir kuriems Vatikano II liturginiai nutarimai yra naujas pavasaris. Gi mums — daug dalykų visai natūralūs, jau seniai praktikuotas dalykas.

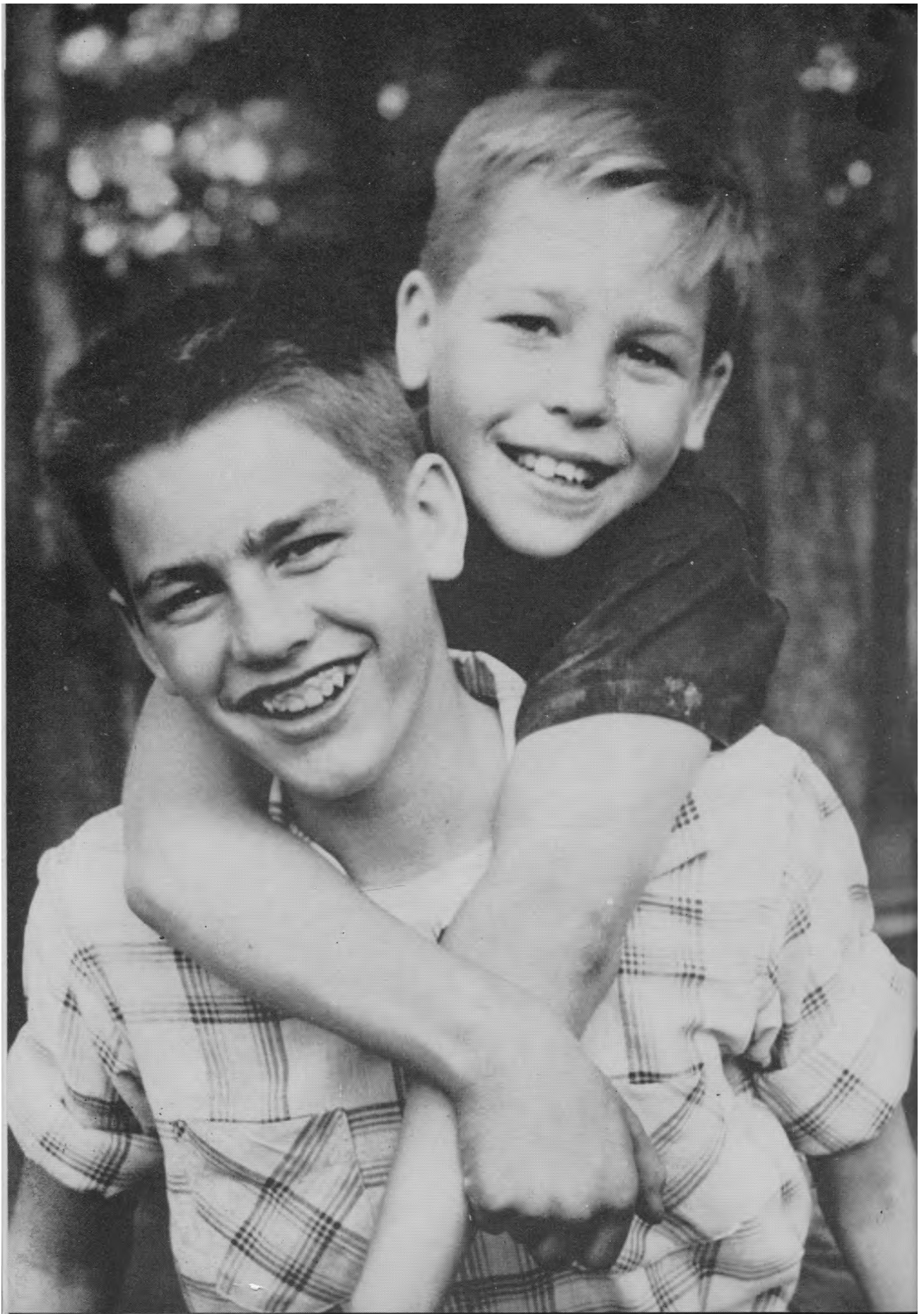
Karitatyvinė sritis. Bendros pamaldos. Visa šitai būtų nesunku įvykdyti. Reikėtų, kad vyresnieji dvasiniai vadovai, vyskupai, superintendentai, klebonai duotų tik palaiminimą, palaimingąjį "stumtelėjimą".

Trečia plotmė — grynai pasauliečių, ypač jaunimo kūrybingos' susiartinimo pastangos. Čia, man rodos, yra tikroji religinės vienybės ir sugyvenimo aušros vieta.

tuviškai nesuprantu; ta anketa buvo man ekumeninių draugų išaiškinta. Bet su visa širdimi esu dvasioje tarp žmonių, kurie stengiasi pašalinti kliūtis, skiriančias mūsų bažnyčias, nežiūrint kokiai tautybei jie priklauso. Todėl ir nutariau anketą užpildyti".

Nuo išvadų tenka susilaikyti, tik norisi pateikti porą pastabų: 1) visi atsakiusieji pasisakė už sugyvenimą ir 2) didelis skaičius neatsakiusiųjų perša mintį, kad šiuo klausimu daug kas arba nuomonės neturi, arba nenori (o gal nedrįsta) pasisakyti.

Skaitant pasisakymus, naudinga žinoti pasisakančiųjų amžių ir tikybą. Tad pateikiame sąrašą: kun. Povilas Dilys (evangelikas reformatas, 60 m. amžiaus), H. Dilienė (ev. reform., 58 m.), E. Dilytė (ev. reform., 21 m.), L. Finkestein (stačiatikė, 53 m.), E. Gerulis (ev. reform., 44 m.), V. Kasniūnas (katalikas), A. Kasulaitis (katal., 37 m.), K. Keblys (katal.), E. Petrauskaitė (katal.), A. Vitkus (katal., 42 m.).

PIRMAS KLAUSIMAS: Kaip žvelgiate į skirtingų krikščionių grupių pastangas sugyventi, bendrauti ir net vienytis?

Pozityviai, kaip į būtiną dalyką.

Kun. Povilas Dilys

Skirtingų krikščionių grupių pastangos bendrauti ir net vienytis, mano nuomone, yra sveikintinos. Juk krikščionybė prasidėjo kaip viena grupė, kuri, laikui bėgant, dėl įvairių priežasčių, suskilo į daugelį. Taigi, kodėl nėra normalu laukti ir tikėtis, kad, esant geriems norams, tos grupės negalėtų suartėti, o gal net ir grįžti į vieną avidę.

Aleksas Vitkus

Turėdami prieš akis vyriausią įsakymą mylėti savo artimą, mes skendėjome nuolatinėje didelėje nuodėmėje, kitų akyse matydami krislą, o savo širdyje nematydami nešiojamo dramblio dydžio nuodėmės. Skirtingų krikščionių grupių bendravimas ir vienybė mus palengvins nuo šios nuodėmės papildymo ir tada mes savo artimą mylėsime, kaip Kristus mus mokė mylėti.

Vytautas Kasniūnas

Prieš vienos avidės ir vieno Ganytojo istorinį faktą, krikščionija dar kentės ir sun-

kiai. Ji jau kentėjo. Ir vienas iš jos kančios priežasčių buvo krikščionijos pabirimas į kelis šimtus sektų. Sugyventi, bendrauti ir vienytis yra tokia graži ir prasminga idėja, kad reikia tik melstis, kad ji klestėtų ir realizuotųsi gyvenime. *Algirdas Kasulaitis*

Sugyventi — neišvengiama, žūt-būtina. Bendrauti — reikalinga. Vienytis — sunku.

Kęstutis Keblys

Reikia bendrauti. *Ludmilla Finkelstein*

Labai apsidžiaugiau, kad ši mintis buvo iškelta net Visuotiniame Bažnyčios Susirinkime. Šiais pasaulio grėsmės laikais ten matau vienintelį išganymą.

Emilija Petrauskaitė

Prieš atsakant į pirmą klausimą, tektų išsiaiškinti, kaip kas supranta žodžius tiek "grupė", tiek ir "vienybė".

Į krikščionių ir į jų Bažnyčių pastangas sugyventi ir bendrauti žvelgiu su dideliu džiaugsmu. Kaip žvelgiu į vienybės siekimą, sunku atsakyti, nes nežinia, apie kokią vienybę čia kalbama. Antra, vienybė neša ne vien palaimą, bet kartais ir pavojus. Bažnyčios nuodėmės, gimusios vienybėje, suskaldė Bažnyčią.

Eugenius Gerulis

Jau seniai buvo laikas bendrauti; vienytis per anksti, remiu.

Erika Dilytė

Labai džiaugiuos, kad toks bendravimas prasidėjo ir lietuvių visuomenėje.

Halina Dilienė

ANTRAS KLAUSIMAS: Kas šiuo metu krikščionis labiausiai skiria? įvykę istoriniai faktai, doktrina, skirtingos apeigos, organizacinė struktūra ar kas kita?

Dažniausiai suminima: istorija ir doktrina. "Labiausiai popiežiaus neklaidingumo dogma" (*Halina Dilienė*), "ir žmogaus psichologija" (*Ludmilla Finkelstein*), "taip pat skirtinga pažiūra į gyvenimą" (*kun. Povilas Dilys*), "vienų ir kitų buvęs užsidarymas ir užsispyrimas" (*Emilija Petrauskaitė*), "nenoras skriaudos vieni kitiems, nenoras užmiršti neesminių skirtumų" (*Kęstutis Keblys*). Istoriniai faktai. Doktrina man visiškai nesvarbus dalykas. Kiekviena denominacija gali palikti prie savo dogmų. *Erika Dilytė*

Krikščionis labiausiai skiria doktrina. Žmogus gali užmiršti ir atleisti visa — senas nuoskaudas, ginčus, įžeidimus ir pan. Tačiau jam beveik neįmanoma įtikėti, kad kelias, kuriuo jis eina nuo vaikystės, kuriuoėjo šimtmečiais jo protėviai, staiga patapo klaidingas arba bent nevienintelis. Jo pirmas klausimas bus kodėl? Šitas žmogiškas *kodėl* skirs krikščionis dar šimtmečius. Suskilimo paikystę ir puikybę reikės išpirkti ilgų metų nusižeminimo ir atgailos būdu.

Algirdas Kasulaitis

Meilės stoka artimui, nepasitikėjimas kitais ir savimi; skirtingi tiesos supratimai, skirtingi apreiškimo interpretavimai — dogminės doktrinos, skirtingų bendruomenių skirtingi charakteriai, dvasinis surambėjimas, tinginystė pasišvęsti naujam apaštališkam darbui, baimė susikompromituoti ne savo principais, bet savo pajėgumo ribotumu juos atskleisti, išdidus manymas, jog vieni turi visą tiesos monopolį, o kiti — tik trupinius, skirtingas Bažnyčios sąvokos supratimas ir organizacinė struktūra, slenkstis tarp dvasiškijos ir pasauliečių. Tačiau labiausiai skiria skirtingos dogmos, nepasitikėjimas antros pusės nuoširdumu ir skirtingų Bažnyčių skirtinga žmogaus pozicija Bažnyčios sąrangoje. *Eugenius Gerulis*

Krikščionis skiria, ar, geriau pasakius, skyrė, dvasininkų mokymas savo bažnyčių narius žiūrėti į kitus savo brolius, priklausančius kitai bažnyčiai, kaip į klaidatikius.

Vytautas Kasniūnas

TREČIAS KLAUSIMAS: Kokie motyvai krikščionis skatina siekti tampresnių ryšių, sugyvenimo ir net vienybės?

Labiausiai tai komunizmo ir ateizmo grėsmė ir bendri krikščionių idealai. (*Emilija Petrauskaitė*). Civilizacijos išsivystymas, aukštesnė minios kultūra (*Ludmilla Finkelstein*). Supratimas, kad per kovą krikščionija nieko nelaimės (*Halina Dilienė*). Kristaus mokslas; dabartiniai įvykiai pasaulyje (*Erika Dilytė*).

Atrodytų, kad ateizmo, gal tiksliau — indiferentizmo plitimas. Kai žmonės mato bendrą pavojų, paprastai glaudžiasi krūvon. Atrodytų, kad ir vieni ir kiti krikščionys pradeda įgauti po truputį proto. Bet už tai kredita, manau, tenka duoti Šv. Dvasiai. Įrodžiusi bent mums, katalikams, kad be Jos negalima apsieiti, pradeda karts nuo karto mus aplankyti.

Kęstutis Keblys

Kadangi visi krikščionys pripažįsta Kristų kaip Dievą, tai visų krikščionių grupių esmė ir tikslas yra tas pats: supažindinti ir atvesti visą žmoniją prie tikrojo tikėjimo, taip kaip mes jį suprantame. Aišku, todėl, jeigu mūsų visų vienas tikslas, tai tik vienybėje galime tikėtis ir geriausių pasekmių siekiant to tikslo. Tik gaila, kad šis sąjūdis neprasidėjo šimtu ar daugiau metų anksčiau.

Aleksas Vitkus

Kristaus įsakymas ir supratimas, kad esame broliai Kristuje; rimtas bendrystės ieškojimas.

Kun. Povilas Dilys

Vienas motyvas rišo visus krikščionis visuomet — vienintelis Kristus — Atpirkejas ir Išganytojas — vienas jo mokslas, viena jo mirtis ir vienas Prisikėlimas. Krikščionių supasaulėjimas juos išskyrė, jų sukrikščionėjimas juos sujungs. Visi kiti motyvai yra antraeiliai. Kai vardiniai krikščionys taps esminiais krikščionimis, ryšiai, sugyvenimas ir vienybė išnyks iš krikščioniškosios problematikos, kadangi šios problemos nėra krikščionybės problemos, bet supasaulėjusių krikščionių. *Algirdas Kasulaitis*

Šv. Dvasios poveikis. Bažnyčios krizė, pavojus iš įvairiai augančio nekrikščioniško ir ateistiško pasaulio, noras sekti Šv. Rašto nurodymus, noras padėti artimui savo dvasiniais turtais, noras praturtėti artimo dvasiniais turtais, noras bendromis jėgomis siekti Dievo, tikėjimas antros pusės broliškumu nuoširdumu, viltis, kad slenkščiai yra ir bus mažinami palaipsniui, kiek įmanoma laiko tėkmės aplinkybėse. *Eugenius Gerulis*

Senojo ir Naujojo Testamentų knygų puslapių seniai mus šaukė eiti vienybės keliu,

mylėti ir gražiai broliškai sugyventi. Bet mes, lyg klaidžiodami- padangėmis, nesistengėme vartyti tų Šv. Rašto knygų puslapių, jų skaityti ir studijuoti. Mes kūrėme naują religinę filosofiją, kuri kasdien krikščionis vis labiau ir labiau skaldė.

Vytautas Kasniūnas

KETVIRTAS KLAUSIMAS: Popiežius Jonas XXIII pareiškė, kad Katalikų Bažnyčia, prieš ieškodama krikščionių vienybės, turi pati pirma dvasiškai atsinaujinti. Ar Visuotiniam Bažnyčios Susirinkimui pasibaigus, galima pastebėti tokių atsinaujinimo ženklų?

Didesniais kiekiais. Liturgija, laisvės sąvokos supratimas, naujas dinamizmas Bažnyčioje. Žinoma, visa tai tik sudaro sąlygas atsinaujinimui. Rimtas atsinaujinimas galimas tik kiekvieno kataliko viduje. Kad mes būtume tapę giliau tikintys, atseit tikėjimu gyvenantys — tam ženklų dar nesimato. Vieni esame per daug užimti džiaugsmu, kad va, jau seni mūrai, kurie mums labai patiko, griūva, džiaugsmu, kad Bažnyčios valdantysis luomas (dovanokit už išsireiškimą) apturi visokias bėdas, džiaugsmu, kad jau galim drąsiai šnekėti, nebijodami represijų, ekskomunikos. Kiti esame per daug sujaudinti Bažnyčios dabartiniu nuopuolimu, suprotestantėjimu, tvarkos pairimu, senų, gerų dienų tirpimu, kad galėtume rimčiau pagalvoti apie savo dvasinį tobulėjimą. Truks laiko, kol ir vieni ir kiti aprimsime ir kol naujoji atmosfera Bažnyčioje atneš apčiuopiamų vaisių individualaus atsinaujinimo srityje. *Kęstutis Keblys*

Neskaitant įvairių Visuotinio Bažnyčios Susirinkimo labiau teoretinių ir doktrinių nutarimų, kaip eilinis katalikas randu tik vieną kitą svarbų atsinaujinimo ženklą: a. Bažnyčios naujoji laisvė žmonėms sprendžiant jų problemas, b. geresnis atsinešimas į kitas krikščionių religines bendruomenes, c. liturginių apeigų pakeitimas.

Aleksas Vitkus

Procesas vyksta; atrodo kartais, kad gana lėtai. Katalikams reikia dinamiškiau apie tai galvoti.

Kun. Povilas Dilys

Taip, galiu pasakyti, kad broliai katalikai labai pasikeitė, ypatingai inteligentija.

Erika Dilytė

Po Visuotinio Bažnyčios Susirinkimo jaučiamas dvasinis atsinaujinimas. Bet jis nėra toks ryškus, kokį norėtumėme matyti. Visą tą dvasinį atsinaujinimą aš nelaikau nei pažangos, nei modernizmo žyme, bet grįžimą prie Kristaus mokslo ir atsisukimą nuo netiesos, kurioje skendėjome. Todėl, šiuo žvilgsniu žiūrint, dvasinis atsinaujinimas turi būti revoliucinis, staigus.

Vytautas Kasniūnas

Taip. Naujos nuotaikos į krikščionių vienybę ir tam tikslui daromos pastangos, naujingos pamaldų reformos.

Emilija Petrauskaitė

Pastebėtina daugelis ženklų; tačiau abejotina, ar jie paremti atvirumu.

Halina Diliene

Centre atsinaujinimo ženklų pastebima, gi aplinkoje tų ženklų pastebima, bet mažiau. Gyvenimas rodo, kad su laiku atsinaujinimas plėsis, o ne siaurės. Gaila, kad lietuviuose atsinaujinimas aidai ne balsu, o tik aidu. Lietuviai gairių pirmyn netiesė, kelio nestatė, pirmieji tuo keliu nežengė, tik eina juo vėluodami esi, nes nepatogu nuo kitų atsilikti ir neklausyti centro direktyvų. Pavieniai asmenys savo ryžtu, iniciatyva ir drąsa yra toliau pažengę, negu jų klebonai ir kiti vyresnieji.

Eugenius Gerulis

Mano giliu įsitikinimu popiežius Jonas XXIII ir turėjo tai galvoje, ką aš pabrėžiau atsakyme į trečiąją klausimą. Kai jis kalbėjo apie Bažnyčios atsinaujinimą, jis tikriausiai turėjo galvoje bent kiek gilesnius klausimus, negu tautinę kalbą šv. Mišiose, skirtingą liturginį rūbą ar vienaip ar kitaip Bažnyčioje pastatytą Viešpaties altorių. Jis savo gyvenimu, ne žodžiais, atsakė į atsinaujinimo klausimą. Jis nebuvo vardinis krikščionis, bet esminis. Protokolas, rūbas, turtas jam nevaidino jokios rolės. O kiek šie pasaulietiniai materialistiniai atributai dar šiandien vaidina pagrindinius vaidmenis Bažnyčioje — dvarai, žemė, aukso kapšiai, tiek kunigijoje, tiek pasauliečiuose.

Šiomet sukako 75 m. nuo Leono Didžiojo enciklikos *Rerum Novarum* paskelbimo — krikščioniškosios demokratijos pražydimo, o kiek katalikų žemvaldžių dar šiandien išnaudoja žemės darbininką. Kiek katalikų fabrikantų dar šiandien stengiasi neduoti cento savo darbininkams, kurie tik prakaitu ir raumenimis gali užsidirbti pragyvenimą savo šeimai. Kiek materializmo dulkių dar šiandien guli ant pasauliečių katalikų ir jų dvasios vadų? Aš todėl tvirtai tikiu, kad šventos atminties popiežius Jonas kaip tik kalbėjo apie vidinį atsinaujinimą, apie grįžimą į krikščionybės gelmes visų pirmausia savo asmenybės pakeitimu, bet ne apie rūbų spalvos ar kalbos pakeitimą. Vagis, kuris nustoja vogti, plėšikas, kuris nustoja plėšikauti, puikuolis, kuris įstengia nusižeminti, materialistas, kuris nustoja garbinti pinigą — štai atsinaujinę žmonės, nežiūrint kokia kalba jie melstųsi ir kokių rūbų vilkėtų.

Algirdas Kasulaitis

ŠEŠTAS KLAUSIMAS: Kokie pozityvūs nusiteikimai turi suklestėti siekiant artimesnių ryšių tarp skirtingų krikščionių?

Nusiteikimas, kad aš nesu geresnis krikščionis negu mano brolis kitos tikybos.

Erika Dilytė

Skirtingas krikščionis yra mano brolis Kristuje. Jis man nieko blogo nelinki, jis siekia to pat, tik gal skirtingu būdu.

Kęstutis Keblys

Pirmiausia, meilė žmogui, artimui ir dar krikščioniui. Lojalumas kitų nuomonei.

Emilija Petrauskaitė

Iššluoti iš krikščionybės praktikos balastą. Visus tuos atributus, kurie su krikščionybe neturi nieko bendro. Praktikuoti Gailestingojo Samariečio meilę žmogui, visa kita atsiras savaime: ir bendradarbiavimo formos, ir plotmė, ir kita.

Algirdas Kasulaitis

Religinio fanatizmo sumažėjimas ir išnykimas; meilė savo bažnyčiai ir kitų bažnyčių pagerbimas.

Ludmilla Finkelstein

Prisiimdami kaltę, kad mes visu širdies tyrumu nemylėjome savo artimo, mes visi visuotinai turime prisipažinti darę klaidų,

prašyti Dangaus nuodėmių atleidimo ir po to grįžti į taikingą sugyvenimą. Tokį dvasinį atsinaujinimą aš įsivaizduoju įgyvendinti revoliuciniai ir visuotiniai, kas galėtų sukrėsti žmonių mintis, jausmus, išgyvenimus. Ir tai aš norėčiau pavadinti maldininkų kelione į tyrus, visų krikščionių visuotinė išpažintimi ar grįžimu prie Tikrojo Dievo mokslo.

Aš įsivaizduoju — pavyzdžiui, Čikagoje — kad mes apie 100,000 — 200,000 žmonių visų krikščioniškų grupių tikintieji, išvažiuojame į laukus savaitgaliui (į Michigano ar kitos valstijos laukų plotus), kur, visų krikščionių grupių dvasininkų vadovaujami, melstume, atgailautume, gailėtume už savo nuodėmes, padarytume visuotinę išpažintį ir, atsinaujinę dvasia, grįžtume į naują gyvenimą.

Tas įvykis, tie visi išgyvenimai padarytų mūsų galvosėnose didelę revoliuciją ir mes pradėtume gražų brolišką gyvenimą.

Vytautas Kasniūnas

Visi esame broliai. Nėra geresnių ar blogesnių krikščionių.

Halina Dilienė

Abi pusės turėtų vengti erzinančių veiksmų ir išsišokimų. Spauda turėtų stengtis tam formuoti viešąją opinią. Rengiant viešus parengimus, konferencijas, kongresus ir panašius dalykus, į rengimo ir garbės komitetus kviesti ir kitų tikybų reprezentantus, invokacijų skaitytojus ir panašiai. Rengti "apskrito stalo" dialogus, sudaryti organą, kuris galėtų ekumeniniame darbe reprezentuoti katalikus. Vyskupai turėtų išleisti ganytojišką ar kokį kitokį atsišaukimą, specialiai skirtą ekumenizmui. Spaudoje reikia daugiau straipsnių ekumeninėmis temomis tiek iš lietuvių veiklos, tiek ir iš pasaulinės veiklos, nes per tai žmonės apsipras su naujų laikų nauja dvasia. Surengti bendras Šv. Rašto studijas, bendrai surengti panašius paskaitų vakarus, kaip buvo birželio 4 d. Čikagoje, surengti jaunimo studijų savaitgalį, visur plėsti dialogą, surengti bendrą giesmių koncerto vakarą.

Eugenius Gerulis

Gerus ryšius tarp skirtingų krikščionių grupių bus galima pasiekti, kai katalikai pri-

pažins, kad Kat. Bažnyčia neturi neklaidin-
gumo monopolio. Ar tai mes norėsime pa-
daryti, yra kitas klausimas. *Aleksas Vitkus*

Sąvoka: Dievas myli mus visus lygiai; nei
katalikas, nei protestantas, nei stačiatikis,
nei žydas neprivalo savo išrinkimo akcen-
tuoti. *Kun. Povilas Dilys*

PENKTAS KLAUSIMAS: Ar tą patį atsinau-
jinimo principą būtų galima taikyti kitoms
krikščionių grupėms?

Žinoma, evangelikams ir stačiatikiams rei-
kia atnaujinimo. *Erika Dilytė*

Savaime aišku. Gal net daugiau.

Algirdas Kasulaitis

Taip. Be gilaus krikščioniškos meilės išiga-
lėjimo daugumoje, susivienijimas neįma-
nomas. *Kęstutis Keblys*

Visiems reikia mokytis išeiti, išsivaduoti iš
siaurų religinių nusistatymų.

Halina Dilienė

Kiek man atrodo, kitos krikščionių grupės,
nors bendrai ir maloniai nustebintos nau-
jais vėjais Kat. Bažnyčioje, yra pasiėmusios
"wait and see" politiką. *Aleksas Vitkus*

Išrodo, kad jų reakcija labai teigiama; nau-
dingas palankumas dialogams.

Emilija Petrauskaitė

Taip; aš, kaip stačiatikė, ypatingai norė-
čiau atnaujinimo ženklus matyti mano sta-
čiatikių bažnyčioje. *Ludmilla Finkelstein*

Taip, būtinai; ypatingai protestantai lietu-
viai turėtų ekumeniškiau galvoti ir veikti.

Kun. Povilas Dilys

Evangelikų Bažnyčios iš seno sako, kad re-
formavimasis turi vykti kasdieną. Taip yra
teorijoje ir dalinai praktikoje. Kur nėra pa-
skęsta pilkoje kasdienybėje, kur nėra su-
stingta tradicijų rutinoje, ten atsinaujini-
mas daugiau ar mažiau vyksta. Ir šiame
reikale *nelietuviai* protestantai *lietuvius*
protestantus pralenkia. Naujųjų laikų eku-
menizmą pagimdė ne katalikai, o pasaulio
evangelikai prieš 50 metų. Jau Lietuvoje
ekumenizmas tarp reformatų ir liuteronų

reiškėsi, o dabar išeivijoje jis jau apima
reformatus, liuteronus, metodistus, bap-
tistus ir kt. Sušaukti pasaulio protestantų vi-
suotinį susirinkimą nebūtų taip lengva. Jo
vietoje turima panaši institucija — Pasauli-
nė Bažnyčių Taryba, kurios būstinė yra
Šveicarijoje. Lietuviai evangelikai savo tar-
pe irgi turi panašų organą — Lietuvių Evan-
gelikų Tarybą. Ji nėra viršbažnytinis orga-
nas, tačiau savo patariamuoju balsu turi
įtakos atsinaujinimo formavimuisi. Kaip
lietuvių katalikų, taip ir evangelikų tarpe
neturima pasaulinio mąsto asmenybių, ku-
rios plačiau savo veikla parodytų origina-
lumo ir iniciatyvos krikščionijos kelio gai-
rių tiesime. *Eugenius Gerulis*

Visos krikščioniškos grupės neša vienodą
atsakingumą už darytas pastangas mus vi-
sus skaldyti ir todėl jos visos sutartinai
turi grįžti į vienybę, turi laužti ledus, kliu-
džiusius mus bendrauti.

Vytautas Kasniūnas

SEPTINTAS KLAUSIMAS: Kokia, Jūsų nuo-
mone, šiuo metu yra didžiausia kliūtis or-
ganizacinei krikščionių vienybei atsiekti?
Kaip ji galėtų būti nugalima?

Didžiausia kliūtis yra doktrininiai skirtu-
mai. Geriausias būdas tai nugalėti — mels-
tis ir kalbėtis. Puikybės nugalėjimas čia
irgi nepakenktų. *Kęstutis Keblys*

Skirtinga nuomonė apie pagrindines krikš-
čioniškas tiesas. *Kun. Povilas Dilys*

Žmogiškoji silpnybė, į principų aukštį iškė-
lusi neesminius formos dalykus. Korpora-
cija vieton parapijos, ištiesta ranka imti,
bet ne duoti, kasos dydis vieton meilės gy-
lio, pasitenkinimas vieton apaštalavimo,
doktoratas vieton misijonieriaavimo ir t. t.
Kartoju: esmėje supasaulėjimas. Krikščio-
nys turi atsiplėšti nuo pasaulio, kad galėtų
tapti broliais ir grįžti į pasaulį jam padėti.

Algirdas Kasulaitis

Visa krikščionių bažnyčių struktūra.

Halina Dilienė

Kai įgyvendinsime tarpusavyje brolystę,
pasitikėjimą, meilę, naują senų dogmų in-

terpretacija, tada bus priartėjęs laikas kalbėti apie administracinę vienybę.

Bažnyčiai nepavyko sustabdyti baudžiamos panaikinimo, nei monarchijų panaikinimo, nei mokslų plėtotės pasauliečiuose išsiplėtimo. Per tai ji neteko daug populiarumo. Jei ji prisidės prie feodalizmo panaikinimo, prie Šv. Rašto aiškinimo nenutolstant nuo mokslų laimėjimų logikos, jei ji pati sudemokratiškes, subroliškes (pradedant Vyskupų Parlamentu!), jei pasauliečiai taps nebe subjektais, o Bažnyčios pilnais nariais, jei jie patys bus Bažnyčia, jei jie vietoje masės tipo žmonių taps individais — asmenybėmis, jei iš jų kilę kunigai pasišvęs evangelijai, o mažiau politikai, jei mus visus lydės Dievo malonė — krikščionija atgaus turėtą dinamizmą.

Eugenius Gerulis

Nenoras paklusti vieno — popiežiaus autoritetui. Ieškoti bendrų principų, paliekant laisvę savarankiškai tvarkytis.

Emilija Petrauskaitė

Mano nuomone, didžiausia kliūtis organizacinei krikščionių vienybei atsiekti yra kitų krikščionių grupių nenoras pripažinti popiežiaus kaip vyriausios Kristaus bažnyčios galvos. Kada nors ta kliūtis gal ir bus nugalėta, jei popiežiaus rinkimai bus tiesioginiai, t. y. renkami eilinių krikščionių, priklausančių įvairioms tikybinėms bendruomenėms.

Aleksas Vitkus

Didžiausia kliūtis organizaciniai krikščionių vienybei atsiekti yra dvasininkai. Jie savo širdyse, savo galvosėnose turi duoti naują rauką ir jį skleisti savo bendruomenių bažnyčiose.

Vytautas Kasniūnas

Vienos bažnyčios nepasitikėjimas kita, nepasitikėjimas kitos bažnyčios atvirumu ir baimė, kad mano bažnyčia gali būti priklausoma kitai. Tik per nuoširdų darbą atsaikingų dvasiškių.

Ludmilla Finkelstein

AŠTUNTAS KLAUSIMAS: Kokios nuotaikos krikščionių tarpusavio sugyvenimo atžvilgiu vyrauja šiuo metu lietuvių išeivių visuomenėje: a) protestantų tarpe; b) katalikų tarpe?

a) Greičiau atsargumo nuotaika; b) noras sueiti ir kalbėti.

Halina Dilienė

Man rodos, kad lietuvių išeivių tarpe visuomet buvo palinkimas dideliame lojalumui. Bendros tautinės nelaimės ir bendra kova už tautinius reikalus jungia bendram veikimui.

Emilija Petrauskaitė

Katalikai lietuviai nuoširdžiai sutiko klausimą, kad krikščioniškos grupės turi rasti bendrą kalbą, nes tik tuo keliu eidami mes sustabdysime vis labiau plintančią ateistinę dvasią. Mūsų nesugyvenimu naudojosi ir naudojasi visų krikščionių priešai. (Apie protestantų nežinau.)

Vytautas Kasniūnas

a) religinis sugyvenimas atėjo per staiga; protestantai nori studijuoti tą klausimą, b) noras bendrauti.

Erika Dilytė

A. Neturiu nei mažiausio supratimo; b. skaitoma visai neaktuali dalyku, nes protestantai pas mus yra tokioje mažumoje, kad paprastai jie nei jokios baimės, nei didesnio rūpesčio nesukelia. Be to, protestantai nepretenduoja nei į VLIKą nei į ALŲ, tai ko čia jaudintis? Kol jie niekam ant sprando nelipa, palikt juos ramybėje, jei jie iš vis kur nors yra.

Kęstutis Keblys

Atrodo, kad lietuvių išeivių visuomenė, ilginiui veikiamą kosmopolitinių vakarų pasaulio srovių, savo galvojimu bendrais pasauliniais Bažnyčios reikalais sutaps su kitomis tautinėmis grupėmis. Savito lietuviško prado čia nebus.

Aleksas Vitkus

Nuotaikos tiek pas katalikus, tiek pas evangelikus visumoje yra gana panašios. Nuotaikų įvairumas gaunasi ne tiek skirtingų denominacijų dėka, o kitur. Todėl klausimą statyčiau: kokios nuotaikos yra a) žmonėse, pasauliečiuose, parapijiečiuose, jaunime ir b) klebonijose, dvasiškojoje, parapijų valdybose, senime; bei c) idėjinėje, teoretinėje plotmėje ir d) realioje gyvenimo praktikoje. Tiek pas evangelikus, tiek pas katalikus ekumeninės nuotaikos yra šviesesnės a ir c punktuose, o tamsesnės b ir d punktuose. Tema yra per plati šį klausimą čia apžvelgti išsamiau.

Eugenius Gerulis

a) Yra nepasitikėjimo ženklų: protestantai labai atsargiai artinasi prie sugyvenimo su

katalikais religinėje plotmėje, b) Gana daug norėtų bendrauti, bet klausimas, ar katalikams visiškai aišku, ką reiškia religinis bendradarbiavimas su protestantais.

Kun. Povilas Dilys

DEVINTAS KLAUSIMAS: Kokiu būdu ir kokiais darbais katalikai ir protestantai galėtų bendrauti lietuvių išeivių bendruomenėje?

Šventojo Rašto studijos, paplitusios visose lietuvių kolonijose, būtų tas pirmasis šviesos žiburys, kuris uždegtų vienybės meilę tarp katalikų ir protestantų lietuvių.

Vytautas Kasniūnas

Kartais ruošti bendrus vakarus.

Halina Dilienė

Absoliučiai nežinau. Manau, kad Čikagoj bandomos bendros ekumeninės diskusijos yra žingsniai teisinga linkme.

Kęstutis Keblys

Gera kartais ir pasibarti, sueiti ir svarstyti visus klausimus, net dogmas. *Erika Dilytė*

Bendravimo pradai tarp lietuvių katalikų ir protestantų bendruomenių yra jau ne nuo šiandien matomi. Ar suradimas būdo, dar trumpesniame šių grupių bendravimui išvystyti yra tipingas lietuviškas uždavinys — nepasakyčiau. Kiek man atrodo, grynai lietuviškoje plotmėje mes niekad ypatingų problemų neturėjome ir nematau čia ypatingai ko nors taisytino. *Aleksas Vitkus*

Studijuoti Šv. Raštą, kelti sekuliarinius klausimus, o mažesnėje grupėje ruošti kelią viešumoje diskutuoti net skirtingas dogmas; išaiškinti, kad dogmų skirtumas paliks, bet neprivalo kliudyti broliškai sugyventi.

Kun. Povilas Dilys

Sunku pasakyti. Viena yra tikra — Katalikų Bažnyčia atidarė duris visiems krikščionims į naują gyvenimą. Neabejoju, kad už 100-150 metų tuolaikinė žmonija su nuostaba ir padėka Viešpačiui skins Vatikano II Santarybos palaimingus vaisius. Ypač, jei šiandienos krikščionys išgirs šiandienos Bažnyčios tikrojo atsinaujinimo šauksmą.

Algirdas Kasulaitis

Norint, darbų atsiras įvairiausių. Jų dalį paminėjau aukščiau. Pirmiausia apsvarstytinas klausimas: *kokiu būdu* bendradarbiauti? Manychiau, apaštalo Povilo būdu — asmeniškais, broliškais ryšiais; su laiku, ir instituciniais ryšiais, saugantis, kad nepatektume oficialuman, formaluman, manieringuman, iškilinguman, o svarbiausia — politiškuman ir indiferentiškuman, neužmirštant, kad aukščiausias mūsų — tiek dvasiškių, tiek ir pasauliečių — tikslas yra ne *priemonės*, kaip dialogas, studijos, laisvė, vienybė ir pan., o bendromis jėgomis skelbti ir įgyvendinti Kristaus mokslą savo širdyse, šeimose, parapijose, tautoje ir visame pasaulyje. Ekumenizmas bus tiek vertingas, kiek jis įstengs minėtam tikslui įgyvendinti rasti tinkamesnių priemonių.

Ieškant bendravimui geresnių būdų, reikėtų mums susipažinti su kitų tautų turima ekumenine patirtimi.

Eugenius Gerulis

DEŠIMTAS KLAUSIMAS: Gal turite šią ekumeninę sritį liečiančių klausimų, kuriuos norėtumėte išsiaiškinti "Laiškų Lietuviams" žurnale?

Taip, norėčiau gauti išaiškinimą, kodėl dėl Šv. Komunijos, kuri yra ekumeninis ženklas ir meilės Sakramentas, žmonės per amžius ginčijasi?

Halina Dilienė

Taip, norėčiau gauti išaiškinimą, kodėl Marijos garbinimas Katalikų Bažnyčioje apsunkina religinį bendradarbiavimą tarp katalikų ir protestantų, ypatingai iš protestantų pusės, o tas pats Marijos kultas Stačiatikių Bažnyčioje nesudaro kliūčių jau 40 su viršum metų sklandžiai bendradarbiauti stačiatikiams ir protestantams.

Ludmilla Finkelstein

Taip, mišrios vedybos.

Erika Dilytė

Duokite informacijų apie mūsų protestantus, jų religinę, bendruomeninę veiklą, gal net jų nuotaikas, mintis. *Kęstutis Keblys*

Į šiuos klausimus bus atsakyta vėliau.

—Red.

KAS YRA EKUMENINIS SĄJŪDIS

Gerb. Redaktoriau,

Atsakydamas į mano faktus, liečiančius katalikų ir protestantų bendravimą praeityje, Jūs pabrėžėt, kad mano suminėti faktai yra daugiau asmeniniai ir grupiniai, o taip pat ne religiniai. Bet tuo tarpu Jūs aplenkėt esminį mano suminėtą faktą, kad, "kai popiežius Jonas XXIII gyveno paskutines dienas, gavau ilgą broliui katalikui užuojautos sklidiną bičiulio protestanto laišką. Jis gailėjosi didžiojo popiežiaus ir užuojautos minėmis dalinosi su savo bičiuliu kataliku".

Iš to matome, kad asmeniniai ir grupiniai santykiai artino mus religinei tolerancijai. Ar tai nebuvo riba ekumeninių santykių, kuriuos, pagal red. Kęstutį Trimaką, S. J., aš nepilnai supratęs?

Čia noriu pacituoti tik ką gautą poeto Bernardo Brazdžionio laišką:

"Gera parašai apie Biržų protestantus. Ir aš iš to paties ežero pakrantės, kartu augęs, mokėsis, bendravęs be jokių ekumeninių direktyvų. Pats gyvenimas davė parėdimus..."

Antrą vertus, pavasarinis ir rudeninis silkių piknikas aš paminėjau kaip neigiamybę. Bet tuo tarpu gerb. Redaktorius tai paverė teigiamybe. Tad būtų itin miela, kad gerb. Redaktorius aiškiau apibrėžtų tą ribą, nuo kurios prasideda ekumeniniai santykiai

tarp skirtingų krikščionių.

Su pagarba

VI. Ramojus

Malonus Pone Ramojau,

Mūsų pokalbyje "Katalikų ir protestantų bendravimo reikalu" ("L. L.", balandžio nr., 170-172 psl.) Jūs teigėte, kad dabar beprasidedančios ekumeninės pastangos lietuvių išeivių visuomenėje nėra jau tokia didelė naujiena, nes bendravimo tarp katalikų ir protestantų buvo ir anksčiau. Norėdamas parodyti šių laikų ekumeninių pastangų svarbą ir skirtumą nuo paprasto bendravimo, atsakiau, kad "ne bet koks, bet tik ant religinių pagrindų pastatytas santykiavimas tarp katalikų ir protestantų yra tikrai ekumeninis, t. y. siekiąs krikščionių vienybės".

Atsiprašau, kad nesupratau, jog pavasarinis ir rudeninis piknikas Jūs paminėjote tik kaip neigiamybę. Dabar, Jums prašant manęs "aiškiau apibrėžti ribą, nuo kurios prasideda ekumeniniai santykiai tarp skirtingų krikščionių", pasistengsiu trumpai ir kiek galėdamas tiksliau paaiškinti:

1) kas yra ekumeninis sąjūdis, 2) kuo jis skiriasi nuo religinės tolerancijos ir 3) kokia yra jo dvasia.

Kas yra ekumeninis sąjūdis?

Būdvardis "ekumeninis", kilęs iš graikų kalbos žodžio "oikoumenė" (gyventojai, pa-

saulis, visata), reiškia visuotinį. Taigi, pagal žodžių prasmę, ekumeninis sąjūdis reiškia visuotinį, visa apimančią sąjūdį.

Visuotiniame Katalikų Bažnyčios Susirinkimo priimtame "Dekrete apie Ekumenizmą" taip sakoma: "Paskutiniuoju laiku daugiau negu bet kada anksčiau Dievas žadina susiskaldžiusius krikščionis apgailėti susiskaldymą ir ilgėtis vienybės. Daug kas yra pajutę šios malonės impulsą; diena iš dienos plečiasi Šventosios Dvasios puoselėjamas sąjūdis ir tarp mūsų atsiskyrusių jų brolių, siekiąs atstatyti vienybę tarp visų krikščionių. Tas visas sąjūdis vienybėn yra vadinamas ekumeniniu. Jam priklauso tie, kurie šaukiasi triasmėno Dievo bei išpažįsta Jėzų savo Viešpačiu ir Išganytoju... Ekumeniniu sąjūdžiu yra suprantami darbai bei užsimojimai, suplanuojami ir organizuojami krikščionių vienybei ugdyti, žiūrint įvairių Bažnyčios reikalų ir laiko aplinkybių".

Iš to galime daryti išvadą, kad ekumeninis sąjūdis yra Dievo malonės pažadintos skirtingų krikščionių pastangos ir siekiai tarp savęs krikščioniškai sugyventi, bendrauti ir vienytis. To sąjūdžio pagrindas, motyvas ir tikslai yra religiniai, nors gali apimti ne tik religinės srities veiksmus, bet ir socialinius, kultūrinius ir kt.

Dėl to aname mūsų pokalbyje nurodžiau, kad vien asmeninis ar grupinis bendravimas nėra tiksliai ekumeninis. Tuo norėjau pasakyti ne tai, kad bendravimas asmens su asmeniu ar grupės su grupe būtų ne ekumeninis, bet kad vien asmeninis ar grupinis pagrindas nepadaro santykiavimo ekumeniniu; pvz. jei katalikai ir protestantai tarp savęs santykiautų tik dėl to, kad jie pažįstami, giminės, tautiečiai, iš tos pačios vietovės (atrodo, kad Jūsų anksčiau suminėti bendravimo pavyzdžiai grindžiami šiais pagrindais, išskyrus gal ano protestanto bičiulio užuojautos laišką Jums, kuris, atrodo, yra tikrai ekumeninėje krikščioniškoje dvasioje parašytas). Tik tie santykiai yra ekumeniniai, kuriuose skirtingi krikščionys santykiauja tarp savęs pirmiausia dėl to, kad jie yra krikščionys — tuo pačiu jų pastangos juos krikščioniškai vienija.

Kuo skinasi religinė tolerancija?

Ar ekumenizmas skiriasi nuo religinės tolerancijos? Ir, jei taip, tai kuo?

Tolerancija pirmiausia reiškia kito įsitikinimų toleravimą, pakantą. Tik pačia pozityviausia prasme religinė tolerancija apima ir kito įsitikinimų gerbimą.

Tolerancija remiasi žmogaus teise turėti savo įsitikinimus ir kito pareiga jos nepažeisti. Iš to kyla pakanta ir pagarba. Tuo tarpu ekumenizmas grindžiamas tuo faktu, kad esame visi krikščionys. Tas faktas skatina mus ne vien kitus pakęsti ir ne vien kito įsitikinimus gerbti, bet krikščioniškai sugyventi, bendradarbiauti ir net vienytis.

Tad ekumenizmas yra už toleraciją daug kilnesnis, reikš-

mingesnis ir svarbesnis. Jis savin įjungia pozityviausią religinę toleranciją, bet taip pat ją toli prašoka.

Jūsų suminėti faktai rodo daugiau tolerancijos požymių, ne ekumenizmo. Tenka suvokti, kad jie, kaip tokie, paruošia dirvą tikram ekumenizmui.

Kokia yra ekumeninė dvasia?

Iš kur ekumenizmo dvasia kyla? Ką ji apima? Į tai „paprasčiausią atsakymą“, rašo Walter Dirks („Kontraste“, nr. 17, 1965), „duoda prancūziškas posakis: „Mano draugo draugai yra ir mano draugai... Kai yra tiek priprasta žodyje „krikščionija“ suvokti visokiausius dalykus, kaip Bažnyčią, konfesiją, doktriną, moralės principus, kultūrinius atsiekimus ar net politines partijas, tai mums visai nebeateina į galvą, kad tas žodis yra kilęs iš Kristaus, taigi, iš vieno žmogaus, kuris mums pasirodė ir įrodė esąs persiėmęs Dievo Dvasia. Kadangi esu pilnai įsitikinęs, jog turėčiau būti šio žmogaus draugu, ir kadangi tikėjimu žinau, jog tas žmogus yra mano draugas (ir, žinoma, dar daugiau), tai to žmogaus draugai yra ir mano draugai. Aš džiaugiuosi jų tikėjimu ir draugyste. Aš pasijuntu, kad su jais rišiuosi. Tai ir vadinu ekumenine dvasia.“

„Šiandien“, tęsia toliau W. Dirks, „įvairiems dalykams yra pritaikomos pirmosios, antrosios ir trečiosios sistemos sąvokos. Katalikiškosios krikščionijos antrajai sistemai aš priskirčiau josios teologiją, dogmatiką, popiežių, vyskupų, sakramentus; o trečiajai — jos filosofiją, pastoraciją, papročius... Pirmoji gi nėra jokia sistema, betgi pats tikėjimas triasmeniu Dievu ir jo veikimu mumyse. Tas elgiasi

ekumeniškai, kuris pagal sistemų tvarką pirmąją laiko lemiamąją ir dėl jos antrąją vertina kaip labai svarbią, ją gerbia, myli ir apie ją liudija, bet jos nevertina daugiau už pirmąją; taip pat dėl pirmosios jis stengiasi susipažinti su kitais partneriais; trečiojoje jis gyvens drąsioj kritikoje ir savikritikoje.

„Kada jaučiuosi besirišęs su tais, kurie stengiasi būti Kristaus draugai, tai pirmiausia galvoju apie visus tuos, kurie išpažįsta jo dieviškumą ir jo (o taip pat Tėvo ir Dvasios) vardu leidžiasi pakrikštijami. Jie visi kartu yra Jėzaus Kristaus Bažnyčia. Jie tiki ir yra pakrikštyti — tai du dalykai, kurie mane jungia su jais daug daugiau, negu kad visi konfesiniai ir istoriniai skirtumai galėtų mus nuo jų atskirti. Galimas daiktas, kad aš jaučiuosi su kai kuriais iš jų artimiau susirišęs, negu su kitais krikščionimis kad ir mano paties Bažnyčioje“.

* * *

Suglaudžiant atsakymą, galima padaryti sekančias išvadas: ekumeninio sąjūdžio giliausia versmė yra Šventojo Dvasia, įkvepianti krikščionis, kreipiant daugiau dėmesio į meilę ir esminius panašumus, negu į tarpusavio skirtumus, suartėti, burtis ir bendradarbiauti. Krikščionyse tas Šventosios Dvasios veikimas pasireiškia ekumenine dvasia: ne vien tik religine tolerancija kitų įsitikinimus pakenčiant, gerbiant ar vien žmogiškai pabendraujant, bet ir kitus krikščionis laikant savo draugais ir broliais kaip tik dėl to, kad jie yra pasikrikštyję, tiki Kristumi ir triasmeniu Dievu. Ta dvasia skatina krikščionis susipažinti, krikščioniškai sugyventi, susidraugauti, kartu melstis, bendradarbiauti ir ieškoti kitų vienybės ryšių.

Kęstutis Trimakas, S. J.

MEILEI BRĘSTANT

7 - Meilė gyvenimo ir literatūros šviesoje

ALFONSAS G RAUSLYS

Kaip pavasario žiedai dar negarantuoja būsimos vaisių atsiradimo (nes atėjusi šalna gali žiedus nušaldyti), taip ir pirmasis meilės tarpsnis, nežiūrint jo žavingumo ir grožio, dar nėra meilės pilnumas ir tikrumas, nes jame daug vaizduotės ir todėl apsigavimo galimybių. Antrasis gi meilės tarpsnis jau parodo, ar meilė buvo tikra, ar ji tebuvo vien laikinas susižavėjimas: jei ji buvo tikra, tai šiame tarpsnyje ji subręsta; jei netikra, ji virsta nusivylimu ir atsiskyrimu.

Kalbėdami apie meilės brandimą, turime galvoje jos keitimąsi, gilėjimą laiko eigoje. Kaip kiekvienas jausmas, taip ir meilė yra gyva ir todėl keičiasi, augdama ar silpnėdama. Meilės įtampa keičiasi, nes ir besimylintys žmonės šiandien jau nėra visai tokie pat, kokie buvo vakar. Tad meilė bręsta to keitimosi įtakoje ir kasdieniame abiejų bandyme tuos besikeičiančius jausmus suderinti. Kaip kiekvienam augime, taip ir tam susiderinime gali būti ir būna krizės momentų, meilės ligų, nesusipratimų, aiškinimosi, kuriais bandome meilę gydyti, kad ją išsaugotume.

Šiame meilės tarpsnyje, jau ne taip kaip pirmajame, meilė bręsta daug labiau atvirom ir blaiviom akim, besimylintiems žiūrint ir matant vienas kitą. Čia jie jau mato vienas kito ydas, nepatinkančias charakterio savybes ir įpročius, skirtingų temperamentų neigiamybes ir t. t. Tačiau jų meilė dėl šio blaivesnio vienas kito pažinimo nenyksta, nemažėja (tuo įrodydama jų meilės tikrumą), bet priešin-

gai, gilėja, nes nusileidžiant ir besiderinant vis labiau jų išsąmoninama, kad meilė yra tokia gėrybė, kuriai išsaugoti verta aukotis ir save nugalėti. Jei meilė buvo netikra, tada tokiems susiderinimams ir aukoms nerandama jėgų ir, regis, besimezgusi meilė, nesusipratimų ir abipusių užsikirtimų slopinama, pranyksta.

Šiose įžanginėse mintyse esame paminėję, kad „meilė keičiasi ir gilėja laiko eigoje“, nes laikas parodo, ko meilė buvo verta. Jau pats didesnis metų skaičius meilėje tveriant yra nemažas įrodymas, kad toji meilė yra tikra. Tačiau, kaip rodo gyvenimas, laikas dažniausiai meilę silpnina, naikina (tuo įrodydamas, kad ji nebuvo tikra), o ir apskritai laikas veikia besimylinčiųjų nenaudai.

Meilė bręsta vienaip nemoterystėje ir kitaip moterystėje, susidurdama vienur ir kitur su skirtingomis sunkenybėmis. Šiame straipsnyje svarstysime tuos skirtingus kelius ir sunkenybes, kurias meilė, bręsdama, išgyvena.

MEILĖS BRENDIMAS NEMOTERYSTĖJE

Ar meilė keisdamosi tikrai bręsta ir gilėja, tai galima pažinti iš kai kurių ženklų. Tie ženklai: vis stiprėjantis egoizmo apvaldymas, vis didėjantis altruizmas, įrodomas vienas kitam aukojantis; to viso vaisius yra susiklausymas, vis labiau vienas kitą pažįstant ir susiderinant.

Jei pirmame meilės tarpsnyje besimylintieji labiau skendo gražiam svajonių pasaulyje, tai dabar jie nusileidžia žemėn ir jų meilė pasi-

daro realesnė ir labiau besiremianti vienas kito gyvenimiška tikrove. Šiame meilės tarpsnyje jie dvasiškai įauga vienas į kitą. Nors, kai kam paviršutiniškai žiūrint į šitokią meilę, ji ir atrodo silpnesnė, tačiau iš tikro ji tampa vis stipresnė, nes myli ne tiek išsvajotą tariamai tobulą esybę (kaip tai buvo meilės pradžioje), kiek žemišką, realią ir todėl įvairiais atžvilgiais netobulą tvarinį. Mylėti gi tai, kas mažiau tobula, taigi, kas mums mažiau teikia susižavėjimo, reiškia mylėti gilesnė ir stipresnė, nuo savimeilės labiau apvalyta meile.

Šis meilės brandimas nemoterystėje paprastai vyksta žymiai lėčiau kaip pačioje moterystėje, nes besimylintiems būnant ir gyvenant visokeriopai didesniame atstume vienas nuo kito ir todėl turint mažiau progų abipusiai giliau pažinti, romantiškos meilės grožis ir dažniausiai apsigavimas gali išlikti eilę metų neišsklaidytas. Pats gyvenimas įrodo, kad tai tiesa, nes dažnai vienas kitą daugelį metų prieš vedybas mylėjusieji, po vedybų, kartais vos keliems mėnesiams prabėgus, jaučiasi nelaimingi, vienas kitam netinkantys, ir jų meilė užgęsta. Iš to seka išvada, kad jų meilė nebuvo subrendusi ir, įstatyta į moterystės rėmus, pasirodė nesubrandinama, todėl atrodo tikra, kad jų meilė iš pat pradžių buvo tik apsigavimas.

Meilės brandimas vystosi nesusipratimais, įtempimais ir įvairiomis krizėmis; tačiau tai nėra įrodymas, kad meilės dalyviai nesimyli. Kaip gamtoje pavasaris virsta vasara audromis, taip ir čia, vis labiau vienas kitą pažįstant, vis aiškiau iškyla abiejų besimylinčiųjų skirtingumai, kurių suderinimas negali įvykti be įtampos ir kančios. Susiderinimas nėra taip lengvas, nes su-

siderinti reiškia savo egoizmą apvaldyti ir, savo trūkumus pripažįstant, nusizeminti, o tai tegalima padaryti tik per tam tikrą savęs nusigalėjimą, per dvasinę operaciją. Tačiau, nežiūrint visų sunkenybių ir meilės krizių, reikia to darbo imtis ir rankų nenuleisti, nes, kaip vėjo dėka medis stipriau, t. y. giliau ir plačiau, įleidžia žemėn šaknis, taip ir tos krizės, apvaldytos ir nugalėtos, įrodydamos meilės tikrumą, ją gilina ir brandina. Tikroji meilė suvirškina visas krizes, vienas kitu nusivylimus, kaip geri viduriai suvirškina ir pasisavina sunkų organizmui valgi. Rimtas pavojus meilei teiškyta tik tada, kai neturima noro krizių ir nesusipratimų šalinti, kai neįstengiama derintis. Tokio nenoro pagrinde glūdi meilės nebranginimas ir pamiršimas, kad viskas, kas tikrai brangu reikalauja rūpesčio, pastangų ir darbo tam išlaikyti.

Kalbant apčiuopiamiau apie tų meilės krizių priežastis, čia reikia suminėti, kad didelis nesusipratimų meilėje šaltinis glūdi tame, kad vienas meilės dalyvis laukia iš kito lygiai tokios pat meilės įtampos, kokia jis pats myli. Dėl šios skirtingos meilės įtampos ir pasireiškimo būdų kentėdamas, nekartą jis pradeda galvoti: jei ji nemyli manęs tokiu pat stiprumu ir būdu, kaip aš ją myliu, tada ji manęs visai nemyli. Šios kankinančios įtampos prislėgtas jis visai pamiršta, kad nori neįmanomo dalyko, nes juk kiekvienas myli pagal savo prigimtį t. y. pagal savo lytį, temperamentą, išauklėjimą, jautrumą, kurie yra skirtingi, todėl ir kiekvieno jų meilė negali nesireikšti skirtingai. Norint tad nesusipratimų skaičių sumažinti ir juos pačius susilpninti, reikia, kad meilės dalyviai tuos skirtingumus, besireiškiančius ki-

tame partneryje, gerai pažintų. Jau patsai jų pažinimas nekartą kylančią įtampą sustabdytų ir abi pusės pamatytų, kad dėl daugelio skirtingumų ir nesusipratimų negalima kitos pusės kaltinti pikta valia, net iš viso negalima kaltinti, nes tie skirtingumai yra gamtiniai, natūralūs.

Patsai didžiausias meilės partnerių skirtingumas — tai lyčių skirtingumas, nes jie yra vyras ir moteris. Meilės susitikimą, suartėjimą kiekviena lytis skirtingai išgyvena. Jau patsai meilės vaidmuo skirtingų lyčių savaip suprantamas. Jei meilė ir vedybos vyrui yra tik įvykis, kad ir svarbus įvykis jo gyvenime, tai moteriai meilė yra patsai gyvenimas. Taip tvirtina anglų Baironas ir prancūzų Balzakas. Teisingai tad sakoma, kad “vyras ir moteris supranta ką kita, kai galvojama apie meilę” (Nietzsche). Šiuo dalinai patvirtinamas tas faktas, kad gyvenime mažiau didžių, garsių moterų, kaip vyrų, nes nemaža dalis moterų lengvai nutraukia savo galimos karjeros ir darbų eigą dėl meilės ir vedybų. Moterims meilė (o daugumai — vedybos) yra pirmoje vietoje, kai tuo tarpu nedaug yra vyrų, kurie šitaip meilę vertintų.

Meilės psichologai ir nagrinėtojai, kaip prancūzas J. Guittton (tarp kito, buvęs pasauliečių atstovu - stebėtoju II Vatikano Visuotiniame Susirinkime), nagrinėdami lyčių skirtingumą meilėje, sako, kad vyras myli, o moteris yra meilė. Vyras dovanoja, moteris gi pati yra dovana. “Moteris meilėje labiau ieško sutapimo, kaip malonumo”, kas reiškia, kad jos meilė yra dvasingesnė.

Neliesdami čia seksualumo įtakos į meilę ir jos brendimą (nes apie tai bus rašoma vėliau atskirame straipsnyje,

čia dar suminėsimė kai kuriuos lyčių skirtingumus. Anot psichologų, moteris yra gamta (nes ji kaip gyvybės nešėja ir ugdytoja, yra artimesnė gamtai), kai tuo tarpu vyras yra veiksmas, bet į tą veiksmą, kuris gamtą atbaigia, jį pastūmėja moteris. Vyras pasaulį valdo — moteris gi viešpatauja. Tuo būdu jie vienas kitą papildo. Jau Goethe, tą pačią mintį vaizduodamas, yra sakęs, kad moteris yra žemė ir vanduo, o vyras — ugnis. Anot J. Guittton, vyras vaizduoja laiką, tuo tarpu moteris atstovauja amžinybės dabartį laike.

Šie apibūdinimai duoda daug šviesos besimylintiems susiderinti meilės brendimo laike. Jei moteris yra gamta, tai gamtos bangavimai ir, tam tikra prasme, audros (kas mėnuo ir baigiantis pastojimo-gimdymo galiai), veikia moters nuotaiką ir net keičia jos charakterį. Štai kodėl mylės vyras, siekiąs meilės darnumo ir subrendimo, turi mokėti atskirti tai, kas moteryje kyla iš gamtos ir kas iš jos pačios, nes gamtinės kančios ir audros gali sukelti tokių nervų įtempimų ir susierzinimų, dėl kurių daugelyje atvejų ji pati asmeniškai nėra kalta, ir todėl negali būti kaltinama. Šiuo žvilgsniu moters prigimties nepažįstant ir ją vyrui puolant ir kaltinant, ji pasijunta nesuprasta, neteisingai kaltinama, ir tokios poros meilės sveikas brendimas sustabdomas.

Daugelis šiandien mano, kad moters prigimtis ir jos savybės dar nėra pilnai ir bešališkai ištirtos, nes šiais klausimais rašiusiųjų dauguma yra vyrai. Taip pat yra tiesa, kad moterys savo artimesniu gyvenimui protavimu, įžvalga bei vidiniu nujautimu labiau vyrą pažįsta ir permato, kai tuo tarpu vyras, labiau ati-

trauktom sąvokom galvodamas ir to išvėlgimo neturėdamas, moterį mažiau pažįsta. O juk be to abipusio pažinimo yra nesuprantama, nei kad reikia derintis, nei kaip. Tada meilės subrendimas pasidaro negalimas.

Kuriais būdais to svarbiausio skirtingumų ir priešingumų derinimo pasiekti — čia kiekviena pora tuos būdus turi pati susirasti. Jei abu tikrai mylisi ir meilę brangina, susiderinimo kelią jie tikrai susiras. Reikėtų tik, kad jie laikytųsi tos aukso taisyklės, būtent, nesusipratimo akivaizdoje neskubėti reaguoti, bet, ilgiau pagalvojus ir nurimus, pasistengti viską ramiai išsiaiškinti.

Baigiant šio straipsnio dalį, tenka apgailestauti, kad iki šiol nei pasauliniuose, nei bažnytiniuose įstatymuose nebuvę nustatyto privalomo bent 2-3 metų tarpo tarp susipažinimo ir vedybų. Dėl šito trūkumo daugelio jaunu žmonių meilė nespėja subręsti; nespėja tad jie įsitikinti, ar jų meilė tikra, ar netikra, ir todėl pasitaiko tiek daug skaudžių apsirikimų vedybose.

MEILĖS BRENDIMAS MOTERYSTĖJE

Nemoterystėje meilė bręsta lėčiau. Ji ilgiau neišsėina iš pirmojo meilės tarpsnio susižavėjimo. Tuo tarpu moterystėje meilės brendimą paskubina, ją gilindama ar marindama. Per moterystę neišvengiamai įžengiama į antrąją meilės tarpsnį. Todėl moterystėje yra tikras meilės išbandymas ir jos įvertinimas. Žvelgdamas į moterystę optimistiškai, J. Guitton sako, kad, "nors yra tiesa, kad moterystėje yra meilės išdava, bet dar didesnė teisybė, kad meilė yra moterystės vaisius" — reiškia, anot jo, kad moterystėje prazdydina meilę pilnais žiedais,

nes ją ugdo ir brandina. Atrodo, kad ir optimistai ir pesimistai, svarstydami meilės likimą moterystėje, turi pagrindo savo išvadoms. Turi pagrindo optimistai, kai moterystėje mato meilės augimą, nes vedybose yra tiek progų ir smulkmenų, kuriomis galima vienas kitam ne vien žodžiais, bet ir nuolatiniais pasiaukojimais bei širdies švelnumo pasireiškimais tą meilę rodyti ir ugdyti. Be vedybų — taigi, gyvenant atskirai — tokių skaitlingų progų tikrai nėra. Kita vertus, turi pagrindo ir pesimistai, kurie vedybose temato meilės gesimą, nes jose yra tiek veiksmų ir progų, kuriomis galima kasdien vienas kitam gyvenimą nuodyti ir nuolat meilę slopinti ir žudyti.

Per vedybas dviejų žmonių meilė tikrai įžengia į naują tarpsnį, nes per jas atsiranda naujų ir tai pagrindinių veiksmų, kurie daro nemažos įtakos į abipusę meilę. Tik prisiminkime, kad ir naudojimąsi kūno artimybe, atsiradusius šeimoje vaikus ir per vedybas susigiminiavimą su iki šiol nepažįstamais žmonėmis ir jų skirtinga šeimos atmosfera.

Atskirai žvelgdami į tuos naujus meilę apsprendžiančius veiksmus, turime pastebėti, kad kūnų artimybė — tasai malonumų šaltinis įvairiais fiziniais neatitikimais ir skirtingomis dvasios nuotaikomis gali virsti kančios šaltiniu. Vien egoistinio malonumo ieškojimas, stoka abipusiškumo, neįstengimas meile ir švelnumu kūniškumą suderinti bei sužmoginti gali virsti pažeminimu jautresnei pusei. Tad kūniškumas moterystėje, būdamas abipusės meilės išraiška ir jos įrodymas, meilę daugina, bet nesiskaitant su kita puse, kaip iš čia žemiau pareikštų minčių aiškėja, jis gali virsti tikru prievartavimu

ir meilės žudymu.

Didelis bandymas meilės brendimui — tai vaikų atsiradimas. Tai tikras bandymas, nes vaikas motinos dėmesį ir didelę meilės dalį nukreipia nuo tėvo, jos vyro, į save — vyras pasijunta mažiau mylimas ir todėl, ta prasme, "dažnai vaikai virsta pavojum vedusiųjų meilei" (I. Lepp). Antra vertus, nekartą per mažas tėvo dėmesys ir meilė vaikui žmonos išgyvenamas kaip sumažėjimas meilės jai pačiai. Vyriui, apdovanotam silpnesniu tėviškumo jausmu, per didelį žmonos susiinteresavimą vaiku, kai neretai, vaikui gimus, visi kiti žmonos interesai pranyksta, pasidaro nesuprantami. Tas viskas, jei visai ir neatšaldo, tai bent atvėsina vyro ir žmonos dvasinę artumą. Vaikams augant, tėvų pažvalgų skirtingumas į vaikų auklėjimą, jų drausminimą gali virsti nauju nesusipratimų šaltiniu. Šis pavojus meilei darosi dar grėsmingesnis, jei atsiminsime, kad motinos meilės vaikui instinktas yra pats stipriausias jausmas moteryje ir kad moteris, kilus lemiamam konfliktui, greičiau pames vyrą negu vaiką. Bet laimė, kad gamta bando pati save gydyti prieš pavojingas bakterijas ir nuodus gamindama priešnuodžius. Štai kodėl vaikų atsiradimu šeimoje praskiedinta meilė nekartą tais pačiais vaikais pasigydo ir nurimsta. Atsiradus sūnums ir dukterims, besimylinčių jų krizė iš dalies nugalima ta prasme, kad motina savo meilę vyriui kad ir skirtingu būdu nesąmoningai praplečia ir papildo, mylėdama sūnų labiau kaip dukterį, o tėvas savo meilę žmonai praplečia labiau į dukterį. Žmona dalinai suranda vyro pratęsimą ir tartum jo atsinaujinimą sūnuje, panašiai kaip vyras — dukterėje. Taip pat sūnus daž-

niausiai labiau yra prisirišęs prie motinos, o duktė prie tėvo.

Visa tai, kas čia šiuo atžvilgiu pasakyta, nemanoma apibendrinti ir kaip taisyklę praplėsti į visas šeimas, nes yra nemaža šeimų, kur vaikas pasidaro tas besimylinčius jungiantis veiksnys ir jų meilės paminklas. Čia daug priklauso nuo abiejų tėvų sugebėjimo tinkamai vaiką auklėti, nes gerai išauklėtas vaikas yra apčiuopiamiausias meilės palaimos, o taip pat jos prasingumo patvirtinimas.

Į vedusiųjų meilę veikia ir jų artimiausi giminės ir, jei kuris jų su jaunavedžiais drauge apsigyvena, jis nekartą jaunavedžių sugyvenimą ir meilę sudrumsčia. Griežtuose kontempliatyviuose vienuolynuose nepageidaujami pačių vienuolių patalpose ilgesniam laikui apsigyvenę svečiai. Tokie svečiai, kad ir būdami geri ir geros valios žmonės, gali nesiderinti su jiems nepažįstama vienuolijos dvasia ir net įnešti į ją ardančių pradų. Tokia uždara bendruomenė yra šeima — ir dar daugiau, nes kiekviena jų yra atskiras pasaulis, į kurį pašalinis žmogus, kišdamasis su savo patarimais ir nurodymais, dažnai teatlieka meškos patarnavimą. Čia šiuo atžvilgiu net artimiausi giminės gali pasidaryti lygūs pašaliniais.

Be tų paminėtų pašalinių veiksmų, kurie nekartą kliudo meilei normaliai bręsti, atsiranda ir iš pačių vedusiųjų tokių aplinkybių, kurios šaldančiai veikia į meilę ir neleidžia jai gilėti ir stiprėti. Čia galvojame, pavyzdžiui, apie moterystės gyvenimo sukasdienėjimą, vienas kito vis naujų ydų ir neigiamybių susėkimą, kasdieninio gyvenimo prozą, ligos ir šiaip beveik neišvengiamų neestetinių bendro gyvenimo momentų, ardančių

meilės poeziją, nesidomėjimą vienas kito darbais ir vidaus pasauliu ir t.t., ir t.t.

Moterystės gyvenimo sukasdienėjimas ir neįdomumas yra ilgesnio laiko vaisius — tai laiko, kurs dalinai suriša bendrais papročiais, bet kuris taip pat veikia besimylinčiųjų nenaudai. Jei sakoma, kad „viskas, kas reta, brangu“, tai, antra vertus, galima pasakyti, kad „viskas, ką nuolat turime, atpinga ir nevertinama“. Teisingai tad sako F. Mauriac: „Jei pažvelgsime į savo gyvenimą, mums atrodo, kad visados buvome atskirti nuo tų, kuriuos labiausiai mylėjome: gal tai dėl to, kad užtenka mylimai būtybei gyventi šalia tavęs ir ji tau darosi jau ne tokia brangi“.

Anot kai kurių psichologų, po vedybų praėjus maždaug dešimčiai metų, vedusieji pasidaro vienas kitam pilnai žinomi, permatomi, nebelieka jokių nežinomųjų ir paslaptių. Tuo būdu paaiškėja ir vienas kito neįdomumas, dvasinis vargingumas, o kartais net ir biaurumas, kuriam ramiai pakelti jau reikia daug kantrybės ir didelės artimo meilės. Dar taip neseniai buvę vienas kitam gražūs, darosi negražūs, nes laikas grožį blukina, o, be to, žinant įvairius meilės partnerio užkulisinius ydų ir charakterio negražumus, kad ir dar išlikęs išorinis grožis neįtikina ir virsta kitai pusei tartum uždėta kaukė. To neįdomumo vienas kitam pasekmėje jiems atrodo, kad jie jau tiek yra žinomi vienas kitam, kad neturi apie ką kalbėti ir todėl daugelis bent truputį vyresnių porų yra pašalinių atpažįstami kaip vedusieji iš jų tylėjimo. Žuvus tam susidomėjimui vienas kitu, atrodo, kad žūna vienas iš tų pagrindų, kurie įkvėpia meilę.

Nors moterystėje yra daug

meilei atšalti pavojų, nors tam meilės pagilinimui (taip reikalingam meilei išlaikyti, nes, jei meilė negilėja, tai tuo pačiu seklėja) yra tiek kliūčių, tačiau tie, kurie vedybinio gyvenimo pradžioj vienas kitą tikrai mylėjo ir kurie, meilę brangindami, tikrai nori ją išlaikyti, neprivalo nuleisti rankų ir meilės krizėse galvoti, kad jų meilė jau žuvo. Nekartą, nežiūrint visų krizių, meilė vienas kitam, kad ir nejaučiama, glūdi pasąmonėje. Tai įrodo nereti faktai, kad kilęs pavojus iš trečiojo pusės, regis, apmirusiai dviejų meilei, tą meilę pažadina ir atnaujina. Štai kodėl reikia griebtis tam tikrų priemonių meilės gesimo pavojams pašalinti ir jai sustiprinti.

Kaip vedybinėje, taip ir priešvedybinėje meilėje visoms krizėms, priešingumams ir skirtingumams gresia prasi-veržimas, susipykimas. Dėl nieko taip nereikėtų budėti, kaip dėl kartais neišvengiamų susipykimų, ypač, kad jie nepažeistų kultūringumą ir vienas kito pagarbą. Niekur taip nepasireiškia žmogaus dvasios kultūringumas ar nekultūringumas, kaip būde, kaip susipykimas išgyvenamas. Tikros meilės ir aukštos dvasinės kultūros žmonės, kad ir ne daug susipykę, tai daug iškenčia ir skuba vienas kito atsiprašyti ir susitaikyti. Po tokių susipykimų susitaikius, ne tik grąžinamas buvęs nesudrumstos meilės stovis, bet dažnai ta meilė dar padidėja.

Gilinant moterystėje meile, reikia ne tik kovoti su meilei gresiančiomis ligomis, bet reikia įleisti ir gryno oro į per daug sunkią, neįdomią ir tvankią bendro gyvenimo atmosferą. Tam tikslui reikia susirasti ir abiem susidomėti kuria nors gyvenimo sritim (muzika, literatūra, vertingais

filmais ir t. t.) ir, toje pamėgtoje srityje atsiradus, atsinaujinus ir atsijauninus, tartum pradėti naują gyvenimą.

Tad rūpinantis šiam antrajame meilės tarpsnyje meilės brendimu, jos gilinimu, tikrai

meilę branginančių idealas ir būtų tas visas meilės krizes ir įtampas tokiu bendru vienas kito stovio pažinimu ir susiderinimu išgyventi, kad jų meilė, nežiūrint tų visų pavojų, galėtų augti. Kaip išven-

gę didelio gyvybei pavojaus, tą gyvybę labiau branginame, taip turėtume jausti ir meilės srityje. Meilės vėjai ir audros yra tik tam, kad meilė galėtų giliau įleisti šaknis į sielas tų, kurie meilę brangina.

TRUMPI KLAUSIMAI... IR TRUMPI ATSAKYMAI

Jau kuris laikas redakcijoje guli pora trumpų klausimų, į kuriuos čia pasistengsime trumpai atsakyti.

Ar gyvenimas yra nesąmonė?

Kartais taip. Jeigu žmogus netiki, jeigu jis nepripažįsta nei Dievo, nei sielos, nei amžinybės, tai jo gyvenimą tikrai galima pavadinti nesąmone, nes jis čia dirba, vargsta, kankinasi, ir visiškai be jokios prasmės. Diena iš dienos jis artėja prie mirties, kuri jam nieko gero nežada. Tad tokį jo gyvenimą galima pavadinti laidotuvių procesija. Jis pats nežino, kam jis gyvena. Jam beveik nėra jokios prasmės stengtis ir ko nors siekti, nes vis tiek viskas, jo nuomone, tuoj baigsis. Tai yra gyvenime paklydęs nelaimingas žmogus, kuris nežino, iš kur jis ateina, kur jis eina, kas jis yra, koks jo gyvenimo tikslas.

Tačiau, jeigu žmogus pripažįsta Dievą, jeigu jis save laiko Dievo kūriniu ir nuolat prisimena katekizme išminktą atsakymą į klausimą, kam Dievas žmogų sutvėrė, tai jo gyvenimas nėra nesąmonė. Tada ne tik visas jo gyvenimas, bet ir kiekviena gyvenimo minutė yra labai svarbi ir prasminga, nes tai yra pasiruošimas amžinybei, amžinai laimei, kuri yra kiekvieno žmogaus gyvenimo tikslas. Teisingai yra pasakęs ir filosofas Pascalis: Žmogaus gyvenimas be Dievo yra absurdas, o žmogaus gyvenimas su

Dievu yra paslaptis". Tad rinkis dabar tarp absurdo ir paslapties! Be abejo, kiekvienas protingas žmogus iš šių dviejų galimybių pasirinktų antrąją — paslaptį. Pripažinus Dievą, žmogui kyla daug neaiškumų, tikėjime yra daug paslapčių, bet jos žmogaus neturėtų nugąsdinti, nes kiekvienoje mokslo srityje tų paslapčių netrūksta. Tad nenuostabu, kad dvasinėje, neapčiuopiamoje srityje tų paslapčių žmogus dar daugiau sutinka. Šiame gyvenime jis turi gyventi tikėjimu, o kitame galės aiškiai viską permatyti ir suprasti.

Ką reiškia statyti Dievo karalystę? Ar čia nėra reikalaujama daugiau, negu paprasto pareigų išpildymo? Kuo mes galime prisidėti prie Bažnyčios atsinaujinimo? Ar čia būtų tik nauju potvarkių sekimas ir klausymas?

Savo pareigų išpildymą ir potvarkių sekimą bei klausymą galima imti siauresne arba platesne prasme. Jeigu katalikas eina kartą į metus išpažinties ir Komunijos, tai jis atlieka savo pareigą, bent imamą siauresne prasme. Bet jeigu platesne prasme pažvelgsime į kataliko pareigas, tai pamatysime, kad tokios religinės praktikos jam toli gražu nepakanka. Kiekvienas katalikas turi stengtis vis tobulėti, siekti šventumo, sekti Kristų, bet tik vieną kartą metuose pagalvoti apie savo santykių sutvarkymą su Kristumi ir apie Jo paties išreikš-

tą norą būti su žmonių vaikais, nėra rimtas stengimasis tobulėti ir siekti šventumo.

Panašiai galima atsakyti ir į klausimą, ko reikia, norint statyti Dievo karalystę ir prisidėti prie Bažnyčios atsinaujinimo. Jeigu kas atlieka savo kasdienes paprastas pareigas ir klauso naujų Bažnyčios potvarkių, tai galima sakyti, kad jis jau šiokiu tokiu būdu prisideda ir prie Kristaus karalystės statymo, ir prie Bažnyčios atsinaujinimo. Bet tik šiokiu tokiu būdu. Tačiau jeigu katalikas supranta plačiau savo pareigas, jeigu jis žino, kad kiekvienas tikintysis yra tam tikra prasme kunigas ir apaštalas, tai reikia parodyti daugiau uolumo ir daugiau pastangų, tiek norint statyti Kristaus karalystę, tiek norint prisidėti prie Bažnyčios atsinaujinimo. Reikia savo žvilgsnį nukreipti nuo savęs į kitus

— reikia rūpintis ne tik savo pareigų atlikimu, bet padėti ir kitiems jų pareigas atlikti. Reikia apaštalauti savo žodžiu, darbu ir pavyzdžiu. Rūpintis tik savimi ir nepadėti kitiems tobulėti bei siekti šventumo, sakant, kad "tai ne mano biznesas", būtų labai panašu į Kaino atsakymą Dievui, kai Jis paklausė, kur esąs jo brolis — "ar aš esu savo brolio sargas?" Kiekvienas žmogus yra ir turi būti savo brolio sargas. Kristus aiškiai yra pabrėžęs, kad, ką mes padarome savo artimui, padarome Jam pačiam.

Juozas Vaišnys, S. J.

SUBRENDIMO PAŽYMIAI

Visapusiškas vyro ir žmonos subrendimas yra būtinas tam, kad vedusieji pajėgtų vienas prie kito prisiderinti. Juo aukštesnis subrendimo laipsnis, tuo daugiau galimybių laimingoms vedyboms.

Štai šeši pagrindiniai subrendimo pažymiai, galioja įvairiems atvejams:

1. Sugebėjimas laisvai, be vaikiškų rezervacijų, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus.

2. Savivalda, be kurios žmogus negalės būti ir atsakomingas, nes nepajėgs prisiversti atlikti įsipareigotų uždavinių.

3. Emocinis suaugimas. Emociniai vaikiškas žmogus, vaikiškai reaguoja į įvairius gyvenimo sunkumus.

4. Jautrumas visuomenės reikalavimams. Nepaisąs visuomenės, nepajėgs gerai tvarkyti ir kasdieninių savo šeimos reikalų.

5. Vis augantis žmogaus individualumas. Jei jo nėra, taikymasis prie kaimynų gali pasiekti kraštutinių proporcijų.

6. Žmogaus asmeninė pilnuma (integritas), kurią sudaro jo sąžiningumas, teisingumas ir ištikimybė. Ji įtaigoja pasitikėjimą vieno kitu ir yra kertiniu laimingų vedybų akmeniu.

Ir štai keletas vedybinei darnai reikalingų subrendimo

pažymių:

1. Sugebėjimas pilnutiniai suprasti ir priimti savo rolę šeimoje — vyro, ar moters. To nepajėgiančios padaryti moterys pasimeta tarp žmonos ir motinos rolių, o vyrai apeidžia vyro ir tėvo atsakomybę. Natūralaus vaidmens prisiėmimas svarbus kūrybingų lytinių santykių išvystymui. Kai vyro ir moters rolės susikeičia, būna sunku pasiekti tobulą lytinį susiderinimą.

2. Noras ir sugebėjimas suprasti priešingos lyties psichologiją. Šalia specifiniai lytinius santykius liečiančių psichologinių reikmių vyras pvz. turi suprasti, jog jo žmonai būtinai reikalingas bendravimas. Jai neužtenka pasikalbėti su vaikais ir kaimynėmis. Jos pirminis troškimas yra pasidalinti savo jausmais, mintimis ir pergyvenimais su juo pačiu.

Žmona turi suprasti, jog jos vyras turi dvi meiles — savo šeimai ir savo profesijai. Bendra laimė reikalauja, kad ji nepavydėtų vyrui jo profesinių užsiėmimų. Vyras yra įpareigotas atrasti tinkamą pusiausvyrą tarp šeimos ir profesijos.

3. Subrendę vedybų partneriai pripažįsta vyro-žmonos santykiams pirmenybę, o tėvų-vaikų santykiai lieka antroje vietoje. Nei vyras, nei

žmona neturi atsikreipti į valkus savo jausmų patenkinimui. Tą patenkinimą turi rasti vyro-žmonos santykiuose.

PAGARBA KITAI LYČIAI

Ką turėtų tėvai specifiniai daryti, kad jų vaikai įgytų sveikas pažiūras ir pagarbą priešingos lyties asmenims? Pirmiausiai yra nepaprastai svarbu, kad jaunuoliai savo brendimo amžiuje patirtų daug dėmesio iš priešingosios lyties tėvų. Tur būt, pats patikimiausias reiškinys, nurodantis jaunuolio lytinį-moralinį brendimą, yra toji tarp-lytinė pagarba, kurią parodo viena generacija kitai. Jaunuolis, kuris jaučia nuoširdžią pagarbą savo motinos moteriškumui, rodo, jog jis bus pajėgus pagarbiai elgtis ir su savo draugėmis, sužieduotine ir žmona. Mergina, kuri sugeba gerbti savo tėvą ne tik už jo tėvystę, bet ir už jo vyriškumą, mokės gerbti ir savo draugus, sužieduotinį, vyrą.

Jei toji draugystė tarp jaunuolių ir tėvų laiku neįvyks, gali atsitikti taip, kad vėliau motina savo sūnuje tebemylės mažą berniuką, o nenorės jame pamatyti subrendusio vyro. Tėvas tebematys savo dukterijoje mergytę, bet neleis sau nei pagalvoti, jog ji jau moteris.

Paruošė Gintarė Ivaškienė

1965 - 1966 m. "Laiškų Lietuviams" straipsnio konkurse jaunimo grupėje ketvirtąją premiją laimėjęs rašinytis

NEVELTUI ŽEMĖJE GYVENSIU

MEČYS LANDAS

Man bevažiuojant Kalėdų atostogoms iš gimnazijos, priešais mane traukinyje atsisėdo pagyvenęs vyriškis. Pradžioje jis į mane visiškai nekreipė dėmesio, o tik žiūrėjo pro langą. Aš tuo tarpu skaičiau knygą. Po kurio laiko, matyt, jis pastebėjo, kad knyga ne vokiška, ir manęs paklausė:

— Atsiprašau, kokios tams-ta tautybės?

Aš jam atsakiau:

— Lietuvis.

— Taigi, taigi. Aš jau esu apie Lietuvą girdėjęs, — pasakė jis, padarydamas visažinančio miną, — mažas žemės gabalėlis prie Baltijos jūros. Ar tamsta kaipio turistas ke-liaujate po Vokietiją?

Man užėjo noras garsiai juoktis, bet, nenorėdamas jo įžeisti, susilaikiau.

— Ne, — atsakiau ir pridūriau, — dabar labai mažai turistų iš Lietuvos į Vakarus atvažiuoja, o jei ir atvažiuoja, tai yra saugomi, kad nepabėgtų. Mat, dabar Lietuva yra viena iš komunistų okupuotų Pabaltijo valstybių.

— Aha, tamsta esate emigrantas. Žinote, aš tokių emigrantų nemėgstu, — pareiškė jis ir, neleidęs man nė prasižioti, varė toliau: — jie susi-

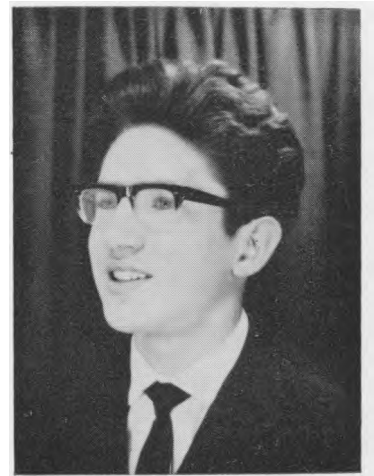
dėję rankas laimingai gyvena ir savo tėvynės ilgisi, vietoj to, kad, jon nuvažiavę, ką nors nuveiktų jos labui.

— Jeigu daugelis pabėgusiųjų nuvažiuotų atgal, tai juos tikriausiai tuoj pat į kalėjimą įkištų, nes jie esą buožės, liaudies išnaudotojai ir vokiečių nacionalistų padėjėjai. Vakaruose emigrantai gali daug padėti tėvynei. Būdami čia jie gali laisvai rašyti spaudoje apie savo pavergtą tėvynę bei laisvai kurti, pavyzdžiui, rašyti knygas. Dabartinėje tėvynėje yra leidžiama rašyti tik tai, kas derinasi su partijos programa. Štai mato-te, kad emigrantai jau nėra tokie veidmainiai, ir jie turi dalį atsakomybės dėl tėvynės ateities, ir jie rūpinasi jos gėriu.

Čia mano pakeleivis nusišypsojo dviprasmiškai ir, pažiūrėjęs pro langą, tarė:

— Man teks sekančioj stoty lipti, todėl aš norėčiau su tamsta atsisveikinti, nes man dar reikia pasiimti lagaminus.

Mano pakeleiviui išėjus, aš jau nebeskaičiau, o ėmiau mąstyti: Ar tikrai emigrantai rūpinasi savo tėvyne, ar mes, jaunimas, irgi stengiamės gerai atlikti savo pareigas?

Mečys Landas gimė 1948 m. Šiauliuose. Okupuotoje Lietuvoje išbuvo iki 1962 m. Atvykęs su tėveliais Vokietijon, įstojo į Vasario 16 gimnaziją, kurią tikisi užbaigti sekančiais metais. Po to žada studijuoti universitete fiziką ir matematiką. Apie save Mečys mums rašo: "Labai mielai skaitau geras filosofines knygas... Labai daug klausau ir groju "beat-music"."

Aš priėjau išvadą, kad jaunimas gali nuveikti daug daugiau negu senoji karta. Jam dar visas gyvenimas prieš akis. Vieni dar mokosi, kiti, jau baigę mokslus, renka partiją.

Iki šiol galvojau apie jaunimą lyg apie kokią neaiškią, miglotą sąvoką, o dabar pajutau, kad aš pats jam priklausau. Čia mano mintys nukrypo į mane patį.

Štai aš važiuoju namo. Manęs ten jau laukia išsiilgusi mama. Tėveliui ir broliams aš mažiau rūpiu. Jie turi kitų rūpesčių. Bet visvien, tik pavalgius, tuoj ims tėtis pirmas klausinėti, kas naujo mokykloje, kaip aš mokausi? Mamai mažiau rūpi mano mokslas, nes ji žino, kad aš nesu per daug didelis tinginys, jog lik-

IŠKARPA IŠ ANAPUS

Mokytojų laikraštyje okupuotoje Lietuvoje nusiskundžiama, kad, ateizmą propaguojančiais mokytojais nepasitinkima, nes jie tai daro iš profesinio reikalo. Iš kitų inteligentų jie nesusilaukia paramos: priešingai — pastarųjų tarpe pasitaiko tokiu, kurie religiją praktikuoja ar net viešai už religiją pakalba.

Čiau antriems metams toje pačioje klasėje. Po keleto dienų aš imsiu jausti, kaip mano broliukai mane seka mano darbuose bei kalboje. Atsiranda toks jausmas, kad turiu duoti jiems gerą pavyzdį. Juk aš gimnazistas. Tėtis taip pat iš manęs daug tikisi. Jis nori, kad aš, baigęs gimnaziją, studijuočiau mediciną. Turėti šeimoje nors vieną baigusį studijas būtų jo didžiausias džiaugsmas. Linkiu jam, kad jis šiame gyvenime to sulauktų. Man pasidaro aišku, kokią nęikainuojamą brangenybę aš dar turiu: būtent, jaunystę. Šeimoje pinigų, rodos, netrūkėtų ir tėtis pats mieliausiai imtų ką nors studijuoti, bet tam jau praėjo laikas...

Praeis ir atostogų laikas. Aš vėl turėsiu grįžti mokyklon. Ten susitiksiu su draugais ir mokytojais, ypač galėsiu prabilti gimtąją kalbą... Namie kartais pasitaiko, kad, išėjęs iš kambario gatvėn ir susitikęs pažįstamą, užkalbinu jį lietuviškai...

Man atrodo, jog aš mokyklon einu dėl dviejų priežasčių: 1) norėdamas išpildyti tėvelio svajonę ir 2) norėdamas tapti išsilavinusiu lietuviu, mokančiu kaip pridera savo kalbą, nusimanančiu apie tautos praeitį ir jos žymiuosius žmones. Jaučiu, jog, baigdamas mokyklą, aš galiu daug daugiau padėti tėvynei ir žmonijai.

Daugelis mokytojų skundžiasi štai kuo. Sako, kalbi su mokinių tėvais apie religinių prietarų žalą, o tie tiesiai ir atvirai rėžia: „Jums, mokytojams, taip reikia šnekėti, tai ir šnekate; jums patiems draudžia eiti į bažnyčią, tai ir neinate“.

Iš kur kyla tokia pažiūra į mokytoją? Gal pats mokyto-

Suaugęs, aš norėčiau lietuviybės atžvilgiu būti lygiaverčiu Lietuvoje užaugusiam jauniui. Man būtų gėda, kada nors tėvynėn grįžus ir susitikus senus draugus, nebemokėti su jais susikalbėti.

Čia aš prisiminiau Lietuvą, mano draugus ir gimines paliktus tenai. Po kurio laiko mano mintys vėl ėmė suktis apie mokyklą.

Namie reikės eiti bent tris sekmadienius į vokiškas pamaldas, nes lietuvis kunigas teatvažiuoja tik kartą į mėnesį. Man tos vokiškos pamaldos tokios neįprastos. Kur kas kitaip mažoji mūsų mokyklos koplytėlė, kai sekmadienį kapelionas atlaiko lietuviškas pamaldas. Išgirsti lietuvišką pamokslą, lietuviškas giesmes... Man mama to labai pavydi. Ji vis sako:

— Tik baigęs mokyklą pamatysi, kokią gražų laiką ten praleidai.

Mokykloje stengiuosi surinkti kiek galima daugiau žinių ir patirties, nes auklėtojas vis primena, jog netrukus mes turėsime stovėti mokytojų vietoj: „Ką tada jūs norėsite mokyti savo mokinius, jeigu dabar patys reikiamų žinių neįsigysite?“

Aš — skautas ir ateitininkas. Abi organizacijos krikščioniškos. Abi stengiasi padėti artimui, būti jam pavyzdžiu. Imu save klausti, ar yra išvis

jas davė pagrindą tokioms kalboms? Ne. Ir nėra reikalo čia ieškoti kaltųjų. Tokių kalbų pagrindas kitur. Tėvai ir mokiniai mato, kad ateistinėmis klausimais kalba tik mokytojai, o kiti inteligentijos atstovai, turėdami ne mažesnę išsilavinimą, baigę aukštąsias ar specialiąsias vidurines mokyklas, apie tai jiems nere-

verta būti krikščioniu, skautu ar ateitininku? Iškart rodo, kad geriau būčiau niekur nestojęs ir koku ateistu gimes. Galėčiau daryti, ką tik noriu, jokios Bažnyčios ar organizacijos nesaistomas. Neturėčiau padėti kitam, nekrisčiau kietai į akis, padaręs klaidą, manęs niekas nekritikuotų nei dėl manęs neapšauktų bloga kokią nors organizaciją. Atrodo, jog norėčiau tuoj pat mesti visas pareigas ir kur nors, pasitraukęs iš civilizuoto pasaulio, praleisti gyvenimą. Antra vertus, sąžinė sako, jog aš galiu padėti artimui, kad jam esu reikalingas. Kas stos mano vieton, kai aš paliksiu organizacijas? Po to prisiminiau, kai kuriuos padarytus gerus darbus. Net malonu darėsi atsiminus, kai kitam padėjau nelaimėj ar kai nuliūdusį paguodžiau. Neveltui sako priežodis: „Pasidalintas džiaugsmas yra dvigubas džiaugsmas“. Jaučiau pateisinimą ir pareigą dalyvauti gero siekiančiose organizacijose. Matau, jog esu reikalingas, jog galiu dar daug nuveikti, jog man kelias dar prieš akis...

Kadangi ėmė temti, traukinyje uždegė šviesą. Ta aplinkybė pabudino mane iš svajonių ir aš ėmiau toliau skaityti knygą, patenkintas, kad aš gimiau ten Lietuvoj, o ne kur kitur, ir kad neveltui žemėje gyvensiu.

THE GROUP

Įdomus Amerikos istorijoje laikotarpis, 1933 - 1939 metai, mėgintas pagauti "The Group" filme. Šios eros metu ryškios ypač socialinio gyvenimo permainos. Depresijos prislėgta tauta pergyvena išsilaisvinimą iš varžančių tradicijų. Liberalizmas, komunizmas ir, bendrai, įvairios naujos teorijos lengvai priimamos. Anksčiau nediskutuotinos temos darosi populiariomis, ypač pažangiuose sluoksniuose. Moterys aktyviai pasirodo politinėje ir profesinėje plotmėje. Baigusios universitetus mergaitės nevisos norėjo tuoj ištekti ir auginti šeimas; daugelis norėjo pamėginti savo jėgas karjeroje ar šiaip sau nevaržomai pagyventi.

tai visai nekalba. Štai kodėl tėvai kartais taip skeptiškai vertina ateistinį mokytojo žodį.

Bet būna dar blogiau. Kai kurie inteligentai ne tik nekalba su tėvais ir visuomene ateistiniais klausimais, bet ir patys tikį religiniais prietaisais, švenčia religines šventes, laikosi religinių apeigų bei tradicinių. Ypač tai pastebima vadinamųjų "didžiųjų švenčių" — velykų ir kalėdų dienomis...

Būna daugiau pavyzdžių, kai mokyti žmonės stengiasi pabarstyti religinių minčių. Sakysime, vyksta vienos gana seniai mokyklą baigusios abi-

Kadangi filmas suktas pagal Mary McCarthy novelę, pristatyti visas novelėje iškeltas mintis, kurios padeda aiškiau tą laikotarpį suprasti, filme buvo, be abejo, neįmanoma. Jau ir taip jaučiasi pergrūdimas vaizduose, charakteriuose, situacijose, ir tai, atrodo, grynai dėl noro knygos turinį kuo pilniau pateikti. Pats filmas, neskaitant varginančio pergrūdimo, yra tikrai įdomus visiems suaugusiems.

Filmo minčiai perduoti pasinaudojama gyvomis gyvenimo situacijomis, kurias sudaro grupė aštuonių kolegijų, baigiančių universitetą 1933 metais. Jų gyvenimas sekamas šešerius metus, stebint kas su jomis šiuo laikotarpiu atsitinka. Jos visos kilusios iš gerų šeimų, visos siekia kuo aukš-

turientų laidos susitikimas. Linksma, gera nuotaika, kalbos, juokai. Ir staiga vienas (truputį išilinksminęs) atvirai ima dėstyti religines mintis. Visi pradžioje nuščiūva, po to ima ginčytis. Beveik visi su juo nesutinka. Rodos, nieko tokio. Bet čia pat ginčą stebėję mažiau išsilavinę žmonės viską dedasi į galvą ir kitą dieną "mokyto žmogaus" mintis siunčia toliau... Beje, tas religingas "mokyto žmogus" respublikos sostinės įstaigos tarnautojas.

Štai tokiais atvejais, mano nuomone, jau maža aiškinamojo ir paskaitinio darbo. To-

čiausios padėties gyvenime ir visos įsitikinusios moters savarankiškumo svarba. Jos į gyvenimą žiūri per tų laikų įtakų akinius ir drąsiai mėgina savo idėjas įgyvendinti, kiekviena savo nuožiūra. Jas riša glaudūs universitete užmegzti draugiškumo ryšiai. Jos žino viena kitos paslaptis, pergyvenimus, ir viena kitai padeda nelaimėje.

Ypač filme ryškiai iškelta tuo laiku vykstanti sparti moters vaidmens evoliucija. Čia susitinkama su tų aštuonių jaunų moterų, modernių idėjų pagautų, siekimu tas idėjas įgyvendinti. Norai dideli, jos žino, ko nori, bet, kaip paprastai gyvenime, beveik nė vienai jų netenka pasiekti tai, ko troško. Kiekvieną lydi didesnis ar mažesnis nepasisekimas.

kčius faktus, tokius asmenis turėtų plačiau pasvarstyti partinės organizacijos, tokie faktai turėtų ryškiau nuskambėti iš įvairių pasitarimų ideologiniais klausimais tribūnų, iš laikraščių puslapių, pagaliau iš tokių "mokyto žmonių" turėtume pareikalauti ir pasiaiškinimo, ir atsakomybės už savo svaichiojimus. Tai būtų rimta parama mokyklai, tai reikėtų, kad visą ateistinio fronto barą gina ne vienas karys — mokytojas, o platūs visuomenės, visų pirma inteligentijos sluoksniai. Tada ir ugnies galia būtų jau kitokia. ("Tarybinis Mokytojas", 1966 V 5). ***

Filmą režisavo Sidney Lumet. Aštuonias drauges "grupeje" vaidino Candice Bergen, Joan Hackett, Elizabeth Hartman, Shirley Knight, Joanna Pettet, Mary-Robin Redd, Jessida Walter, Kathleen Widows. Visos savo vaidmenis gerai išpildė.

Filmas rekomenduojamas visiems suaugusiems, bet moterims jis ypač turėtų būti įdomus.

Dalė Koklytė-Lukienė

JOHN F. KENNEDY

Savo knygoje apie žuvusį jauną JAV prezidentą, Theodore C. Sorensen prašo jam atleisti, kad jis nepakartoja smulkmenų tos didžiosios tragedijos, nutraukusios didybės laikotarpį. Jis aiškinasi: "Kaip ir kodėl tai atsitiko, turi mažai reikšmės, palyginant su tuo, ką tai užbaigė".

Ką keli šūviai užbaigė 1963 m. lapkričio 22 d., vėl nušviečiama filme "John F. Kennedy: Years of Lightning; Day of Drums". 87 minučių laikotarpis Naujasis Frontas (New Frontier) staiga vėl tampa jaunas bei energingas. Jis žengia ryžtingai bei iškalbingai nuo pat pirmųjų dienų, kai prezidentas Kennedy pasveikino pirmuosius savanorius, atsiliepusius į jo pašaukimą Taikos korpusan (Peace Corps), kurdamas sąjungą progresui, ragindamas "erdvės užkariavimą", gvildendamas civilinių teisių, taikos bei laisvės problemas.

Kennedy buvo džiaugsmingai sveikinamas užsienyje: Meksikos mieste jis vos matomas per confetti pūgą, pustančią raudona, balta, mėlyna spalvomis. Dubline džiaugsmingos minios žmonių sveikina idealizuojančiai, lyg koki herojų. Vakarų Vokietijoje sveikinimas "Ich bin ein Ber-

liner" istorijoje virto prilygsta Gettysburgo kalbai.

Per visą filmą regimas gyvas, gabus vyras, o ne koks mitas. Sveikintina, kad nei teksto rašytojai, nei pats pasakotojas aktorius Gregory Peck nemini, kas gyvenime per daug jau banaliai buvo kartojama, kaip pvz. "Kennedy stilius" ar "Kennedy sąmojus".

Filmas buvo paruoštas 1964 m. JAV informacijos biuro rodyti užsienyje, tačiau vėliau pagal kongreso rezoliuciją buvo nutarta paskleisti ir šiame krašte.

Prezidentas Kennedy buvo jauniausias vyras, užėmęs aukščiausią tautos postą Baltuose Rūmuose, į kuriuos jis atsinešė jaunystės užsidegimą. Tačiau jis turėjo dar vieną Dievo dovaną. Jis buvo tikras vadas, pajėgus sukelti tautą siekti didybės. Gal tai ir buvo jo didžiausia dovana savo tautai, kuriai jis su meile bei pasišventimu tarnavo, toji didybės įgyvendinimo svajonė.

Filmas, pradėtas per Velykas Niujorke, susilaukė triuškinančio pasisekimo. Čikagoje, rodomas Cinestage teatre, pratęstas ligi birželio 27 d. ir iki rudens niekur kitur tame mieste nerodomas, buvo grynas nusiivylimas.

Žiūrėtinas visai šeimai; istoriniu atžvilgiu nėra išsemtas, bet virstas daugiau legenda, kuri tinka eksportuoti užsienin, kur Kennedy vaizdas liko magišku legendariniu šešėliu.

BORN FREE

Miesčioniui, persisunkusiam didmiesčio ankštumu, svilinančiu grindiniu, užsikimšusiais keliais, perkimštais plotais, filmas "Born Free" atvers stačiai užkerėtą pasaulį.

Filmo grožis glūdi tame, kad jis pristatomas ne kuo kitu, bet kaip yra — geras, spalvin-

gas, tikras ir be pretenzijų filmas apie dvi žmogystas, prisirišusias prie liūto.

Pastatytas pagal labiausiai perkamą rašytojos Joy Adamson, Kenijos vyr. žvėrių prievaizdos žmonos, knygą, susuktas Afrikoje labai sumaniai bei skoningai. Tai yra didinga nuotykių istorija.

Nėra čia skiedžiančio sentimentalumo, nei pigaus sachariniškumo, nei bereikalingo išgražinimo pasakojime apie kraštą, kuriame liūtai turi išmokti žudyti, kad galėtų gyventi. Tačiau jame yra tikra drausmė, gerumas bei užjautimas, tik niekuo būdu nėra baimės.

Pasakojimas yra tikras — paimtas iš gyvenimo. George Adamson (Bill Travers), žvėrių prievaizda, grįžta iš kelionės po džungles su 3 mažais našlaitėliais — liūtukai. Jie auga, kaip kačiukai, rūpestingos žmonos Joy (Virginia Mc Kenna) prižiūrimi. Du išsiunčiami į zoologijos sodą Rotterdame. Mažiausioji liūtuke Elsa paliekama Kenijoje. Tačiau, kai kaimynai pradeda skųstis ir medžiotojai šaudyti, reikia nuspręsti, ar ją siųsti zoologijos sodan, ar laisvėn, kurios ji nepažįsta.

Pasirinkdami paskutiniąją dėl to, kad "ji gimė laisva ir turi teisę gyventi laisvai!", Adamsonai moko liūtę užmušti, kad gautų maistą išsilaikyti kovoje ir elgtis, kaip žvėriui, o ne išlepintai, globojamai katytei tinka.

Virginia Mc Kenna, graži blondinė, įtikinančiai suvaidina Joy. Puikus Travers stipraus, bet jautraus vyro rolėje.

Fotografas-režisierius Kenneth Talbot užfiksuoja keistą, tylų ir gražų kraštą kerėjančių būdu.

Fonas yra tikras, žmonės — tikri, santykiai yra tikri ir net kartais jaudinantys, nuotykių

LYTIS IR MEILĖ

Negaliu ilgiau laukti Jums nepadėkojus už "Laiškus Lietuviams". Tikrai, tai vienintelis laikraštėlis, kuris užkaišioja "degančias" spragas. Paėmus paskutinį numerį buvau daugiau negu nustebinta! Šiomis temomis buvau prašiusi rašyti daugiau kaip prieš dešimtį metų. Trūksta pačių paprasčiausių žinių ruošiantis tekėti. Buvo tyla, literatūros tokiais klausimais taip kaip ir nėra. Gi rūpestis didelis. Dabar auga dukra. Nepamainoma medžiaga jai padėti. Be galo sunku tokiomis temomis kalbėti dar su vaiku 10-11 metų. Mano pageidavimas ir prašymas, kad būtų atspausdintas straipsnelis tinkamas paskaityti tokio amžiaus vaikui. Nežiūrint ką paimu skaityti, dukra prislenka artyn ir visada prašo paskaityti garsiai. Tikiu tuo galėtų pasinaudoti ne viena susirūpinusi mamelė.

pojūtis — tikras ir pats pasakojimas yra tikras. Tai gaivinanti retenybė.

THE LOST COMMAND

Režisorius Mark Robson pastatė filmą iš Alžyro gyvenimo. Jis stengėsi rimtai perduoti prancūzų karių gyvenimą Alžyre, bet gavosi išpūdis, lyg pasakojama apie gerus vyrus ir blogus tipus.

"The Lost Command" yra veiksmu perpildytas filmas, sruvenąs krauju, vedamas akiplėšiskai drąsiu vyrų bei pavojų.

Bendrai visi autoriai ir jų straipsniai be galo įdomūs. Tai alkanam duona!

Su pagarba ir dėkingumu
Aldona Biliūnienė

Tokio lyties ir meilės aptarimo, kurį patelkia "L. L." gegužės mėn. numeris, galima aptikti ir bet kuriam kitam, sveikos nuovokos nepraradusiam, pasauliečių leidžiamam žurnale. Iš "L. L." buvo tikėtasi daug daugiau.

R. Šliažo straipsnyje iškeliam klausimui "Kaip pagydyti šio amžiaus apsėdimą lytimi" atsakymo neradome ir negalėjome rasti, nes jo nebuvo ieškota ten, kur jis glūdi.

Lietuviškas jaunimas nėra naivus — jam tik trūksta dvasinės stiprybės. Jeigu gyvenimo problemose atramos taško neieškoma Dievuje, gilesnė religinė praktikoje, puoselėjant ir stiprinant charakterį ir krikščionišką moralę, tai jo nebus surasta nei moksliniuo-

se lyties tyrinėjimuose, nei informacijoj, statistikoje.

J. Puškorius, Los Angeles

Dauguma nauja ("L. L.", gegužės) numerio puslapių paskirta gana aštriai šių laikų problemoms. Štai šiame žurnalo sąsiuvinyje talpinamų straipsnių antraštės: Lytis ir meilė šiandien, Apie jaunimo lytinį pasimetimą, Kinsey pranešimas, Apie "Playboy" filosofiją, Kodėl nevedusieji negali turėti lytinių santykių, Labiausiai nesuprasta auklėjimo sritis... Reikia džiaugtis, kad "Laiškai Lietuviams" turėjo drąsos šį klausimą kelti ir nurodyti, realybę pristatant, ir krikščioniui priimtina sprendimą... Kiekvienam norinčiam pasekti aktualiųjų problemų slinktį tiek mūsų lietuviškajame gyvenime, tiek pasaulinėje plotmėje, "Laiškų Lietuviams" skaitymas yra tiesiog būtinas.

Draugas, 1966 VI 18

Anthony Quinn išpaustas vyro rolėje, kuris yra pilna ta žodžio prasme kareivis ligi paskutinio kraujo lašo. Purkštaujaus bei besišiaušias prieš vyresniusius, kaimietis, turįs kai kurių slaptų ambicijų.

Pasakojimas prasideda Indokinijoje baisiame mūšy su dar kartesnių pralaimėjimu. Grįžus Prancūzijon, jam duodamas naujas postas. Su naujuoju daliniu, kuriame yra daug jo buvusių vyrų, jis siunčiamas Alžyran.

Aktorių skaičius — didžiulis. Alain Delon — džentelme-

nas karininkas bei istorikas, George Segal, Michele Morgan — aristokratiškoji grovionė, Claudia Cardinale — prancūzų alžyriečio sesuo, pagrindžio kovotoja, ir Maurice Ronet — kareivis, pamėgęs žudyti.

Daug kruvinų momentų, terorizmo li gale su ironija išvedžiojama didvyriškumo sąvoka, stebint, kas nutinka pavieniams asmenims, filmui besivystant.

Tik suaugusiems.

Stasė Semėnienė

KONKURSAS LIETUVIŠKAI GIEDAMOMS MIŠIOMS

Liturginiam Bažnyčios atsinaujinimui tebevykstant, jausdami liturginės muzikos stoką lietuvių visuomenėje, Jaunimo Metų proga „Laiškai Lietuviams“ skelbia konkursą sukurti jaunimui pritaikytas lietuviškai giedamas Mišias.

Sąlygos: 1) Muzika turi būti parašyta sekančioms Mišių dalims: „Viešpatie, pasigailėk“, „Garbė Dievui aukštybėse“, „Tikiu vieną Dievą“, „Šventas, šventas“, „Tėve mūsų“ ir „Dievo Avinėli“. 2) Turi būti naudojamas 1965 m. gruodžio 3 d. Liturginės Tarybos Romoje patvirtintas Mišių tekstas (randamas „Draugo“ spausdintoje knygelėje, vardu „Šventos Mišios lietuviškai“; tik išpažinime „Tikiu vieną Dievą“ turi būti atitaisytos dvi klaidos: vietoj „amžių amžiais gimusi iš Tėvo“ turi būti „amžių amžiais gimstantį iš Tėvo“ ir vietoj „gimusi, bet nesutvertą“ turi būti „gimstantį, bet ne tveriamą“; „Draugo“ adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Illinois 60629, U.S.A.). 3) Mišių nuotaika turi būti lietuviška savo dvasia ir melodijomis. 4) Harmoninės ir kompozicinės priemonės turi būti modernios. 5) Mišios turi būti vienbalsės, bendram giedojimui, patogios eilinio balso apimčiai, bet taip parašytos, kad galėtų būti giedamos ir su mišriu choru, jei toks choras yra. Tačiau tiek choro partija, tiek vargonų palyda turi būti nesudėtingos ir nesunkiai išpildomos. 6) Mišios turi būti pritaikytos jaunimui, t. y. gyvos ir džiaugsmingos.

Rankraščiai pasirašomi slapyvardžiu ir su atskirame voke užrašyta tikrąja autoriaus pavarde bei adresu pasiunčiami: „Laiškai Lietuviams“, Mišių konkursui, 2345 W. 56th St., Chicago, Illinois 60636, U.S.A. Skiriamos dvi premijos: I — 200 dolerių ir II — 100 dolerių. Mecenatai: dr. L. Kriaučeliūnas (100 dol.) ir V. Kuliešius (100 dol.).

Konkurso jury komisiją sudaro: Petras Armonas, Balys Chomskis, Alice Stephens, Leonardas Šimutis Jr. ir Juozas Žilevičius. Konkurso terminas: gruodžio 15 d. (pašto anspaudu data; prieš pat terminą prašom siųsti oro paštu, ypač jei ne iš JAV).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

BENDRUOMENĖJE IR STOVYKLOJE. Praktiški patarimai apie bendruomenę, organizacijų veiklą ir stovyklas. Jaunimo Metų proga paruošė Ant. Saulaičio, S. J., vadovaujamas redakcinis būrelis. Išleido Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Komitetas.

MŪSŲ SPARNAI, 1966 birželis. Lietuvių Evangelikų Reformatų žurnalas. Leidžia Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegija Tremtyje. Atsakingas redaktorius kun. P. Dilys.

SVEČIAS. Dvimėnesinis Lietuvių Evangelikų Liuteronų

laikraštis. 1966 kovo-balandžio mėn. Leidžia Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnyčios Vyriausioji Taryba Tremtyje. Faktinasis redaktorius kun. Ansas Trakis.

Jurgis Gliauda. ŠV. KAZIMIERO PARAPIJA Los Angeles mieste. Istoriniai bruožai, 1941-1966. Su iliustracijomis iš parapijos veiklos. 226 p.

ANTONIANUM. 1965-1966. Šv. Antano gimnazijos metinis leidinys. Spaudai paruošė Pranciškonų šv. Antano gimnazijos mokiniai Kennebunkporte, Maine.